

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

PROVOZNĚ EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA EKONOMIKY

DIPLOMOVÁ PRÁCE

**HODNOCENÍ POTENCIÁLU KRKONOŠSKÝCH STŘEDISEK PRO
UDRŽITELNÝ ROZVOJ CESTOVNÍHO RUCHU**

Bc. Lenka PLŠKOVÁ

© 2016 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Lenka Plšková

Podnikání a administrativa

Název práce

Hodnocení potenciálu krkonošských středisek pro udržitelný rozvoj cestovního ruchu

Název anglicky

Assessing the Potential of Krkonoše's Resorts for Sustainable Tourism Development

---

Cíle práce

Hlavním cílem práce je zhodnocení potenciálu krkonošských středisek pro udržitelný rozvoj cestovního ruchu.

Dílčím cílem je komparace výsledného udržitelného potenciálu krkonošských středisek s územím řeky Orlice a okolí.

Metodika

Prvním krokem je studium a zpracování teoretických východisek, na jejichž základě budou stanoveny výzkumné otázky a metodika zhodnocení potenciálu území pro udržitelný rozvoj cestovního ruchu.

Vlastní výzkum bude založen na bodovém hodnocení jednotlivých částí udržitelného potenciálu. Výše bodů bude stanovena na základě prostudované literatury.

Následně bude provedena komparace výsledného potenciálu krkonošských středisek s potenciálem území řeky Orlice a okolí pro udržitelný rozvoj cestovního ruchu.

Doporučený rozsah práce

60-80 stran

Klíčová slova

Cestovní ruch, potenciál cestovního ruchu, udržitelný rozvoj cestovního ruchu, krkonošská střediska

---

Doporučené zdroje informací

BÍNA, Jan. Hodnocení potenciálu cestovního ruchu v obcích České republiky. Časopis Urbanismus a územní rozvoj. 2002, roč.5, č.1, s.2-11.

MARIOT, Peter. Geografia cestovného ruchu. 1. vyd. Bratislava: Veda, 1983.

MCKERCHER, Bob. Sustainable tourism development – Guiding principles for planning and management. Presentation to the National Seminar on Sustainable Tourism Development [online]. Bishkek, Kyrgystan, November 5-9, 2003. [cit 2015-4-28]. URL: <
http://tanzaniagateway.org/docs/Sustainable_tourism_development_%20principles_for_planning_management.pdf
>.

PÁSKOVÁ, Martina. Udržitelnost rozvoje cestovního ruchu. 1. vyd. Hradec Králové: GAUDEAMUS, 2008. ISBN 978-80-7041-658-7.

PLŠKOVÁ, Lenka. Hodnocení potenciálu Řeky Orlice a okolí pro udržitelný rozvoj cestovního ruchu. In Dobrá praxe v udržitelnosti cestovního ruchu. Recenzovaný sborník 4. ročníku konference Hradec Králové 25.4.2014. 1. vyd. Hradec Králové: GAUDEAMUS, 2015. s. 18-25. ISBN 978-80-7435-408-3.

VEPŘEK, Karel. Hodnocení potenciálu cestovního ruchu a jeho využití v územních plánech VÚC. Časopis Urbanismus a územní rozvoj. 2002, roč. 5, č. 3, s. 17-28.

Předběžný termín obhajoby

2015/16 LS – PEF

Vedoucí práce

Ing. Michaela Havlíková, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra ekonomiky

Elektronicky schváleno dne 20. 11. 2015

prof. Ing. Miroslav Svatoš, CSc.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 20. 11. 2015

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 23. 02. 2016

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci *Hodnocení potenciálu krkonošských středisek pro udržitelný rozvoj cestovního ruchu* jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze, dne 10. března 2016

Poděkování

Děkuji Ing. Michaele Havlíkové, Ph.D. za aktivní vedení diplomové práce a za odbornou pomoc při řešení jakýchkoliv problémů týkajících se práce.

Také bych ráda poděkovala kolektivu Ústavu územního rozvoje, který mi ochotně poskytl některé podklady pro teoretickou část diplomové práce.

Hodnocení potenciálu krkonošských středisek pro udržitelný rozvoj cestovního ruchu

Souhrn:

Práce si klade za cíl zhodnotit potenciál krkonošských středisek pro udržitelný rozvoj cestovního ruchu s následnou komparací hodnoceného regionu s regionem Orlice a okolí a přihlídnutí k ekonomickému hledisku. Teoretická východiska zdůrazňují ekonomický význam cestovního ruchu a jeho dopady na životní prostředí. V návaznosti na to práce popisuje koncepci udržitelného rozvoje a rozebírá pojem potenciál pro cestovní ruch a potenciál udržitelného rozvoje cestovního ruchu. V teoretické části jsou též shrnuty záporné vlivy cestovního ruchu v Krkonoších a vybrané aspekty české environmentální a památkářské legislativy. Metodická východiska specifikují metodiku hodnocení a stanovují kritéria pro měření. V praktické části je metodika aplikována na území krkonošských středisek. Následně dojde ke komparaci krkonošských středisek s Orlicí a okolím. Ve shrnutí jsou zodpovězeny výzkumné otázky a ověřeny hypotézy zaměřené na ekonomický aspekt problému. Nakonec jsou stanoveny návrhy a doporučení pro destinační management a další zájmové skupiny.

Klíčová slova: Cestovní ruch, potenciál cestovního ruchu, udržitelný rozvoj cestovního ruchu, krkonošská střediska

Assessing the Potential of Krkonoše's Resorts for Sustainable Tourism Development

Summary:

The goal of this thesis is to evaluate the potential for sustainable tourism development of the Krkonoše Mountains resorts and to compare the assessed region with the region of Orlice River and its surrounding area; with a special regard to the economic aspects of the issue. Theoretical framework of the thesis emphasizes the economic importance of tourism and its impact on the environment. Subsequently, the concept of sustainable development is described and the notions of potential for tourism and the potential for sustainable tourism development are discussed. The theoretical part further summarizes the negative effects of tourism in the Krkonoše Mountains and the selected aspects of Czech environmental and preservation legislation. The methodical bases specify the methodology of assessment and determine the criteria for its measurement. The practical part of the thesis applies the methodology to the territory of the Krkonoše Mountains resorts. Consequently, there is a comparison of the Giant Mountain resorts with Orlice River and its surrounding area. Summary of the thesis contains the answers to the research questions and verifies the hypotheses focused on the economic aspects of the issue. Finally, the proposals and recommendations for destination management and other interest groups are set out.

Key Words: Tourism, Potential of Tourism, Sustainable Tourism Development, Krkonoše Resorts

Obsah

1	Úvod	15
2	Cíl práce a metodika	16
2.1	Cíl práce.....	16
2.2	Metodický postup	16
2.3	Výběr metodiky hodnocení	17
2.4	Stanovení výzkumných otázek a pracovních hypotéz.....	18
3	Teoretická východiska.....	20
3.1	Ekonomický význam cestovního ruchu.....	20
3.2	Dopady cestovního ruchu na životní prostředí	21
3.3	Koncepce udržitelného rozvoje cestovního ruchu.....	21
3.3.1	Definice a principy udržitelného rozvoje cestovního ruchu	22
3.4	Potenciál cestovního ruchu.....	24
3.4.1	Definice potenciálu cestovního ruchu.....	24
3.4.2	Přístupy autorů k hodnocení potenciálu cestovního ruchu	26
3.5	Potenciál udržitelného rozvoje cestovního ruchu.....	34
3.5.1	Metodika hodnocení potenciálu pro udržitelný rozvoj cestovního ruchu.....	35
3.6	Záporné vlivy cestovního ruchu v Krkonoších	37
3.6.1	Vyšší turistické zatížení	37
3.6.2	Developerská činnost v rámci cestovního ruchu.....	38
3.6.3	Nevhodná turistická zástavba.....	39

3.6.4	Sjezdové lyžování	39
3.7	Záporné vlivy české environmentální a památkářské legislativy na cestovní ruch.....	40
3.7.1	Vybrané aspekty české legislativy životního prostředí	40
3.7.2	Vybrané aspekty české památkářské legislativy	41
4	Metodická východiska	43
4.1	Stanovení kritérií hodnocení jednotlivých částí udržitelného potenciálu cestovního ruchu	43
4.1.1	Přírodní subsystém	43
4.1.2	Kulturně-historický subsystém.....	47
4.1.3	Atributy snižující udržitelný rozvoj cestovního ruchu.....	48
5	Praktická část.....	50
5.1	Geografické vymezení krkonošských středisek	50
5.2	Důvod výběru krkonošských středisek pro posouzení potenciálu udržitelného rozvoje turismu	51
5.3	Postup sběru informací a šetření.....	51
5.4	Výpočet potenciálu – přírodní složka potenciálu udržitelného cestovního ruchu.....	52
5.4.1	Přírodní pozoruhodnosti.....	52
5.4.2	Vhodnost krajiny pro pěší a horskou turistiku	54
5.4.3	Vhodnost krajiny pro cykloturistiku	55
5.4.4	Vhodnost krajiny pro turistiku na běžkách	57
5.4.5	Vhodnost krajiny pro venkovskou turistiku.....	58

5.4.6	Vhodnost krajiny pro vodní turistiku	58
5.4.7	Vhodnost krajiny pro lesní turistiku.....	59
5.4.8	Vhodnost krajiny pro hipoturistiku	60
5.4.9	Vhodnost krajiny pro montanistiku.....	61
5.4.10	Vhodnost krajiny pro pozorování rostlin a živočichů	61
5.4.11	Vhodnost krajiny pro geocaching.....	63
5.5	Výpočet potenciálu – kulturně historická složka potenciálu udržitelného cestovního ruchu	65
5.5.1	Kulturně historické památky a soubory	65
5.5.2	Skanzeny a muzea	66
5.5.3	Místní produkty.....	67
5.6	Výpočet potenciálu – znaky snižující udržitelnost cestovního ruchu	68
5.6.1	Přílišná a nevhodná zástavba	68
5.6.2	Neprofesionální přístup destinačního managementu	71
5.6.3	Nedostatečná environmentální osvěta.....	72
5.6.4	Nedostatečná environmentální a památkářská legislativa.....	73
5.7	Výsledný potenciál udržitelného rozvoje cestovního ruchu.....	75
5.8	Komparace výsledného potenciálu krkonošských středisek s územím řeky Orlice a okolí	75
5.8.1	Srovnání celkových potenciálů regionů	76
5.8.2	Srovnání celkových potenciálů obcí	76

5.8.3	Srovnání přírodní složky udržitelného potenciálu cestovního ruchu regionů.....	78
5.8.4	Srovnání přírodní složky udržitelného potenciálu cestovního ruchu obcí.....	79
5.8.5	Srovnání kulturní složky udržitelného potenciálu cestovního ruchu regionů.....	80
5.8.6	Srovnání kulturní složky udržitelného potenciálu cestovního ruchu obcí.....	80
5.8.7	Srovnání atributů snižujících udržitelnost turismu u regionů.....	81
5.8.8	Srovnání atributů snižujících udržitelnost turismu u obcí.....	82
5.8.9	Srovnání převažujících složek udržitelného potenciálu regionů.....	83
5.8.10	Srovnání převažujících složek udržitelného potenciálu obcí.....	84
6	Shrnutí a diskuze výsledků.....	87
6.1	Zodpovězení výzkumných otázek.....	87
6.2	Ověření pracovních hypotéz.....	88
6.3	Ověření hypotézy č. 1.....	88
6.3.1	Ověření hypotézy č. 2.....	90
6.3.2	Ověření hypotézy č. 3.....	91
6.4	Návrhy a doporučení.....	92
7	Závěr.....	94
8	Seznam použitých zdrojů.....	96
8.1	Tištěné zdroje.....	96
8.2	Internetové zdroje.....	100
9	Přílohy.....	105
9.1	Příloha č. 1 – Tabulka hodnocení potenciálu cestovního ruchu dle Bíny (2002).....	105

9.2 Příloha č. 2 – Seznam expertů pro vytvoření metodiky hodnocení udržitelného potenciálu cestovního ruchu	106
9.3 Příloha č. 3 – Tabulka hodnocení potenciálu pro udržitelný rozvoj cestovního ruchu	107
9.4 Příloha č. 4 – Výsledný potenciál krkonošských středisek pro udržitelný rozvoj cestovního ruchu	108
9.5 Příloha č. 5 – Výsledný potenciál řeky Orlice a okolí pro udržitelný rozvoj cestovního ruchu	109

Seznam obrázků

Obr. č. 1 – Mapa krkonošských středisek	50
---	----

Seznam tabulek

Tab. č. 1 – Přírodní pozoruhodnosti	54
Tab. č. 2 – Vhodnost krajiny pro pěší a horskou turistiku.....	55
Tab. č. 3 – Vhodnost krajiny pro cykloturistiku	57
Tab. č. 4 – Vhodnost krajiny pro turistiku na běžkách	57
Tab. č. 5 – Vhodnost krajiny pro venkovskou turistiku.....	58
Tab. č. 6 – Vhodnost krajiny pro vodní turistiku.....	59
Tab. č. 7 – Vhodnost krajiny pro lesní turistiku	60
Tab. č. 8 – Vhodnost krajiny pro hipoturistiku	60
Tab. č. 9 – Vhodnost krajiny pro montanistiku	61
Tab. č. 10 – Vhodnost krajiny pro pozorování rostlin a živočichů.....	63

Tab. č. 11 – Hustota rozmístění geokeší v jednotlivých krajích.....	63
Tab. č. 12 – Vhodnost krajiny pro geocaching	64
Tab. č. 13 – Kulturně historické památky a soubory	66
Tab. č. 14 – Skanzeny a muzea.....	67
Tab. č. 15 – Místní produkty.....	68
Tab. č. 16 – Přílišná a nevhodná zástavba	71
Tab. č. 17 – Neprofesionální přístup destinačního managementu	72
Tab. č. 18 – Nedostatečná environmentální osvěta	73
Tab. č. 19 – Nedostatečná environmentální a památkářská legislativa	75
Tab. č. 20 – Srovnání lokalizačních faktorů	89
Tab. č. 21 – Srovnání atributů snižujících udržitelný rozvoj turismu.....	90
Tab. č. 22 – Srovnání poměru atributů snižujících udržitelný rozvoj turismu	91

Seznam grafů

Graf č. 1 – Srovnání celkových potenciálů.....	76
Graf č. 2 – Srovnání přírodní složky udržitelného potenciálu	78
Graf č. 3 – Srovnání kulturně historické složky	80
Graf č. 4 – Srovnání atributů snižujících udržitelnost turismu	82
Graf č. 5 – Srovnání převažujících složek udržitelného potenciálu regionů	84
Graf č. 6 – Srovnání převažujících složek potenciálu obcí krkonošských středisek	85
Graf č. 7 – Srovnání převažující složky udržitelného potenciálu Orlice a okolí.....	86

Seznam použitých zkratk

AOPK ČR	Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky
ČSFR.....	Československá federativní republika
ČSÚ.....	Český statistický úřad
EDEN.....	Soutěž o evropsky excelentní destinaci
EVL.....	Evropsky významná lokalita
GIS	Geografický informační systém
HDP	Hrubý domácí produkt
KČT	Klub českých turistů
KRNAP.....	Krkonošský národní park
NIPOS	Národní informační a poradenské středisko pro kulturu
NPÚ	Národní památkový ústav
OSN	Organizace spojených národů
SPROR.....	Sdružení pro rozvoj obcí a regionů
UNESCO	Organizace OSN pro výchovu, vědu a kulturu
UNWTO.....	Světová organizace cestovního ruchu
USD	Americký dolar
ÚÚR.....	Ústav územního rozvoje
WTTC	Světová rada pro cestování a turistiku

1 ÚVOD

Území, která mají vysoký potenciál turismu, bývají méně zasažena jinými odvětvími ekonomiky a prim u nich sehrává hospodářské odvětví cestovního ruchu. Tyto regiony bývají často závislé na ekonomice turismu, která se stává jejich nejdůležitějším zdrojem příjmů (Hrubešová, 2007).

Podnikatelské snahy co nejvíce vytěžit z potenciálu daného regionu bez ohledu na zachování prostředí v co nejméně pozměněné podobě i dalším generacím vede k následné devastaci jeho přírodní a socio kulturní složky. Tím území ztrácí na atraktivitě a ubývá návštěvníků cestovního ruchu. Tento jev je doprovázen poklesem ekonomické výnosnosti a dochází tak k neblahým dopadům na zdraví zdejšího hospodářství.

Hodnocení potenciálu udržitelného rozvoje cestovního ruchu spojuje dohromady hledisko způsobilosti krajiny pro rozvíjení udržitelných forem cestovního ruchu a zjištění nejzávažnějších činností, které je třeba napravit, aby bylo možné prostředí zachovat. Informace obsažené v hodnocení udržitelného potenciálu pomohou podnikatelům zaměřit svou strategii správným směrem tak, aby mohli dál rozvíjet své ekonomické aktivity bez toho, aby v budoucnu došlo k degradaci životního prostředí a úpadku místní ekonomiky.

Krkonošská střediska jsou typickým příkladem regionu, kde je potenciál krajiny pro cestovní ruch aktivován špatným způsobem. Dochází zde k mnoha neblahým efektům, které způsobují poškozování zdejšího citlivého ekosystému. I přesto, že většinu území krkonošských středisek pokrývá národní park, developerské činnosti podnikatelů jsou zastoupeny ve velké míře bez ohledu na potřebu ochrany životního prostředí.

Snahou této práce je poukázat na možnosti, které skýtá udržitelný rozvoj cestovního ruchu. Udržitelný turismus nejen, že napomáhá zachovat přírodní ekosystém, ohlíží se jak na potřeby návštěvníků cestovního ruchu, tak na potřeby místních obyvatel, ale též poskytuje dlouhodobější a spravedlivý ekonomický přínos všem zájmovým skupinám s možností vzájemné spolupráce.

2 CÍL PRÁCE A METODIKA

2.1 Cíl práce

Hlavním cílem této práce je zhodnocení potenciálu cestovního ruchu krkonošských středisek s ohledem na současně velmi aktuální problematiku udržitelného rozvoje turismu. Oproti klasickému potenciálu nabízí udržitelný potenciál určitou přidanou hodnotu. Ukazuje, zda je potenciál vybraného území správně aktivován s ohledem na potřeby současného světa a jestli vhodně uspokojuje sociálně kulturní a ekonomické aspekty života obyvatel.

Absolutní hodnoty vyčíslené metodikou výpočtu udržitelného potenciálu nejsou schopny vykázat významnost zkoumaného regionu z pohledu cestovního ruchu, není-li k dispozici totožný výzkum jiného území, se kterým by bylo možné výsledná čísla porovnat. Z tohoto důvodu je dílčím cílem práce komparace výsledků udržitelného potenciálu krkonošských středisek s potenciálem území řeky Orlice a okolí, jenž byl zjišťován téměř identickou metodou.

Práce, řídicí se výše uvedenými cíli, je schopná rozpoznat účinnost a pravdivost aplikované metodiky pro požadovaný účel. Pokud se ve výsledných hodnotách vyskytne oblast, která již na první pohled určuje, který z porovnávaných regionů v ní vyniká, a přitom výsledky hovoří o opačných hodnotách, znamená to, že metodika správně nevystihuje realitu a je třeba ji upravit.

Pro vyzdvižení ekonomické stránky problému si práce klade za cíl ukázat, zda je možné spojit dohromady zajištění dlouhodobé hospodářské prosperity regionu plynoucí z příjmů z cestovního ruchu a zabránění rozvoji atributů snižujících udržitelnost turismu. Při neudržitelném rozvoji turismu v destinaci dochází k negativním efektům na zdraví místního hospodářství, a proto je atributům třeba předcházet.

2.2 Metodický postup

Prvním krokem práce je studium a zpracování teoretických východisek, na jejichž základě jsou stanoveny další kroky vedoucí k optimálnímu dosažení vytyčených cílů. Za pomoci literární rešerše lze stanovit výzkumné otázky a pracovní hypotézy, které je potřeba

zodpovědět na základě praktické části ve shrnutí. Výzkumné otázky napomáhají dodržet správnou strukturu a obsahovou stránku postupu, bez nadbytečných nebo přebývajících částí praktického textu. Pomocí teoretických východisek je též možné zvolit vhodnou odpovídající metodiku zhodnocení potenciálu území pro udržitelný rozvoj cestovního ruchu.

Metodická východiska specifikují zvolenou metodiku z teoretických východisek a přidávají konkrétní kritéria měření udržitelného potenciálu cestovního ruchu na území krkonošských středisek.

Vlastní výzkum je založen na bodovém hodnocení jednotlivých částí udržitelného potenciálu jak obcí krkonošských středisek samostatně, tak v rámci celého území. Výše bodů složek potenciálu a kritéria zařazení do příslušného segmentu významnosti jsou stanovena na základě prostudované literatury. Následně je provedeno srovnání výsledného potenciálu krkonošských středisek s potenciálem území řeky Orlice a okolí pro udržitelný rozvoj cestovního ruchu. Na konci práce dojde ke statistickému ověření pracovních hypotéz vztahujících se především ke komparaci dvou sledovaných regionů s vazbou na ekonomickou stránku problému. Ověření bude provedeno za pomoci programu Microsoft Office Excel a statistického softwaru STATISTICA CZ, který je volně dostupný na stránkách <www.statsoft.cz> a vhodný k akademickému použití.

2.3 Výběr metodiky hodnocení

Jako výchozí metodiku zvolila autorka metodu hodnocení potenciálu pro udržitelný rozvoj cestovního ruchu od Plškové (2014). Tato metodika vychází z hodnocení Bíny (2002). Důvodem výběru byl fakt, že metody jiných autorů nejsou uzpůsobené výhradně pro účely udržitelného rozvoje turismu. Jsou též složité na zpracování a je u nich zapotřebí spolupráce několika hodnotitelů.

Dalším důvodem byla následná komparace výsledků šetření krkonošských středisek s výsledným udržitelným potenciálem řeky Orlice a okolí od Plškové (2014). Pokud by byla využita jiná metodika, porovnání by nebylo možné.

2.4 Stanovení výzkumných otázek a pracovních hypotéz

Výzkumné otázky této práce, stejně jako pracovní hypotézy, jsou v souladu se stanovenými cíli. Převážně jsou zaměřeny na hledisko komparace území řeky Orlice a okolí s krkonošskými středisky s přihlédnutím k ekonomickému hledisku. Díky porovnání je možné určit skutečnou významnost kvantifikovaného udržitelného potenciálu.

1) Převažuje v krkonošských střediscích přírodní složka nad ostatními složkami udržitelného potenciálu?

2) Mají krkonošská střediska, jakožto region, jehož významná část příjmů do místní ekonomiky plyne z cestovního ruchu, vyšší bodové hodnocení potenciálu v rámci lokalizačních předpokladů v porovnání s územím řeky Orlice a okolí, které je méně závislé na příjmech z turismu?

3) Má řeka Orlice a okolí, jakožto region méně závislý na příjmech z cestovního ruchu, v porovnání s krkonošskými středisky méně záporných bodů u atributů snižujících udržitelnost cestovního ruchu?

4) Souvisí převaha záporných atributů snižujících udržitelnost turismu se závislostí regionu na příjmech z cestovního ruchu?

Pracovní hypotézy, které budou na konci práce statisticky ověřeny, vycházejí z cílů a položených výzkumných otázek. K hypotézám se bylo možné dobrat na základě studia pramenů teoretických východisek.

H0: Mezi zkoumanými proměnnými neexistuje statisticky významná závislost.

H1: Mezi regionem závislým na příjmech z cestovního ruchu a regionem méně závislým na příjmech z cestovního ruchu existuje statisticky významný rozdíl ve výši lokalizačních předpokladů.

H2: Mezi regionem závislým na příjmech z cestovního ruchu a regionem méně závislým na příjmech z cestovního ruchu existuje statisticky významný rozdíl ve výši atributů snižujících udržitelný rozvoj turismu.

H3: Mezi regionem závislým na příjmech z cestovního ruchu a regionem méně závislým na příjmech z cestovního ruchu existuje statisticky významný rozdíl v převaze atributů snižujících udržitelný rozvoj cestovního ruchu.

3 TEORETICKÁ VÝCHODISKA

3.1 Ekonomický význam cestovního ruchu

Cestovní ruch je multioborový jev, který zasahuje do mnoha ekonomických a mimoekonomických odvětví. Vzhledem k jeho obrovskému a dynamickému rozmachu je považován za nedílnou součást světového hospodářství. Tento fakt potvrzují i statistické údaje, které z pohledu velikosti obrátu řadí cestovní ruch na třetí místo, hned za ekonomické velikány - ropný a automobilový průmysl (Legierská, 2007).

Turismus je významný v rámci politiky zaměstnanosti, podílí se na zvyšování hrubého domácího produktu (dále HDP), má vliv na platební bilanci státu, objem kapitálových investic a pomocí daní přispívá do pokladny státního rozpočtu. Postavení cestovního ruchu v národním hospodářství zkoumá v mnoha zemích tzv. satelitní účet cestovního ruchu (Legierská, 2007).

Poslední údaje satelitního účtu cestovního ruchu České republiky dokládají, že se v roce 2012 cestovní ruch podílel z 4,57% na celkové zaměstnanosti České republiky a v roce 2013 již ze 4,6% (MMR, 2015a [online]). V jiných státech byl tento podíl ještě vyšší: Například Španělsko v turismu v roce 2012 zaměstnávalo 11,5% populace (ČSÚ, 2014 [online]).

Z pohledu celosvětového měřítka byl v roce 2012 podíl zaměstnanosti v cestovním ruchu 3,4% (WTTC, 2013), v roce 2013 3,4% (WTTC, 2014) a v roce 2014 již 3,6%, což je 105 408 000 pracovních míst (WTTC, 2015).

Příspěvek cestovního ruchu globální ekonomice byl v roce 2012 a 2013 2,9% HDP (WTTC, 2013); (WTTC, 2014). V roce 2014 vyrostl tento podíl na 3,1% HDP – 2 364, 8 miliardy amerických dolarů (dále USD) (WTTC, 2015).

Satelitní účet cestovního ruchu zkoumá přímý vliv na ekonomiku států. Podle Světové rady pro cestování a turistiku WTTC (WTTC, 2015) je však celkový přínos cestovního ruchu mnohem vyšší, proto ve svých výročních výzkumech zachycuje i tyto nepřímé a zprostředkované vlivy. Rozdíl oproti přímému podílu je značný; celkový (přímý i nepřímý) vliv cestovního ruchu na HDP byl například v roce 2014 7 580, 9 miliard USD, což se

rovná 9,8% HDP. Celkový podíl turismu na zaměstnanosti činil ve stejném roce 276 845 000 pracovních míst (9,5% celkové zaměstnanosti).

Z textu vyplývá pozitivní ekonomický přínos cestovního ruchu, proto je potřeba toto specifické hospodářské odvětví i nadále rozvíjet.

3.2 Dopady cestovního ruchu na životní prostředí

Cestovní ruch má výrazný dopad nejen na ekonomiku samotnou, ale také na přírodní prostředí a potažmo i lidstvo.

Murugadas a Badaruddin (2014) člení dopady cestovního ruchu na přímé a nepřímé. Autoři se ve své práci zaměřují na oblasti malých ostrovů, na něž vztahují i příklady vlivů turismu. Jako příklady přímého dopadu uvádějí Murugadas a Badaruddin (2014) narušování korálových útesů prostřednictvím narážení trupů lodí do útesů a spouštění kotev, či nevhodných aktivit turistů – potápěčů. Následkem nepřímých dopadů může být podle uvedených autorů například odumírání korálů související většinou s nevhodným chováním návštěvníků cestovního ruchu, turistickým přesycením destinace, developerskými činnostmi v rámci turismu a špatným odpadovým hospodářstvím.

Pásková (2008) zmiňuje obecnější vysvětlení rozdílu mezi přímými a nepřímými dopady cestovního ruchu. Přímé vlivy jsou bezprostředními dopady aktivit turismu, kdežto nepřímé vlivy se vyznačují spotřebou zdrojů, které „byly předtím někde vytěženy, vypěstovány, zpracovány, vyrobeny, upraveny (Pásková, 2008:42).“

Dopady cestovního ruchu nejsou v literatuře rozdělovány pouze na přímé a nepřímé. Existuje více hledisek členění dopadů turismu; ty ve své práci zmiňuje Pásková (2008) (2012), která dle geografického měřítka působnosti člení efekty na globální, národní, regionální, lokální, podle časového měřítka dělí na krátkodobě a dlouhodobě působící a dle charakteru změny na vratné a nevratné, respektive dočasné a trvalé. Dopady cestovního ruchu lze taktéž členit na kladné a záporné (pozitivní, negativní).

3.3 Koncepce udržitelného rozvoje cestovního ruchu

Během posledních několika desetiletí se ukázalo, že nekontrolovaně rostoucí turismus je doprovázen mnoha nežádoucími důsledky na životním prostředí v destinacích. Tyto

negativní efekty ukládají potřebu pro cestovní ruch, aby se rozvíjel v rámci koncepce udržitelného rozvoje (Angelkova a kol., 2012).

Pojem udržitelný rozvoj cestovního ruchu vznikl jako snaha čelit negativním dopadům turismu a pro podporu těch kladných, které jsou esenciální pro udržení životního prostředí destinace v co nejméně pozměněné nebo zdravější podobě. Vzhledem k tomu, že rozvoj cestovního ruchu v určité oblasti je do značné míry závislý na přírodní a antropogenní atraktivitě okolí, koncepce udržitelného rozvoje bude čím dál důležitější. Pokud jsou tyto kvality cestovním ruchem zničeny nebo znehodnoceny, atraktivita destinace se snižuje. Turisté v takovém případě přestanou mít o destinaci zájem, neboť jejich návštěva je úzce spjata s kvalitním a čistým prostředím. Degradace životního prostředí destinace navíc negativně ovlivňuje místní komunitu (Angelevska-Nadjevská; Rakicevík, 2012).

3.3.1 Definice a principy udržitelného rozvoje cestovního ruchu

Definice udržitelného rozvoje turismu lze v literatuře nalézt vícero, avšak ne všechny zachycují důležité stránky udržitelnosti z pohledu cestovního ruchu.

Kolektiv konsorcia Sdružení pro rozvoj obcí a regionů (SPROR) Plus (2007:11) uvádí, že udržitelný je „*turismus, který dokáže uspokojit potřeby současných návštěvníků a hostitelských regionů, a přitom brát ohled na ochranu a zhodnocení příležitostí pro budoucnost.*“ Z tvrzení je možné vypočítat spíše psychologicko-ekonomické zaměření a návaznost na široce přijatou definici udržitelného rozvoje od Komise Organizace spojených národů (dále OSN) pro životní prostředí z roku 1987, dle které udržitelný rozvoj turismu nastává, pokud jsou naplněny potřeby současné generace, aniž by byly ohroženy možnosti naplnění potřeb generací budoucích (MMR, 2015b [online]). Mínení komise OSN pro životní prostředí však nevystihuje principy, na kterých je udržitelný turismus založen a které byly v pozdějších dobách uznány jako základní pilíř udržitelnosti.

Podle Angelkové a kol. (2012:221) je za udržitelný považován „*jakýkoliv druh cestovního ruchu, který trvale přispívá k ochraně a podpoře životního prostředí, přírodních a jiných zdrojů, kulturních hodnot a integrity místní komunity.*“ Angelkova a kol. (2012) oproti předchozímu tvrzení zdůrazňuje důležitost pozitivních dopadů cestovního ruchu na destinaci.

Z výše uvedených vlastností lze vyzkoušet, že udržitelný turismus co nejméně poškozuje životní prostředí, zlepšuje existenční podmínky v destinacích a vytváří velký finanční přínos (Janusz; Bajdor, 2013).

Zelenka a Pásková (2012:590-591) nabízí další pohled na udržitelný rozvoj turismu. Podle environmentálního vymezení Evropské unie je udržitelný cestovní ruch, který „*díky koncepčnímu rozvoji a plánování dlouhodobě nenarušuje přírodní, kulturní a sociální prostředí, neboť jeho cílem je ochrana a zachování životního prostředí ve všech jeho aspektech a respektování životního stylu místních obyvatel.*“ Podle Zelenky a Páskové (2012:591) je udržitelný rozvoj cestovního ruchu třeba brát holisticky, neboli celostně. „*Cestovní ruch, kdy aktivity a služby poskytované návštěvníkům a vlastní aktivity návštěvníků ovlivňují přírodní a antropogenní životní prostředí, místní komunitu a biosféru jako celek pouze v takové míře a kvalitě, která neobnovitelně negativně nemění globální ani lokální životní prostředí, místní komunitu a biosféru jako celek a neomezuje tak možnost využití cestovním ruchem a další antropogenní využití destinace v budoucnosti, stejně jako funkce biosféry*“ je možné nazývat udržitelným.

Ekonomicko-environmentální vymezení Světové organizace cestovního ruchu (dále UNWTO), jež uvádí zmínění autoři, zdůrazňuje důležitost konkurenceschopnosti destinace: „*Schopnost destinace udržet si potenciál konkurence v soutěži s novými, historicky méně využívanými destinacemi, přitáhnout první i opakované návštěvy, podržet si kulturní jedinečnost, být v rovnováze se životním prostředím* (Zelenka; Pásková, 2012:591).“

Za základní definici je možné brát tu od UNWTO, která se danou problematikou zabývá v celosvětovém měřítku a vydává o tématu mnoho publikací: „*Cestovní ruch, který plně zohledňuje stávající i budoucí ekonomické, sociální a environmentální dopady a zároveň se zabývá potřebami návštěvníků, průmyslu cestovního ruchu, životního prostředí a hostitelské komunity* (UNWTO, 2015 [online]).“

Definice UNWTO (2015 [online]) bere v úvahu principy udržitelnosti, které stojí na zachování rovnováhy mezi environmentálním, ekonomickým a socio-kulturním aspektem rozvoje turismu. UNWTO (2015 [online]) tvrdí, že by udržitelný turismus měl optimálně využívat přírodní zdroje, respektovat socio-kulturní autenticitu rezidentů a zajistit životaschopné dlouhodobé ekonomické operace.

V literatuře jsou tyto aspekty nazývány pilíři udržitelného rozvoje cestovního ruchu. Autoři někdy zmiňují 4 pilíře, kdy k ekonomickému, environmentálnímu a socio-kulturnímu přidávají ještě regionální pilíř; viz například Pásková (2008) nebo McKercher (2003).

3.4 Potenciál cestovního ruchu

Cestovní ruch je významným celosvětovým fenoménem, který přináší mnoho, především ekonomických, pozitiv. Ne každé území však má dostatečné kvality a možnosti na to, aby turismus rozvíjelo. Tuto otázku řeší potenciál pro cestovní ruch.

3.4.1 Definice potenciálu cestovního ruchu

Potenciál cestovního ruchu je pojem, který ve své práci v minulosti zkoumalo mnoho autorů. Z českých a slovenských jmen za zmínku stojí především Mariot (1983), Kopšo (1992), Hasman a Šíp (2001), Bína (2002); (2010), Zelenka a Pásková (2012). Ze zahraničních jmen pak lze jmenovat Iatu a Bulaie (2011), či Mamuna a Mitru (2012). Tito autoři pojem definovali.

Definice potenciálu cestovního ruchu v Čechách a na Slovensku

Mariot (1983) tvrdí, že potenciál krajiny pro cestovní ruch je termín, který se pokaždé vztahuje na určité území. Pojem vyjadřuje způsobilost daného území poskytnout takové podmínky, aby se cestovní ruch rozvinul. Ve své práci Mariot (1983) zmiňuje záměny pojmu potenciál s atraktivností a kapacitou krajiny, u níž je rozdíl především v tom, že potenciál zobrazuje objektivní způsobilost krajiny pro rozvoj cestovního ruchu, aniž by se bral ohled na to, zda se zájem o existující podmínky realizuje, či nikoliv.

Kopšo (1992) konstatuje, že pojem potenciál krajiny není jednoznačně vymezený. Je výsledkem dlouhodobého vývoje přírodních složek a antropogenního vlivu. Potenciál lze definovat různými způsoby. Záleží na odvětví, ke kterému se má interpretace vztahovat (hledisko ekonomické, průmyslové, geografické, ekologické atd.). Potenciál cestovního ruchu se pak dle Kopša (1992) hodnotí podle aspektu socioekonomické aktivity.

Dle Kopša (1992) jsou obsahem potenciálu cestovního ruchu všechny využitelné zdroje, kterými cestovní ruch v daném regionu disponuje. Jako zásadní definici potenciálu pro

cestovní ruch používá Kopšo (1992) Mariotovu (1983) definici, kterou rozvíjí o výše zmíněný fakt.

Hasman a Šíp (2001) říkají, že každé místo, sídlo, či prostor disponuje určitým potenciálem. Autoři tvrdí, že účastník cestovního ruchu využívá širokou škálu potenciálů, které mohou být využíváné, částečně využíváné, ale také nevyužívané, v čemž se shoduje s Mariotem (1983). Jsou hierarchicky uspořádány a vzájemně se ovlivňují například tím, že jeden potenciál vyvolá vznik dalšího. Spojením několika potenciálů navíc vznikají potenciály nové.

Bína (2002); (2010) řeší pojem potenciál cestovního ruchu ve dvou publikacích. V roce 2002 vysvětlil potenciál jako *„formalizovaný výsledek zhodnocení co možná komplexního okruhu lokalizačních podmínek a předpokladů pro další možný rozvoj cestovního ruchu. Lokalizační podmínky cestovního ruchu vytvářejí složitý multidisciplinární systém (Bína, 2002:2).“* V další práci Bína (2010:2) zmiňuje, že do potenciálu vstupují *„aspekty přírodního prostředí, hodnoty kulturně-historického dědictví i projevy aktuální činnosti lidské společnosti“*

Zelenka a Pásková (2012:433) vysvětlují pojem potenciál jako souhrnnou hodnotu *„všech předpokladů při jeho kvantitativním hodnocení oceněnou na základě bodovací škály, sníženou o zápornou hodnotu negativních faktorů rozvoje cestovního ruchu.“* Autoři jako příklad negativních faktorů uvádějí špatný stav složek životního prostředí, časté živelné pohromy, konfliktní land-use měřeného regionu, vysokou kriminalitu, nestabilní politickou situaci, či výskyt přenosných chorob a epidemie (Zelenka; Pásková, 2012).

Pásková (2008) ve své další publikaci zmiňuje časté záměny pojmů potenciál území pro cestovní ruch a předpoklady území pro rozvoj turismu. Podle Páskové (2008) jsou předpoklady širším pojmem, který zahrnuje jak vnitřní, tak vnější podmínky aktivace potenciálu.

Definice potenciálu cestovního ruchu ve světě

Podle indických odborníků Mamuna a Mitry (2012) je potenciál pro cestovní ruch široce uznávaným a používaným termínem, který občas způsobuje určitá nedorozumění při jeho užití. Bývá například nahrazován užším pojmem „kapacita území“. Potenciál je také často zaměňován s termínem „atraktivita destinace“, v čemž se Mamun a Mitra (2012) shodují

s Mariotem (1983). Pojem atraktivita by měl jasně označovat vztah mezi nabídkou a poptávkou turismu; někteří autoři však tyto dva termíny považují za synonyma.

Rumunští autoři Iatu a Bulai (2011) identifikovali dva hlavní směry v definování potenciálu cestovního ruchu. Jednou z možných definic je „*součet možností, které přírodní a sociální prostředí dává k dispozici aktivitám cestovního ruchu* (Iatu, Bulai, 2011:165).“ Dalším vysvětlením podstaty potenciálu je podle uvedených autorů „*souhrn objektivních nebo subjektivních podmínek* (Iatu, Bulai, 2011:165).“ Potenciál cestovního ruchu může také být pouhou „*základní podmínkou rozvoje* (Iatu, Bulai, 2011:165).“ První přístup se zaměřuje na nehmotnou povahu a aktivační roli potenciálu. Tento nemateriální pohled si zakládá na faktu, že potenciál turismu je předběžnou záležitostí, která představuje pouze možný vývoj stavu.

Na druhou stranu existuje podle Iatu a Bulai (2011) také materiální přístup, který považuje potenciál za „*sumu přírodních a lidských zdrojů* (Iatu, Bulai, 2011:165).“ Tato citace pochází od M. Ielenicze (výzkum potenciálu cestovního ruchu Rumunska v roce 2006), který zároveň vyjádřil celkový potenciál cestovního ruchu jako matematickou rovnici:

$$TP = Ta + Ai + Ni + Di + Si$$

Ta je sumou turistických atraktivit, *Ai* index hodnocení atraktivit, *Ni* index kvality sítí, *Di* vzdálenostní index k velkým urbanistickým aglomeracím a *Si* index kvality služeb (Iatu, Bulai, 2011).

Iatu a Bulai (2011) se dále v textu zabývají rozporem mezi pojmy „stávající“ a „možný“, které dělají při pojetí potenciálu cestovního ruchu problémy. Podle autorů je potenciál turismu kvalitativním nehmotným měřítkem subjektivních možností a podmínek rozvoje cestovního ruchu, nikoliv těch již existujících; ty vyjadřuje nabídka cestovního ruchu.

3.4.2 Přístupy autorů k hodnocení potenciálu cestovního ruchu

O vytvoření a aplikaci metodiky potenciálu cestovního ruchu se v minulosti pokoušelo mnoho autorů. Mezi českými a slovenskými jmény figurují Mariot (1983), Kopšo (1992), Vepřek (2002), Bína (2002); (2010), Novotná (2005), Linderová (2013), Klapka a kol. (2015 [online]). Za světové autory lze jmenovat Iatu a Bulaie (2011), Nestoroskou (2012), Mamuna a Mitru (2012) nebo Evropskou komisi (2014 [online]). Hodnocením potenciálu

se dále zabývalo mnoho studentských závěrečných prací nebo také Vystoupil, Šauer a kol. (2011), kteří však neřešili metodiku, pouze potenciál ohodnotili slovně a zmínili teoretickou podstatu od jiných autorů.

Přístupy k hodnocení potenciálu v Čechách a na Slovensku

Mariot (1983) tvrdí, že kvantifikovat potenciál není jednoduché. Potenciál formuje vztah mezi rozlohou území, citlivostí na zásahy účastníků cestovního ruchu a číselným vyjádřením velikosti realizovaného turismu v daném časovém horizontu. Lidský zásah může tento potenciál pozitivně nebo negativně ovlivnit. Kromě vazby na určité území se pak podle Mariota (1983) potenciál vztahuje i k formám cestovního ruchu. Právě kombinace vyčíslených potenciálů ve formě vhodnosti krajiny pro určitou formu turismu tvoří výsledný potenciál zkoumaného území pro cestovní ruch. Podle Mariota (1983) se na syntetické vyjádření odlišných předpokladů používají bezrozměrné veličiny, jako jsou baly, kategorie a stupně. Tyto bezrozměrné veličiny se využívají pro hodnocení vybraných krajinných prvků a jejich vlastností.

Linderová (2013) vysvětluje složitost hodnocení potenciálu tím, že je zapříčiněna existencí nehmotných účinků při provádění aktivit turismu a dále tím, že různé skupiny návštěvníků cestovního ruchu vnímají stávající potenciál různě. Dle Linderové (2013) se při hodnocení potenciálu cestovního ruchu bere v úvahu vhodnost území pro rozvoj turismu, jakožto objektivní faktor, a subjektivní faktor v podobě atraktivity území pro návštěvníky cestovního ruchu.

Kopšo (1992) dělí potenciál krajiny pro turismus na přírodní a antropogenní, respektive činností společnosti vytvořený potenciál. Přírodní podmínky dle Kopša (1992) hrají prvotní roli při určení funkčního využití prostoru. Mají relativně neměnný charakter a jsou zásadním činitelem při určování kvality přírodního prostředí. Komponenty přírodního prostředí dále určují vhodnost na využívání v cestovním ruchu a mají pozitivní a negativní vliv na svůj další rozvoj. Antropogenní potenciál pak většinou funguje jako druhotný činitel.

Kopšo (1992) dělí přírodní předpoklady na reliéf krajiny, klima, rostlinstvo, živočišstvo a vodstvo. Antropogenní potenciál vyjadřuje Kopšo (1992) ve formě kulturně-historických

předpokladů, které doplňují atraktivitu přírodního rázu. Dělí je na kulturně-historické památky, kulturní zařízení, akce a sportovní akce.

Při hodnocení přírodních předpokladů provádí Kopšo (1992) nejprve analýzu jednotlivých složek přírodního prostředí. Přírodní podmínky jsou regionálně diferencované, což hraje důležitou roli v typologii oblastí cestovního ruchu. Analýza jednotlivých složek pak vyúsťuje do přírodně-prostorové syntézy.

V potenciálu antropogenní sféry Kopšo (1992) zmiňuje 4 kategorie kritériálního členění historických objektů. Dále se metodikou hodnocení nezabývá.

Bína (2002) člení lokalizační podmínky, dle kterých skládá výsledný potenciál, na tři hlavní formy, a to vhodnost krajiny pro určitou aktivitu cestovního ruchu, určitou relativně fixní danost a kulturní, sportovní a další akce. Podle Bíny (2002) je pro zkoumání lokalizačních předpokladů důležité jejich rozčlenění na relativně přirozené segmenty, například aktivity nebo formy cestovního ruchu. Podle Bíny (2002) dále v potenciálu existují neměřitelné nebo těžko měřitelné prvky, které nelze vyčíslit. Jako příklad udává *genius loci* (duch, atmosféra místa). Z tohoto důvodu podle Bíny (2002) nedokáže žádný formalizovaný model postihnout lokalizační podmínky turismu v úplnosti.

Bína (2002) rozděluje metodiku na přírodní a kulturní subsystém. Zvláštní postavení má podle Bíny (2002) lázeňství, které svou povahou spadá do obou těchto subsystémů. Autor zvolil zařazení do kulturní části, vzhledem k tomu, že u lázeňství více převládá lidská kultivační nadstavba. Jednotlivým složkám zmíněných subsystémů přiřazuje Bína (2002) body, které v konečné podobě dávají vzniknout celkovému potenciálu.

Dle Bíny (2002) jsou lokalizační podmínky z pohledu jednotlivých složek turismu někde vyšší a někde nižší nebo nulové. Z tohoto důvodu autor zavedl ve svém hodnocení tři stupně vhodnosti lokalizačních podmínek. Výjimku tvoří vhodnost krajiny pro horolezectví, závěsné létání, sportovní myslivost, rybolov a pozorování vodních ptáků, kde autor rozlišuje pouze jeden stupeň – území je buď na danou aktivitu vhodné, či nevhodné. Dále bylo v Bínově (2002) metodice nutné vyřešit bodové hodnocení jednotlivých složek potenciálu cestovního ruchu; ty nemají ve skladbě celkového potenciálu stejný význam: Například vhodnost krajiny pro sjezdové lyžování je pro návštěvníky cestovního ruchu důležitější, než vhodnost krajiny pro horolezectví. Autor tento fakt vyjádřil pomocí váhového hodnocení bodovou metodou. Po stanovení kritérií bodového přiřazení u

jednotlivých složek Bína (2002) potenciálu cestovního ruchu lze dojít ke zhodnocení zvoleného území. Tabulka Bína (2002) hodnocení je zobrazena v příloze č. 1.

V návaznosti na svou práci z roku 2002 Bína (2010) ve spolupráci s Ústavem územního rozvoje (ÚÚR) vypracoval v roce 2010 Aktualizaci potenciálu cestovního ruchu v České republice. Na rozdíl od tehdejšího úkolu se práce zabývá většími prostorovými jednotkami; konkrétně správními obvody obcí s rozšířenou působností.

Do hodnocení nově Bína (2010) zařazuje i vněsystemové faktory (míra relativně snadné dostupnosti území individuální dopravou, dopravní obslužnost...).

V této metodice Bína (2010) rozděluje jednotlivé složky potenciálu na atraktivitu, plochy a linie ovlivňující cestovní ruch. Za atraktivitu autor považuje bodové (zámek, jeskyně...) i územně komplexnější (jádro historického města, skalní město...) reálné vyjádření cílů návštěvníků regionu.

Potenciál ploch a linií ovlivňujících cestovní ruch je podle Bíny (2010) vyhraněně potenciální. Je založen na širších územních předpokladech a předpokládá, že různé plochy mají různý obecný význam pro turismus. Linie, vyjadřující délku významných silnic, úseků řek vhodných ke splouvání apod., vypovídají o podmínkách relativně snadné dostupnosti dopravou.

Podle stupně významnosti, jak atraktivit (významnost A – nejvýznamnější, B, C), tak ploch a linií (A, B, C, D, E) Bína (2010) stejně jako v předchozí metodice přiřazuje body, které v celkovém součtu vyjadřují výsledný potenciál turismu hodnoceného území.

Hodnocením potenciálu cestovního ruchu se dále zabývá Vepřek (2002). Dle redakce časopisu Urbanismus a územní rozvoj je metodika zpracovaná Vepřekem (2002) zajímavá proto, že je přímým podkladem pro zpracování územních plánů velkých celků. Vepřek (2002) svou metodiku v průběhu let neustále rozvíjel. Autor rozkládá území na čtverce o velikostech závislých na velikosti měřeného území. Vstupy pro model pak tvoří počítačové nebo slovně interpretované informace o využitelnosti území pro cestovní ruch a jejich rozložení v území obcí. Tu dělí na využitelnost přírodních a urbanistických podmínek. Váha urbanistických podmínek byla určena za pomoci expertů a laických hodnotitelů. Vepřek (2002) dále do modelu zahrnuje omezující podmínky, které snižují využitelnost území pro cestovní ruch (např. ochranné zákonné požadavky). Výsledný potenciál cestovního ruchu je pak „*výslednicí různých modelových postupů kombinujících váhu*

přírodních podmínek (stanovenou za jednotlivé „čtverce“, či za katastry sídelních jednotek) a váhu (význam) atraktivit cestovního ruchu.“ ... „Výsledné hodnoty kladně či záporně ovlivňují podmínky vyplývající z příslušných ochranných opatření (Vepřek, 2002:19).“

Novotná (2005) rozčleňuje hodnocené území na geoobjekty, jimiž jsou povrch, plochy a body. K ohodnocení geoobjektů Novotná (2005) využila expertní Delfské metody. Experti hodnotili významnost jednotlivých geoobjektů jakožto předpokladů pro cestovní ruch. Ohodnocené vrstvy pak Novotná (2005) s týmem převedla do rastrové podoby. Sečtením rastrových a bodových vrstev vznikl výsledný potenciál přírodního prostředí a ohodnocení atraktivit pro cestovní ruch.

Klapka a kol. (2015 [online]) se ve svém příspěvku pokusili sjednotit přístup ke stanovení celkového potenciálu území pro cestovní ruch pomocí přizpůsobení metodiky hodnocení kulturně-historického potenciálu metodě stanovení přírodního potenciálu území. Podle zmíněných autorů se ve většině případů hodnotí přírodní potenciál turismu jako plošná charakteristika, kdežto kulturně-historický potenciál jako bodová charakteristika, čímž vyjadřuje potenciál pouze zanedbatelné části zkoumaného území. Úkolem Klapky a kol. (2015 [online]) tedy bylo převést bodové vyjádření na plošné vyjádření, k jehož splnění využili tzv. interakčního potenciálu, který využívá modelů prostorových interakcí.

Přístupy k hodnocení potenciálu ve světě

Identifikace potenciálu turismu je podle Nestoroské (2012:95) „*v úzkém vztahu s potřebou dosahování konkurenceschopnosti destinace na trhu cestovního ruchu.*“ Zhodnocení potenciálu není dle Nestoroské (2012) jednoduchou záležitostí. Je třeba, aby se na hodnocení aktivně podílely všechny zájmové skupiny.

Nestoroská (2012) detailně nepopisuje zvolenou metodiku. V článku pouze sděluje výslednou charakteristiku potenciálu Makedonie, na kterou hodnocení aplikovala. Důležitým zjištěním je, že u identifikovaného potenciálu pro aktivity cestovního ruchu hodnoceného území ještě zdůrazňuje potřebu zohlednění udržitelného aspektu těchto aktivit.

Iatu a Bulai (2011) hodnotili potenciál cestovního ruchu pomocí několika proměnných a indikátorů:

Přírodní zdroje

Přírodní prostředí – reliéf, geomorfologie, vegetace, živočišstvo, vodní zdroje, krajina

Přírodní faktory – lázeňské minerální vody, léčivá jezera, bahna, sirné lázně

Chráněná území – biosférické rezervace, národní parky, přírodní parky, další rezervace

Kulturní zdroje

Historické monumenty – archeologie, architektura, monumenty, památníky

Muzea – muzea, veřejné sbírky

Umění a řemesla – tradiční události, zvyky, řemeslná výroba

Kulturní instituce – filharmonie, orchestry, sbory atd.

Události – festivaly, svátky

Turistická infrastruktura

Ubytovací zařízení – hotely, penziony, kempy, motely, bungalovy atd.

Léčení – léčebná zařízení

Konferenční objekty – konference, kongresy, výstavní haly

Volnočasové zařízení – sjezdovky, lanovky

Další volnočasové zařízení – golfové kurzy, vodní lyže, zábavní parky, jízdy na koni, pláže

Celková infrastruktura

Dopravní dostupnost – přístavy, letiště, evropské silnice, národní silnice, železniční tratě

Vybavení domácností – tekoucí voda, kanalizace, přírodní plyn

Telekomunikace – mobilní pokrytí, pevná linka (Iatu; Bulai, 2011)

Každý z výše uvedených indikátorů obdrží určitý počet bodů, který dá v součtu vzniknout celkovému potenciálu území. Metodika byla v roce 2007 aplikována na Rumunsko. Protože je při hodnocení důležitá následná možnost porovnání výsledného potenciálu turismu s dalším územním celkem, aby bylo možné vyvodit z hodnot závěry, využili autoři Iatu a Bulai (2011) tuto metodiku k ohodnocení potenciálu Moldávie.

Mamun a Mitra (2012) říkají, že existuje značné množství studií založených na metodě vícekritériálního rozhodování; například metoda vícekritériální regrese použitá při kvantifikaci turistických příjezdů. Ta je založená na 4 proměnných: přírodní zdroje, kulturní zdroje, turistická infrastruktura a celková infrastruktura.

Dalším populárním způsobem, jak zhodnotit potenciál cestovního ruchu, je skrze geografický informační systém (dále GIS). GIS může být využit například ve spojení se zmiňovanou multikritériální, respektive vícekritériální, metodou rozhodování, kde jsou mapové vrstvy GIS vhodně překrývány, aby umožnily měření pořadí a vážení turistických atrakcí a infrastruktury (Mamun, Mitra; 2012).

Článek Mamuna a Mitry (2012) pojednává o jednoduché metodice, která je využitelná i pro měření potenciálu krajiny pro cestovní ruch v oblastech, o nichž nejsou dostupná detailní data. Tato metodika používá vážený aritmetický průměr při vybírání sociálních a fyzických znaků, které kvantifikuje skrze techniky pořadí a škálování.

Metodika Mamuna a Mitry (2012) je složená z pěti postupných kroků:

- krok – Atributy a váhové přiřazení první úrovně
- krok – Atributy a váhové přiřazení druhé úrovně
- krok – Škálování v rámci atributů
- krok – Výpočet celkové hodnoty potenciálu
- krok – Seskupení spotů a analýzy (Mamun; Mitra, 2012)

Za atributy první úrovně autoři Mamun a Mitra (2012) považují fyzické, sociální a environmentální aspekty. Aspekty prvního stupně jsou pak složeny z proměnných, které jsou označeny jako atributy druhé úrovně. Jedná se o:

Fyzické atributy – Terén, regionální spojení, dopravní dostupnost, překážky v dostupnosti, univerzálnost ubytovacího systému, dostupnost průvodcovských a turistických informačních služeb, místní produkty (suvenýry), telekomunikační systémy, dostupnost kvalitních a speciálních potravin, parkování a další turistické zařízení.

Sociální atributy – Existence přílivu cestovního ruchu v dané destinaci, intenzita veletrhů a festivalů, načasování návštěvy destinace, délka pobytu, kompatibilita destinace s okolním využitím krajiny, bezpečnost návštěvníků cestovního ruchu, existence kriminality, aspekty chování poskytovatelů služeb apod.

Environmentální atributy – Pravděpodobnost přírodní kalamity v určitém časovém období, přírodní a antropogenní hrozby, kvalita ovzduší, vody, znečištění apod. (Mamun; Mitra, 2012)

Pro zhodnocení vyjmenovaných faktorů jsou přizváni respondenti, kteří pomocí škálovací metody určí, který z daných atributů má jakou hodnotu (Mamun, Mitra; 2012).

Evropská komise (2014 [online]) říká, že zhodnocení potenciálu cestovního ruchu by mělo být prvním krokem při vytváření turistického produktu, který využívá přírodní a kulturní dědictví tak, aby zachoval udržitelný rozvoj daného území.

První otázku, kterou by si měly klást zájmové skupiny před aktivací potenciálu cestovního ruchu je, zda se vůbec turismus na jejich území vyplatí rozvíjet (Evropská komise, 2014 [online]).

Je třeba vytvořit situační analýzu, která zhodnotí aktuální turistickou nabídku a poptávku daného regionu. Tento proces nebude sloužit pouze pro potřeby zjištění, zda turismus vůbec rozvíjet; situační analýza následně pomůže definovat, jak požadovaného rozvoje docílit (Evropská komise, 2014 [online]).

Bude záležet na místních podmínkách, která zájmová skupina bude tento proces iniciovat. Může jít o správu chráněného území, vládní organizaci starající se o životní prostředí nebo o soukromou osobu, která hledá příležitost k rozvoji své podnikatelské činnosti. Kterýkoliv iniciátor by však měl své záměry co nejdříve prodiskutovat i s ostatními zájmovými skupinami, v čemž se Evropská komise (2014 [online]) shoduje s tvrzením Nestoroské (2012).

Je také důležité přizvat na konzultaci experty z oblasti cestovního ruchu, kteří zajistí objektivní posouzení toho, zda dané území disponuje potenciálem turismu, či nikoliv (Evropská komise, 2014 [online]).

Situační analýza pro stanovení potenciálu cestovního ruchu pak podle Evropské komise (2014 [online]) zahrnuje:

Přírodní prvky (Charakteristická a atraktivní krajiny, stěžejní živočišné druhy a biotopy, další zajímaví, neobvyklí a reprezentativní živočichové a rostliny, rozmanitost ekosystémů, geologické útvary, chráněná území)

Kulturní prvky (Historické stavby, menší historické objekty, lidové stavby, historické předměty, tradice, gastronomie, události a festivaly)

Území jako celek (Okolní krajina, hlavní krajinné využití, umístění a držba půdy potenciálních atrakcí, podnebí)

Zájmové skupiny (Orgány veřejné správy, zájmová sdružení, podniky v cestovním ruchu, vlastníci pozemků a další hospodářské sektory, místní rezidenti)

Infrastruktura (Ubytovací a stravovací zařízení, existující atrakce, vzdálenost a dostupnost měst, letišť, dalších destinací, doprava uvnitř destinace, další zařízení a služby, stávající kanály informací a marketingu)

Právní a politický kontext (Národní nebo místní strategie, legislativa malých a středních podniků, politické priority, plánovací zákony a zónování podle ekonomických zájmů, environmentální legislativa)

Poptávka cestovního ruchu (Využívání existujících zdrojů, výzkum trhu, srovnávání s konkurenčními destinacemi) (Evropská komise, 2014 [online])

Po výzkumu výše uvedených atributů lze zhodnotit, zda dané prvky disponují silným turistickým zájmem (silným natolik, aby motivoval potenciální návštěvníky cestovního ruchu k příjezdu do destinace), středním, malým nebo žádným zájmem. Dle Evropské komise (2014 [online]) je také vhodné porovnat výsledný potenciál s potenciálem podobné destinace.

3.5 Potenciál udržitelného rozvoje cestovního ruchu

V posledních letech, kdy se v různých odvětvích začínají uplatňovat principy udržitelného rozvoje, se potvrzuje správnost zavedení této koncepce i do cestovního ruchu. Již samotný potenciál by měl zkoumat, zda je v budoucnosti udržitelnost turismu na hodnoceném území aplikovatelná. Tím se zabývá potenciál pro udržitelný rozvoj cestovního ruchu.

„Příležitost pro udržitelný rozvoj turismu a ochranu jeho konkurenceschopnosti je z velké části ovlivněna kvalitou životního prostředí, zachováním atraktivity přírodního a kulturního dědictví a dalších hodnot, produktů a zdrojů (Angelkova a kol., 2012:221).“

Potenciál udržitelného turismu kromě způsobilosti poskytnout podmínky svého rozvoje

vyjadřuje, jak dobře je hodnocené území připraveno na případné zatížení cestovním ruchem.

3.5.1 Metodika hodnocení potenciálu pro udržitelný rozvoj cestovního ruchu

Potenciál pro udržitelný rozvoj cestovního ruchu dosud nebyl oficiálně definován. Metodikou a hodnocením se zabývala Plšková (2014; 2015).

Jako výchozí pro tvorbu potenciálu udržitelného rozvoje turismu zvolila Plšková (2014; 2015) metodiku Bíny (2002). Bínova metodika se skládá z dílčích částí - přírodní pozoruhodnosti, vhodnost krajiny pro aktivity cestovního ruchu a jednotlivých částí kulturního potenciálu. Tyto aktivity a danosti jsou obodovány podle toho, jak moc jsou pro návštěvníky cestovního ruchu atraktivní. Body jsou nadále členěny do tří stupňů významnosti.

Plšková (2014; 2015) z Bínovy metodiky odstranila aktivity cestovního ruchu, které nejsou vhodné pro udržitelný turismus a přidala další, které principům udržitelnosti odpovídají. Konkrétně autorka vybrala následující aktivity a danosti:

- Pěší turistika
- Horská turistika
- Cykloturistika
- Běh na lyžích
- Vodní turistika
- Silvoturistika
- Hipoturistika
- Speleoturistika
- Montanistika
- Pozorování zvířat, rostlin
- Geocaching
- Přírodní pozoruhodnosti
- Vhodnost krajiny pro pěší a horskou turistiku
- Vhodnost krajiny pro cykloturistiku

- Vhodnost krajiny pro lyžařskou turistiku
- Vhodnost krajiny pro venkovskou turistiku
- Vhodnost krajiny pro vodní turistiku
- Vhodnost krajiny pro závěsné létání
- Vhodnost krajiny pro pozorování vodních ptáků
- Kulturně historické památky a soubory
- Skanzeny a muzea
- Místní produkty

Specifikem této metodiky je nadále přidání atributů, které snižují udržitelnost cestovního ruchu. Jedná se o přílišnou a nevhodnou zástavbu, neprofesionální přístup destinačního managementu, nedostatečnou environmentální osvětu a nedostatečnou environmentální a památkářskou legislativu (Plšková, 2014).

K potvrzení vybraných udržitelných aktivit turismu a posouzení stupně závažnosti atributů snižujících udržitelnost cestovního ruchu vytvořila Plšková (2014; 2015) dotazník, který vyplnilo 15 expertů. Seznam odborníků je uveden v příloze č. 2.

Na základě vyhodnocení expertních dotazníků došla Plšková (2014) k udržitelným aktivitám cestovního ruchu a intenzitě dopadu jednotlivých atributů.

Plšková (2014; 2015) dále zkoumala přitažlivost zvolených aktivit cestovního ruchu pro účastníky cestovního ruchu. Pro dané účely autorka vytvořila dotazník pro laickou veřejnost. Dotazovaní měli za úkol přiřadit aktivitám turismu body podle toho, jak atraktivní pro respondenty jsou. Požadovaných bodů hodnocení Plšková (2014) docílila pomocí váženého matematického průměru atraktivity jednotlivých aktivit cestovního ruchu. Výsledná tabulka hodnocení udržitelného potenciálu je uvedena v příloze č. 3.

Z tabulky v příloze č. 3 lze vypožorovat rozčlenění bodů na tři stupně významnosti podle vzoru Bíny (2002). U pozorování vodních ptáků, respektive pozorování zvířat a rostlin, Plšková (2014) stejně jako Bína (2002) stupně významnosti nerozlišovala. Učinila tak i u atributu „nedostatečná environmentální osvěta“ (Plšková, 2014).

3.6 Záporné vlivy cestovního ruchu v Krkonoších

Krkonoše jsou oblastí s velice významnou přírodní složkou, kterou je potřeba chránit; patří dokonce k nejnavštěvovanějším národním parkům světa. Tato potřeba však jde někdy stranou na úkor záměrů developerů. Kvůli tomu jsou Krkonoše typickým příkladem nejpoškozenějších chráněných území na Zemi (Klapka, 2008). Zmíněné tvrzení potvrzuje fakt, že v roce 1984 zařadila Světová unie ochrany přírody Krkonošský národní park mezi nejhroženější parky světa (Štursa, 2012).

Podle Páskové (2008) se cestovní ruch v Krkonoších rozvíjel stovky let. Postupně zde bylo vybudováno v nedostatečně regulované míře mnoho chat, chalup, apartmánů, penzionů a hotelů. Nepřiměřená zástavba výrazně narušila krajinný ráz krkonošské přírody. Podnikatelské snahy o budování dalších sjezdovek a ubytovacích kapacit dodnes neustávají a z Krkonoš se stává destinace, která je přetvořena pouze pro potřeby turismu.

3.6.1 Vyšší turistické zatížení

Příčinou záporných dopadů cestovního ruchu na životní prostředí je v první řadě vyšší turistické zatížení. Potocki (2010) řešil tlak na přírodní prostředí ve velkých Krkonošských střediscích cestovního ruchu. Ve své práci znázorňoval obrovskou převahu počtu lůžek v hromadných ubytovacích zařízeních oproti rezidentům Krkonošských středisek. Například ve Špindlerově Mlýně bylo v roce 2007 více jak 7 500 lůžek. Při součtu počtu ubytovacích kapacit a počtu rezidentů, došel Potocki (2010) k číslu cca. 9000. Znamená to tedy, že při plné kapacitě návštěvníci cestovního ruchu převyšují počet rezidentů přibližně pětkrát.

Dle Vystoupila, Šauera a kol. (2011:38) se ve velkoplošných chráněných územích (národních parcích) nachází až „25% celkové kapacity hromadných ubytovacích zařízení v České republice a hodnota turisticko-rekreační funkce vysoce převyšuje celorepublikový průměr.“ Krkonošský národní park (dále KRNAP) má dokonce nejvyšší počet lůžek hromadných ubytovacích zařízení a nejhustší lůžkovou kapacitu na kilometr čtvereční ze všech chráněných území České republiky. Pro porovnání lze uvést druhé v pořadí Beskydy, které KRNAP v počtu lůžek převyšuje o více jak třináásobek (Vystoupil; Šauer a kol., 2011). „Čtyři největší střediska Krkonoš jsou v první desítce největších středisek cestovního ruchu v České republice (Vystoupil; Šauer a kol. 2011:40).“

Tato situace může mít několik negativních dopadů. Přírodní složka je přesycením destinace silněji namáhána a poškozována. Vliv cestovního ruchu se taktéž vyznačuje změnami z pohledu socio-kulturního prostředí, a to sociálními efekty (napodobování chování návštěvníků rezidenty, zvětšování turistické iritace místních obyvatel apod.), etnickými efekty (xenofobie apod.), kulturními efekty (akulturace, inscenizace apod.), či ekonomickými, infrastrukturálními a urbanistickými efekty (Pásková, 2008).

Stoklasa (1979) ve své práci rozebírá důsledky zvýšeného pohybu rostoucího počtu návštěvníků v oblasti KRNAP. Ekologické dopady dělí na přímé a nepřímé. Za přímé považuje Stoklasa (1979) budování stezek, které způsobují erozi půdy a změny v makroklimatu rostlinných společenstev. Návštěvníci cestovního ruchu mnohdy vyšlapou stezku i tam, kde je nežádoucí. Nepřímou ekologickou škodou je podle Stoklasy (1979) například odhazování odpadků podél turistických cest nebo jejich zahrabávání do sněhu. Tato činnost znečišťuje a znehodnocuje vodu a způsobuje degeneraci vegetace.

Stoklasa (1979) dále zmiňuje společenské souvislosti, jako jsou neuspokojené nároky návštěvníků cestovního ruchu na rekreaci v přijatelném prostředí a za přijatelných podmínek, a dále nespokojenost místních obyvatel při neúměrném sezónním náporu návštěvníků. Stoklasa (1979) také rozebírá ekonomické dopady cestovního ruchu v Krkonoších; ty však není vhodné zmiňovat vzhledem ke stáří a neaktuálnosti publikace.

3.6.2 Developerská činnost v rámci cestovního ruchu

O této přílišné aktivitě, která je pro takto cenné území naprosto nevhodná, pojednávalo několik autorů, například Truhlička a kol. (2007 [online]), Svoboda (2012 [online]).

Truhlička a kol. (2007 [online]) shrnují důvody, proč developerské aktivity nejsou vhodné pro krajinný ráz. *„Jde o vysokopodlažní objekty, které se svým objemem zcela vymykají tradiční zástavbě horských obcí, architektonické řešení domů přetváří tradiční ráz horských sídel do městské podoby, snaha o maximální využití drahých pozemků novou zástavbu příliš zahušťuje a snižuje podíl zeleně a neúměrné zvyšování ubytovacích kapacit má negativní dopad na okolní přírodu a krajinu (tlak na rozšiřování skiareálů, vylidněné části obcí mimo sezonu)“* (Truhlička a kol. 2007 [online]).

3.6.3 Nevhodná turistická zástavba

V minulosti byly přímo v 1. zóně národního parku vystavěny budovy, které svým současným vzhledem silně narušují krajinný ráz. Jedná se o Labskou a Luční boudu. *„Jakékoli změny původně malých horských bud zanechávají v krajině a přírodě hor dlouhodobé a výrazné stopy. Počínaje změnou architektury a krajinného rázu, přes výrazné přeměny charakteru okolního přírodního prostředí, přístupové komunikace, doprovodné bodové a liniové stavby, vodní a odpadové hospodářství, až po rozšiřování nabídky turistického či sportovního využití (Štursa, 2011).“*

3.6.4 Sjezdové lyžování

Dalším z příkladů záporných důsledků aktivit cestovního ruchu v Krkonoších je sjezdové lyžování. Sjezdové lyžování patří k aktivitám tzv. tvrdého turismu, který svým konáním výrazně narušuje životní prostředí destinace (Chlapek a kol. 2009).

Problematikou se podrobněji zabývalo více autorů. Špatenková (1996) zkoumala vliv sjezdového lyžování na vegetaci Lysé hory v Krkonoších. V roce 1988 zde byl zahájen monitoring, který potvrdil negativní vliv lyžování na morfologii terénu a změny ve vegetaci.

Bujalský a kol. (2014) ve svém článku informovali o dalším negativním vlivu, tentokrát nočního lyžování, které podle odborníků ze správy KRNAP ohrožuje zdraví mnoha druhů živočichů. *„Přitahování či odpuzování zvířat umělým osvětlením může nastolit změny v načasování a způsobu získávání potravy, v reprodukčních vzorcích, komunikaci atd. (Bujalský a kol. 2014).“*

Většina sjezdovek se dnes neobejde bez umělého zasněžování. To způsobuje další narušení přírodního systému. *„Zasněžování vytváří velký tlak na využívání přírodních zdrojů vody, v případě nedostatku vzniká potřeba takový zdroj (zasněžovací nádrž) vybudovat (Chlapek a kol., 2009).“*

V Krkonoších jsou negativní dopady sjezdového lyžování na přírodní prostředí nejznatelnější, jelikož je tu nejvyšší počet a délka sjezdovek v České republice (Vystoupil; Šauer a kol., 2011).

3.7 Záporné vlivy české environmentální a památkářské legislativy na cestovní ruch

3.7.1 Vybrané aspekty české legislativy životního prostředí

Před rokem 1989 environmentální legislativa České republiky téměř neexistovala. Po roce 1989 probíhaly celospolečenské změny, k nimž patřila i oblast péče o životní prostředí, která se stala jednou z priorit společnosti. V té době bylo Česko součástí Československé federativní republiky (dále ČSFR) a celý systém péče o životní prostředí procházel transformací (Šimíčková, 2015).

V průběhu relativně krátkého času byla vytvořena základna pro rozvoj environmentální politiky Čech, což vyžadovalo vytvoření příslušného legislativního základu pro vstup do Evropské unie. V tomto krátkém čase byla vytvořena podstatná část legislativního rámce celého systému. Vytýčené cíle a principy životního prostředí v ČSFR bylo nutné legislativně zakotvit. To znamenalo obrovský rozsah legislativních prací (Šimíčková, 2015).

Ještě v roce 1990 bylo plánováno přijetí nezbytných základních zákonů, především zákona o životním prostředí, o odstraňování odpadů, o ochraně ovzduší, čehož se nepodařilo dosáhnout. Většina zákonů byla přijata až v rozmezí let 1991 a 1992, kdy byl přijat například Zákon o životním prostředí č. 19/1992 Sb. a některé nové či novelizované složkové zákony, například Zákon o ochraně přírody a krajiny č. 114/1992 Sb (Šimíčková, 2015).

V následujícím období, kdy se začala formovat samostatná Česká republika, byla legislativa životního prostředí dána do ústraní. Až v roce 1995 vznikl dokument Státní politika životního prostředí, který však neodpovídal aktuálním potřebám. Dostatečně neodrazil aktuálně dosažený stupeň v poznání stavu životního prostředí a jeho problémů a zaznamenal dokonce ústup od některých moderních principů v přístupech k životnímu prostředí (například nerefletoval závěry z konference OSN o životním prostředí z roku 1992, jen nepřímě se hlásil k udržitelnému rozvoji a nedosáhl doporučeného provázání s jinými státními politikami) (Šimíčková, 2015).

V roce 1998 byl vypracován nový dokument Státní politiky životního prostředí, který napravit výše uvedené chyby. Další aktualizace proběhla v roce 1999 a 2001; pak byla Státní politika životního prostředí již plně v souladu s dokumenty Evropské unie (Šimíčková, 2015).

Závratná rychlost tvorby zákonů o životním prostředí, i přesto, že nakonec povedeně navázala na legislativu environmentálně vyspělé Evropské unie, způsobila některé problémy, které následně mohly nepřímo způsobit neblahé dopady na životním prostředí.

Relativně rychle vypracovaný zákon může být způsoben jeho ne příliš kvalitním provedením nekompetentními osobami, čemuž nasvědčují časté novelizace environmentálních zákonů. Kvalitní zákon by měl být stabilní. Novelizace znamená, že zákon nefunguje a je třeba ho upravit. Například ve skandinávských zemích vydá záměr zákona vláda a zpracování se zadá odborníkům a fakultám. K finálnímu konceptu pak nejsou tisíce připomínek, jako je tomu v České republice. Častá novelizace může být také způsobena silnou lobby, která se obecně v české legislativě projevuje (Januš, 2014 [online]).

V demokratické právní tradici by se měly ctít zásady transparentního, poučeného a rozvážného vládnutí. Rozhodnutí parlamentu by tak mělo následovat po dlouhodobé a veřejné diskusi nad předmětem úpravy. V České republice však tento parlamentní princip často porušují komplexní pozměňovací návrhy k návrhům zákonů a takzvané přílepy, neboli úpravy věcně s daným návrhem nesouvisející. Dle výzkumů jsou tyto pozměňovací návrhy často neprospěšné pro životní prostředí. Pozměňovací návrhy slouží mnohdy k oslabení míry environmentální regulace v českém právním řádu (Skalík, 2013).

Zmíněné aspekty přispívají i k dalším problémům legislativy životního prostředí, jakými jsou neprovázanost právních předpisů a obtížná vymahatelnost práva (MŽP, 2009).

3.7.2 Vybrané aspekty české památkářské legislativy

První zákony a nařízení zabývající se památkovou ochranou v Česku vznikaly již od první poloviny devatenáctého století. Jednalo se však o útržkovitou a nekomplexní legislativu. Teprve Zákon č. 22/1958 Sb. o kulturních památkách ochranu památek sjednotil (Architektura.klenot.cz, 2015 [online]).

Zákon o státní památkové péči, který je jedním ze základních legislativních prvků české památkářské péče, pak reagoval na změny ve společnosti, které v té době proběhly. Zásadním problémem tohoto zákona, stejně jako u české environmentální legislativy, je jeho častá novelizace.

Novelizován byl téměř každý rok, a to někdy i vícekrát v témže roce. Častá novelizace může být známkou nedostatečného či zastaralého znění zákona. Přílišné pozměňování zákon zpřehledňuje a činí ho složitějším (Příspěvatelé Wikipedie, 2015 [online]).

V roce 2015 byl navrhnout nový památkový zákon, který se setkal se stovkami kritických připomínek. Ze 154 paragrafů byla bez připomínek pouhá šestina (Kropáčková; Čihák, 2015 [online]).

4 METODICKÁ VÝCHODISKA

Metodika Plškové (2014) člení udržitelný potenciál na přírodní subsystém, kulturně-historický subsystém a atributy snižující udržitelný rozvoj cestovního ruchu. Jednotlivé aktivity, danosti a atributy jsou podle stanovených kritérií rozčleněny na tři stupně významnosti/závažnosti. Dle určeného stupně významnosti se přiřadí odpovídající počet bodů. Tyto body jsou přiděleny částem potenciálu podle jejich váhy, která byla stanovena pomocí dotazníkových šetření.

4.1 Stanovení kritérií hodnocení jednotlivých částí udržitelného potenciálu cestovního ruchu

4.1.1 Přírodní subsystém

Přírodní pozoruhodnosti

Členění stupňů významnosti u přírodních pozoruhodností vytvořila Plšková (2014) následovně:

- 1. stupeň zahrnuje samostatné atraktivní přírodní výtvořy, prvky obecné ochrany přírody, jako jsou významné krajinné prvky, přírodní parky, a prvky chráněné NATURA 2000.
- 2. stupeň jsou významnější a větší přírodní výtvořy a maloplošná zvláště chráněná území.
- 3. stupeň zahrnuje národně a mezinárodně významné přírodní výtvořy a velkoplošná zvláště chráněná území.

Vhodnost krajiny pro pěší a horskou turistiku

Plšková (2014) vhodnost krajiny pro pěší a horskou turistiku dělí na tyto stupně významnosti:

- 1. stupeň zahrnuje mírně členitou pahorkatinu až vrchovinu s vodotečemi. Střídají se lesy a zemědělské plochy. Terén je rozmanitý s vhodnými mimosilničními trasami využitelnými i pro pěší turisty.
- 2. stupeň zahrnuje krajinu s vyšší nadmořskou výškou a reliéfovou členitostí, s vyšším podílem lesů, s loukami a pastvinami.
- 3. stupeň se sestává z horských a podhorských krajin. Objevují se souvislé lesy, rozsáhlejší zemědělské využití, četné turistické stezky, možnost vyhlídek a rozhledny. Osídlení je rozptýlené a drobné.

Vhodnost krajiny pro cykloturistiku

- Do 1. stupně Plšková (2014) zahrnuje roviny a pahorkatiny v zemědělských územích bez výraznějšího ekologického poškození, kde je sice malý podíl lesů, kompaktní sídla, ale jsou tu též vedlejší silnice či polní cesty vhodné pro cykloturisty.
- 2. stupeň obsahuje roviny a pahorkatiny v oblastech s vyšším podílem lesů, s vodotečemi nebo vodními plochami. Lze sem zahrnout i vrchoviny a výše položené krajiny s charakterem rozevřeného údolí a širokých hřbetů (Plšková, 2014).
- 3. stupeň jsou pak území s větším podílem lesů, kde je nízká hustota osídlení a výrazná krajinná estetika. Mohou to být i náhorní plošiny hor (Plšková, 2014).

Vhodnost krajiny pro turistiku na běžkách

Plšková (2014) stupně významnosti u vhodnosti krajiny pro běžkování rozčleňuje následovně:

- 1. stupeň zahrnuje částečně vhodný terén pro provozování turistiky na běžkách v nadmořských výškách okolo 500 metrů n.m., případně nižší nadmořské výšky v dobrých klimatických podmínkách s dostatečnou sněhovou pokrývkou a přírodní atraktivitou.
- 2. stupeň obnáší terén poměrně vhodný pro provozování turistiky na běžkách, s vhodnými klimatickými podmínkami, dostatečně a dlouho trvající sněhovou pokrývkou a přírodní atraktivitou.

- 3. stupeň obsahuje krajinu ve většinou chladné klimatické oblasti, s dostatečně dlouho trvající sněhovou pokrývkou a vhodnými srážkovými a teplotními poměry. Jsou sem zahrnovány jak oblasti s méně členitým reliéfem, tak vysokou členitostí povrchu, kde je možnost souvislých hřebenových či údolních cest s vhodným převýšením. Oblast zároveň splňuje podmínku vysoké přírodní hodnoty a atraktivity.

Vhodnost krajiny pro venkovskou turistiku

U vhodnosti krajiny pro venkovskou turistiku stupně významnosti jsou:

- 1. stupeň má podle Plškové (2014) průměrně či podprůměrně osídlená zemědělská krajina se sídly vesnického charakteru, s menším podílem lesů, vodních ploch, turistických značených cest s mírně zvlněným nebo rovinným terénem.
- 2. stupeň mají obce s venkovským osídlením v členitějším terénu charakteru vrchovin, kde je vyšší podíl lesů, vodních ploch a turistických značených cest (Plšková, 2014).
- 3. stupeň pak mají rozptýlená sídla v členité podhorské a horské krajině, kde je vysoký podíl lesů, travních porostů a dostatečné možnosti pro turistiku. Může se zde objevit i krajina nižších poloh, pokud oplývá mimořádnou atraktivitou (Plšková, 2004).

Vhodnost krajiny pro vodní turistiku

Plšková (2014) člení vodní turistiku následovně:

- 1. stupeň je tvořen obcemi, jejichž územím protéká vodní tok vhodný, ale méně využívaný pro vodní turistiku na základě údajů z Atlasu pro volný čas od Basařové (2001).
- 2. stupeň mají obce s vodními toky vhodnými a využívanými pro vodní turistiku na základě zmíněné publikace.
- 3. stupeň jsou pak obce s nejoblíbenějšími vodními toky pro vodní turistiku, včetně vodních toků se souvislejšími trasami výletní lodní dopravy. V České republice se jedná o Lužnici, Sázavu, horní Vltavu a Berounku.

Vhodnost krajiny pro lesní turistiku

Stupně významnosti dle Plškové (2014) pro lesní turistiku, nebo také silvoturistiku, jsou:

- 1. stupeň se sestává z obcí, které mají 25 až 50% zalesněného území a zároveň existující turistickou infrastrukturu. Lze sem zahrnout i obce s méně než 25% lesů na rozlohu obce, které však mají v lese rozvinutou turistickou infrastrukturu.
- 2. stupeň tvoří obce s 51 až 75% zalesněného území, které mají na tomto území turistickou infrastrukturu.
- 3. stupeň mají obce s více jak 76% zalesněného území, které mají na tomto území turistickou infrastrukturu.

Vhodnost krajiny pro hipoturistiku

Plšková (2014) člení vhodnost krajiny pro hipoturistiku na tyto stupně významnosti:

- 1. stupeň tvoří lokální hipostezky a okruhy o maximální délce několik desítek kilometrů, které mohou být odbočkou z páteřní nebo regionální hipostezky. Bývají značeny žlutou barvou.
- 2. stupeň zahrnuje regionální hipostezky o délce v desítkách kilometrů, které spojují páteřní stezky s místními hipoturistickými centry. Mohou také propojovat páteřní síť. Bývají značeny modrou barvou.
- 3. stupeň zahrnuje tzv. páteřní síť s nadnárodním významem o délce ve stovkách kilometrů, která je značena červenou barvou.

Vhodnost krajiny pro montanistiku

Stupně významnosti vhodnosti krajiny pro montanistiku neboli turistiku v rámci důlních či hornických oblastí člení Plšková (2014) na základě návštěvnosti hornických muzeí a expozicí:

- 1. stupeň tvoří muzea a expozice s návštěvností do 10 000 osob/rok.
- 2. stupeň tvoří muzea a expozice s návštěvností do 30 000 osob/rok.
- 3. stupeň tvoří muzea a expozice s návštěvností nad 30 000 osob/rok.

Vhodnost krajiny pro pozorování rostlin a živočichů

U vhodnosti krajiny pro pozorování rostlin a živočichů není stanoveno členění stupňů významnosti. Buď se potenciál pro pozorování fauny a flóry na daném území nachází nebo nikoliv. Kritériem přiřazení bodů této části danému území je existence lokalit, které jsou zajímavé pro výskyt vzácných druhů nebo většího množství druhů rostlin a živočichů (Plšková, 2014).

Vhodnost krajiny pro geocaching

Stupně významnosti geocachingu Plšková (2014) stanovila dle hustoty počtu geokeší na rozlohu krajů České republiky. Kraje s nejvyšší hustotou geokeší obdrží 3. stupeň významnosti, kraje s nejnižší hustotou obdrží nula bodů; čili čím vyšší hustota, tím významnější.

4.1.2 Kulturně-historický subsystém

Kulturně-historické památky a soubory

Plšková (2014) rozčleňuje stupně významnosti následovně:

- 1. stupeň tvoří kulturní památky, památky lokálního významu a vesnické památkové zóny.
- 2. stupeň je tvořen kulturními památkami, památkami regionálního významu, městskými památkovými zónami a vesnickými památkovými rezervacemi.
- 3. stupeň představuje památky nadnárodního/mezinárodního významu, jako jsou památky pod patronací UNESCO, národní kulturní památky, městské památkové rezervace, městské památkové zóny a vesnické památkové rezervace.

Skanzeny a muzea

Stupně významnosti Skanzenů a muzeí jsou dle Plškové (2014) rozlišeny následovně:

- 1. stupeň obsahuje skanzeny a muzea s regionálním/místním významem.
- 2. stupeň obsahuje skanzeny a muzea, které mají nadregionální význam.

- 3. stupeň tvoří muzea a skanzeny, které mají národní/mezinárodní význam.

Místní produkty

Stupně významnosti u místních produktů jsou členěny takto:

- 1. stupeň obsahuje řemeslné a tradiční potravinářské výrobky, které jsou nadmístně známé (Plšková, 2014).
- 2. stupeň tvoří regionálně známé místní produkty (Plšková, 2014).
- 3. stupeň tvoří celostátně známé a turisticky atraktivní místní produkty (Plšková, 2014).

4.1.3 Atributy snižující udržitelný rozvoj cestovního ruchu

Přílišná a nevhodná infrastruktura a zástavba

Nevhodná a častá zástavba, popřípadě infrastruktura, způsobuje negativní a nevratné změny v přírodně cenných územích. V potenciálu udržitelného rozvoje turismu je namístě tento problém zohlednit. Plšková (2014) přílišnou a nevhodnou zástavbu začlenila do metodiky hodnocení za pomoci přiřazení záporných bodů podle stupně závažnosti, který lze ve zkoumaném regionu zaznamenat.

- Za 1. stupeň Plšková (2014) považuje novou zástavbu/infrastrukturu v ekologicky citlivém, popřípadě chráněném, území, která nemá výraznější vliv na zkoumané prostředí a u níž nejsou zaznamenány připomínky, protesty, námítky, petice.
- 2. stupeň pak je nová zástavba/infrastruktura v citlivém, popřípadě chráněném, území, kde byly zaznamenány připomínky, protesty, námítky, petice (Plšková, 2014).
- 3. stupeň nastává, když je tato zástavba/infrastruktura upřednostněna před ochranou ekologicky citlivého území, které tak může být nevratně poškozeno, i přesto, že probíhají připomínky, protesty, námítky nebo petice (Plšková, 2014).

Neprofesionální přístup destinačního managementu

Plšková (2014) záporné stupně atributu rozčlenila následovně:

- 1. stupeň mají obce pod záštitou destinačního managementu, který se účastnil kteréhokoliv z ročníků soutěže o Evropskou excelentní destinaci (dále EDEN) a nevyhrál nebo se nedostal do finále.
- 2. stupeň obdrží obce pod záštitou destinačního managementu, který se nezúčastnil žádného ročníku soutěže EDEN.
- 3. stupeň mají obce, které nejsou pod záštitou destinačního managementu.

Jako nultý stupeň, tedy stupeň, za který se neodečítají body, je brána obec, která je pod záštitou vítěze nebo finalisty soutěže EDEN.

Nedostatečná environmentální osvěta

Plšková (2014) vzhledem k relativně malému měřítku, které skýtá rozčlenění hodnoceného souboru na obce, dospěla k následujícím kritériím hodnocení nedostatečné environmentální osvěty:

- 1. stupeň zahrnuje obce, které na svém území nemají žádnou environmentálně vzdělávací instituci.

Za nultý stupeň Plšková (2014) považuje existenci alespoň jedné environmentálně vzdělávací instituce v obci.

Nedostatečná environmentální a památkářská legislativa

Plšková (2014) rozčleňuje stupně závažnosti atributu nedostatečná environmentální a památkářská legislativa takto:

- 1. stupeň platí pro rozvinutou legislativu s nedostatky, které jsou méně závažné.
- 2. stupeň platí pro legislativu, která má závažné nedostatky nebo pro tu, která je v počátcích vzniku.
- 3. stupeň mají obce, které spadají do států s neexistující environmentální legislativou.

5 PRAKTICKÁ ČÁST

5.1 Geografické vymezení krkonošských středisek

Krkonošská střediska jsou významnou oblastí cestovního ruchu České republiky. Spojovacím článkem zkoumaného území je horský pás Krkonoš, táhnoucí se celou jeho rozlohou, která činí 216, 15 km² (ČÚZK a kol, 2015 [online]).

Území krkonošských středisek je složeno z nejnavštěvovanějších a cestovním ruchem nejvytíženějších horských středisek v České republice. Konkrétně se jedná o Harrachov, Rokytnici nad Jizerou, Špindlerův Mlýn, Pec pod Sněžkou a Janské Lázně. Území patří do turistického regionu Krkonoše a Podkrkonoší (CzechTourism, 2013 [online]), který leží na pomezí dvou krajů – Libereckého a Královéhradeckého. Liberecký kraj zastupuje Harrachov a Rokytnice nad Jizerou, ležící v okrese Semily. V Královéhradeckém kraji se nachází zbylé tři obce – Špindlerův Mlýn, Pec pod Sněžkou a Janské Lázně, náležící okresu Trutnov (ČÚZK a kol, 2015 [online]).

Severní část krkonošských středisek tvoří hranice s Polskem, se kterým území sdílí nejvyšší bod – Sněžku (ČÚZK a kol, 2015 [online]). Na obrázku č. 1 je zkoumaná oblast zobrazena na mapě.

Obr. č. 1 – Mapa krkonošských středisek

Zdroj: (ČÚZK a kol., 2015 [online])

5.2 Důvod výběru krkonošských středisek pro posouzení potenciálu udržitelného rozvoje turismu

Aby z výpočtu udržitelného potenciálu bylo možné usoudit určitý závěr, je třeba kvantifikaci potenciálu jednoho regionu porovnat s vyhodnoceným potenciálem jiného území. Nejvíce vypovídající pak je komparace dvou regionů podobné rozlohy, které skýtají odlišné předpoklady.

Plšková (2014) ve své práci hodnotila území, které se rozkládá na ploše o rozloze 207,35 km². Řeka Orlice a okolí disponuje relativně málo narušenou přírodní složkou a je zároveň méně vytížena cestovním ruchem.

Území krkonošských středisek má podobnou rozlohu, jako řeka Orlice a okolí – 216,15 km². Krkonošská střediska jsou však oproti Orlici a okolí oblastí výjimečně vytíženou cestovním ruchem, která má významnou, ale silně narušenou přírodní složku.

Řeka Orlice a okolí a krkonošská střediska jsou regiony s na první pohled opačnými předpoklady. Praktická část práce zhodnotí, zda se liší i co se týče potenciálu udržitelného rozvoje cestovního ruchu. Zjištění povede k určení, zda zvolená metodika skutečně odpovídá realitě a je tak vhodným způsobem kvantifikace potenciálu udržitelného rozvoje turismu.

5.3 Postup sběru informací a šetření

Zásadním dokumentem praktické části byla práce Plškové (2014). Odsud byly čerpány standardy a kritéria výpočtu udržitelného potenciálu cestovního ruchu. Dalším přínosem práce Plškové (2014) byly informace o vypočteném potenciálu území řeky Orlice a okolí, se kterým jsou krkonošská střediska porovnávána.

Pro stanovení konkrétních hodnot byly využity další zdroje dostupné jak prostřednictvím internetu, tak v knižní podobě. Častým pomocníkem byly databáze a statistiky Českého statistického úřadu (dále ČSÚ), Agentury ochrany přírody a krajiny České republiky (AOPK ČR), Národního památkového ústavu (NPÚ) a Národního informačního a poradenského střediska pro kulturu (dále NIPOS).

Z knižních zdrojů byly u hodnocení přírodní složky využity především publikace Demka (1987), Flouska a Vaňka (2012), Vystoupila, Šauera a kol. (2011), Basařové (2001), Štursy (2012) nebo údaje z mapy Klubu českých turistů (dále KČT) (KČT, 2014).

K vyhodnocení kulturně-historické části byly využity především cestovatelské příručky Baedeker (Kolektiv autorů, 2009), National Geographic (Brook, 2009), Turistický lexikon ČR (Kolektiv autorů, 2011), Česká republika od A do Z (Kidlesová, Špaček; 2009) a několik dalších internetových zdrojů.

Ústředními dokumenty pro analýzu znaků snižujících udržitelnost turismu byly územní plány jednotlivých obcí, údaje na webových stránkách turistických informačních center, údaje agentury CzechTourism a několik internetových stránek zabývajících se environmentální a památkářskou legislativou.

Výzkum, provedený samostatně od 1.9.2015 do 29.11.2015, byl doprovázen určitými nejasnostmi, které způsobily problémy s tvorbou hodnocení. U přírodních pozoruhodností bylo třeba upravit kritéria hodnocení tak, aby co nejvíce vystihla problematiku. Pro stanovení počtu hipostezek dosud neexistuje žádný dokument, který by shrnoval veškeré koňské turistické stezky v rámci celé České republiky. Tyto údaje jsou k dispozici pouze pro některé kraje.

Největším úskalím této metodiky je vyhledání relevantních zdrojů pro zhodnocení atributů snižujících udržitelnost cestovního ruchu. Zde je zapotřebí improvizace, která může způsobit subjektivizaci a zkreslení reality.

5.4 Výpočet potenciálu – přírodní složka potenciálu udržitelného cestovního ruchu

5.4.1 Přírodní pozoruhodnosti

Kritéria členění Plškové, uvedená v metodických východiscích, je třeba mírně upravit. Jako vhodnější se jeví rozdělit stupně členění nikoliv podle velikosti a stupně ochrany chráněných území, ale podle lokálního, regionálního, či národního/mezinárodního významu těchto míst tak, jak je hodnocení děleno i v následujících kapitolách. Proto bylo přistoupeno k následujícímu kriteriálnímu členění:

- 1. stupeň se skládá ze samostatných atraktivních přírodních útvarů, prvků obecné ochrany přírody (významné krajinné prvky, přírodní parky, prvky chráněné dle NATURA 2000,...).
- 2. stupeň tvoří významnější a větší přírodní útvary, dále pak zvláště chráněná území, která nedosahují národní úrovně (velkoplošná i maloplošná, např. chráněná krajinná oblast)
- 3. stupeň je tvořen národně a mezinárodně významnými přírodními útvary a zvláště chráněnými územími, která mají národní/nadnárodní úroveň (velkoplošná i maloplošná, např. národní park, národní přírodní rezervace, biosférická rezervace, národní geopark)

Změna hodnocení nezasáhne výsledný potenciál řeky Orlice a okolí dle Plškové (2014).

Na území všech sledovaných obcí se nachází KRNAP. Ten je rozdělen na 3 zóny. V 1. zóně parku, kterou lze taktéž nalézt ve všech hodnocených obcích (ČÚZK a kol., 2015 [online]), jsou zařazeny nejcennější části přírody Krkonoš (Flousek; Vaněk, 2012).

Celé území Krkonoš je zároveň biosférickou rezervací Organizace OSN pro výchovu, vědu a kulturu (dále UNESCO), součástí NATURA 2000 (Evropsky významná lokalita a ptačí oblast), dále jsou Krkonoše uvedeny na seznamu významných ornitologických území Evropy IBA (Flousek; Vaněk, 2012).

V krkonošských střediscích se nachází i významné krajinné prvky, kterými jsou dle zákona O ochraně přírody a krajiny (114/1992 Sb.) lesy, rašeliniště, vodní toky, rybníky, jezera a údolní nivy. Příkladem je subarktické rašeliniště v KRNAP, které je na seznamu mokřadů mezinárodního významu (Flousek; Vaněk, 2012). Lesy v krkonošských střediscích tvoří více, jak poloviční rozlohu území (ČSÚ, 2015a [online]). Kromě zmíněného se v obcích nachází:

Špindlerův Mlýn

Ve Špindlerově Mlýně stojí 2 památné stromy (AOPK ČR, 2015 [online]).

Rokytnice nad Jizerou

Rokytnice nad Jizerou částečně spadá i do chráněné krajinné oblasti (CHKO) Jizerské hory a stojí zde 2 památné stromy (AOPK ČR, 2015 [online]).

Harrachov

Na území Harrachova je kromě zmíněného k nalezení 1 památný strom a přírodní památka Anenské údolí (AOPK ČR, 2015 [online]).

Tab. č. 1 – Přírodní pozoruhodnosti

Obec	Stupeň významnosti	Body
Harrachov	3	393
Rokytnice nad Jizerou	3	393
Špindlerův Mlýn	3	393
Pec pod Sněžkou	3	393
Janské Lázně	3	393
Ø potenciál / maximum bodů	3/3	393/393

Zdroj: Vlastní zpracování

5.4.2 Vhodnost krajiny pro pěší a horskou turistiku

Podle Demka (1987) patří krkonošská střediska do oblasti Krkonošských hřbetů a rozsochů. Krkonošské hřbety tvoří severní část Krkonoš. Jsou hornatinou s vysokou členitostí reliéfu, 500-700 metrů, a střední nadmořskou výškou 1120,2 metrů. Do svého území zahrnují i nejvyšší bod České republiky – Sněžku, s nadmořskou výškou 1602 metrů.

Krkonošské rozsochy jsou jižní částí Krkonoš. Jedná se taktéž o členitou hornatinu se střední nadmořskou výškou 867,5 metrů. Nejvyšším bodem Krkonošských rozsochů je Zadní Planina (1423 m. n. m.) nacházející se ve Špindlerově Mlýně (Demek, 1987).

Pro získání 3. stupně hodnocení je třeba rozsáhlejšího zemědělského využití a souvislých lesů. Typy krajiny krkonošských středisek dle využití jsou krajiny horských holí, lesní a lesozemědělské krajiny (ČÚZK a kol., 2015 [online]).

Podle Vystoupila, Šauera a kol. (2011) patří Krkonoše, včetně oblasti krkonošských středisek, mezi území s nejvyšší hustotou sítě turistického značení v České republice. Každou ze sledovaných obcí prochází všechny barvy značení KČT (žlutá, modrá, zelená, červená), což odpovídá velkému množství turistických tras (KČT, 2014).

Hustota osídlení krkonošských středisek není nikterak vysoká. Je o mnoho nižší, než je celkový průměr České republiky, který činí 133,3 osob/km² (ČSÚ, 2015b [online]). Pro příklad, nejvyšší hustota osídlení v obcích krkonošských středisek je 75,5 obyvatel/km² v Rokytnici nad Jizerou (ČSÚ, 2015a [online]).

Obce vybrané pro měření splňují ve všech bodech třetí stupeň významnosti u vhodnosti krajiny pro pěší a horskou turistiku.

Tab. č. 2 – Vhodnost krajiny pro pěší a horskou turistiku

Obec	Stupeň významnosti	Body
Harrachov	3	348
Rokytnice nad Jizerou	3	348
Špindlerův Mlýn	3	348
Pec pod Sněžkou	3	348
Janské Lázně	3	348
Ø potenciál / maximum bodů	3/3	348/348

Zdroj: Vlastní zpracování

5.4.3 Vhodnost krajiny pro cykloturistiku

Sledované obce disponují lesnatou krajinou s podílem lesů od 61,1% (Rokytnice nad Jizerou) do 91% (Harrachov) (ČSÚ, 2015a [online]). Hustota osídlení je hluboko pod republikovým průměrem, který je, dle údajů ČSÚ k 1. 1. 2014, 133,3 osob/km² (ČSÚ, 2015b [online]). Nejméně osídlená je Pec pod Sněžkou, u níž se hustota osídlení rezidenty pohybuje okolo 12 obyvatel/km². Nejvyšší hustotu osídlení má pak Rokytnice nad Jizerou, která činí 75,5 obyvatel/km². Údaje o podílu lesů na rozlohu obcí, o rozloze a počtu obyvatel jsou k datu 31.12.2014 (ČSÚ, 2015a [online]).

Výrazná krajinná estetika je opodstatnitelná díky výskytu národního parku na celé ploše území. Podle Demka (1987) se v oblasti krkonošských středisek vyskytují zarovnané povrchy ve vrcholových částech.

Harrachov

Harrachov je obcí se 1499 obyvateli a rozlohou 36,63km². Po přepočtu vychází hustota osídlení na 40,9 obyvatel/km². Podíl lesů na rozlohu obce je nejvyšší z hodnoceného regionu – 91% (ČSÚ, 2015a [online]).

Rokytnice nad Jizerou

Rokytnice nad Jizerou má naopak nejnižší podíl lesů a nejvyšší hustotu zalidnění z měřených obcí. Lesy pokrývají 61% území a počet obyvatel na kilometr čtvereční je 75,5 (ČSÚ, 2015a [online]).

Špindlerův Mlýn

K 31.12.2014 pokrývalo území Špindlerova Mlýna 89,5% lesního porostu a hustota zalidnění obce byla 15,2 obyvatel/km², což je též hluboko pod celorepublikovou průměrnou hustotou (ČSÚ, 2015a [online]).

Pec pod Sněžkou

Pec pod Sněžkou má 626 trvalých obyvatel na rozlohu 52,10 km², což dává hustotu 12 obyvatel/km². Lesnatost obce je ve výši 84,8% rozlohy území (ČSÚ, 2015a [online]).

Janské Lázně

87% obce Janské Lázně tvoří lesy. Hustota zalidnění je 54 obyvatel/km² (ČSÚ, 2015a [online]).

Tab. č. 3 – Vhodnost krajiny pro cykloturistiku

Obec	Stupeň významnosti	Body
Harrachov	3	261
Rokytnice nad Jizerou	3	261
Špindlerův Mlýn	3	261
Pec pod Sněžkou	3	261
Janské Lázně	3	261
Ø potenciál / maximum bodů	3/3	261/261

Zdroj: Vlastní zpracování

5.4.4 Vhodnost krajiny pro turistiku na běžkách

V každé obci ze sledovaného území se nachází pomezí dvou klimatických oblastí - chladné a velmi chladné, kromě Pece pod Sněžkou, která spadá celá do velmi chladné klimatické oblasti (ČÚZK, 2015 [online]).

V krkonošských střediscích se nachází reliéfy vhodné pro běžecké lyžování. Podle Demka (1987) jsou Krkonošské rozsochy členité a tvoří je horské meziúdolní hřbety a zarovnané povrchy ve vrcholových oblastech. Krkonošské hřbety, jak již z názvu vyplývá, jsou tvořeny rovnoběžnými horskými hřbety místy se zbytky zarovnaného povrchu. Z řečeného lze usoudit, že podmínky pro běžecké lyžování jsou v krkonošských střediscích ideální.

Tab. č. 4 – Vhodnost krajiny pro turistiku na běžkách

Obec	Stupeň významnosti	Body
Harrachov	3	207
Rokytnice nad Jizerou	3	207
Špindlerův Mlýn	3	207
Pec pod Sněžkou	3	207
Janské Lázně	3	207
Ø potenciál / maximum bodů	3/3	207/207

Zdroj: Vlastní zpracování

5.4.5 Vhodnost krajiny pro venkovskou turistiku

Krkonošská střediska jsou oblastí, jejíž krajina se podle využití dělí na krajiny horských holí, lesní a lesozemědělské krajiny (ČÚZK a kol., 2015 [online]). Na celém území se nachází značné množství turistických tras (KČT, 2014). V průměru jsou krkonošská střediska tvořena 82,66% lesy. Sledované obce mají od 88% (Rokytnice nad Jizerou) do 99,9% (Pec pod Sněžkou) podílu trvalých travních porostů z výměry zemědělské půdy (ČSÚ, 2015a [online]). Hustota zalidnění je nižší, než průměr České republiky (ČSÚ, 2015b [online]).

Tab. č. 5 – Vhodnost krajiny pro venkovskou turistiku

Obec	Stupeň významnosti	Body
Harrachov	3	303
Rokytnice nad Jizerou	3	303
Špindlerův Mlýn	3	303
Pec pod Sněžkou	3	303
Janské Lázně	3	303
Ø potenciál / maximum bodů	3/3	303/303

Zdroj: Vlastní zpracování

5.4.6 Vhodnost krajiny pro vodní turistiku

Vhodnost krajiny pro vodní turistiku je dle kritérií hodnocení závislá na významnosti vodních toků, které daným územím protékají. Žádnou z hodnocených obcí krkonošských středisek neprotéká významnější vodní tok, proto bude tato kapitola hodnocena nula body (Basařová, 2001).

Tab. č. 6 – Vhodnost krajiny pro vodní turistiku

Obec	Stupeň významnosti	Body
Harrachov	0	0
Rokytnice nad Jizerou	0	0
Špindlerův Mlýn	0	0
Pec pod Sněžkou	0	0
Janské Lázně	0	0
Ø potenciál / maximum bodů	0/3	0/255

Zdroj: Vlastní zpracování

5.4.7 Vhodnost krajiny pro lesní turistiku

Harrachov

K 31.12.2014 Harrachov disponuje 91% zalesněného území (ČSÚ, 2015a [online]). Obec má taktéž četnou turistickou infrastrukturu (KČT, 2014).

Rokytnice nad Jizerou

Rokytnice nad Jizerou jako jediná z území krkonošských středisek nesplňuje podmínky 3. stupně významnosti potenciálu. Obec má 61,1% lesů (ČSÚ, 2015 [online]). Turistická infrastruktura je rozvinuta na celém území Rokytnice nad Jizerou (KČT, 2014).

Špindlerův Mlýn

Ve Špindlerově Mlýně se nachází 89,5% lesů (ČSÚ, 2015 [online]). V obci je množství turistických tras (KČT, 2014).

Pec pod Sněžkou

84,8% zalesněného území se nachází v Peci pod Sněžkou (ČSÚ, 2015 [online]). Četné turistické stezky jsou k nalezení taktéž v této obci (KČT, 2014).

Janské Lázně

Janské Lázně mají na svém území 87% lesů (ČSÚ, 2015 [online]) včetně rozvinuté turistické sítě (KČT, 2014).

Tab. č. 7 – Vhodnost krajiny pro lesní turistiku

Obec	Stupeň významnosti	Body
Harrachov	3	321
Rokytnice nad Jizerou	2	214
Špindlerův Mlýn	3	321
Pec pod Sněžkou	3	321
Janské Lázně	3	321
Ø potenciál / maximum bodů	2,8/3	299,6/321

Zdroj: Vlastní zpracování

5.4.8 Vhodnost krajiny pro hipoturistiku

Území krkonošských středisek není oblastí s vysokou koncentrací koňských turistických stezek. Jediná hipostezka prochází Janskými Lázněmi. Jedná se o modrou regionální cestu „Za horskými vyhlídkami“ o délce 12 km, která má počátek ve zmíněné obci a končí v Horních Albeřicích (Kr. kraj, 2015a [online]).

Tab. č. 8 – Vhodnost krajiny pro hipoturistiku

Obec	Stupeň významnosti	Body
Harrachov	0	0
Rokytnice nad Jizerou	0	0
Špindlerův Mlýn	0	0
Pec pod Sněžkou	0	0
Janské Lázně	2	154
Ø potenciál / maximum bodů	0,4/3	30,8/231

Zdroj: Vlastní zpracování

5.4.9 Vhodnost krajiny pro montanistiku

Na hodnoceném území se nachází Hornické muzeum v Harrachově. Agentura NIPOS, která každoročně sestavuje statistiku návštěvnosti muzeí a galerií v České republice, neudává návštěvnost Hornického muzea v Harrachově. Lze tedy předpokládat, že není nikterak významné a návštěvnost bude do 10 000 osob ročně.

Tab. č. 9 – Vhodnost krajiny pro montanistiku

Obec	Stupeň významnosti	Body
Harrachov	1	66
Rokytnice nad Jizerou	0	0
Špindlerův Mlýn	0	0
Pec pod Sněžkou	0	0
Janské Lázně	0	0
Ø potenciál / maximum bodů	0,2/3	13,2/198

Zdroj: Vlastní zpracování

5.4.10 Vhodnost krajiny pro pozorování rostlin a živočichů

Kapitola o pozorování rostlin a živočichů není členěna na stupně významnosti. Buď území významné z hlediska pozorování fauny a flóry je, nebo není. Podle Plškové (2014) se významnost dá dokázat pomocí existence chráněných území, které bývají zřizovány právě kvůli ochraně důležitých ekosystémů.

Na území Krkonoš se nachází nejméně 15 000 druhů bezobratlých, 1 kruhoústý (mihule potoční), 5 původních druhů ryb, 11 druhů obojživelníků, 6 druhů plazů, 280 druhů ptáků, 76 druhů savců (Flousek; Vaněk, 2012) a cca. 1200 druhů kvetoucích rostlin (Štursa, 2012). Z této informace vyplývá velká rozmanitost rostlin a živočichů na sledovaném území. Zároveň je značná část živého přírodního bohatství Krkonoš považována v různé intenzitě za ohrožené (Flousek; Vaněk, 2012); (Štursa, 2012). Není tedy k podivě, že je území chráněno několikerým způsobem:

KRNAP

KRNAP je rozdělen na 3 zóny ochrany. Nejprísněji je chráněna 1. zóna národního parku. Téměř veškeré aktivity, s výjimkou určitých typů turistiky, jsou vyloučeny (Flousek; Vaněk, 2012). 1. zóna je k nalezení v každé z hodnocených obcí (ČÚZK a kol. 2015 [online]).

Biosférická rezervace UNESCO

Krkonoše jsou od roku 1992 zařazeny do biosférických rezervací UNESCO. Jejich filozofií je ochrana přírodní a kulturní diverzity, podpora udržitelného rozvoje (ekonomického a demografického) a podpora environmentálního vzdělávání a monitoringu (KRNAP, 2010a [online]).

Natura 2000

Národní park je součástí evropské sítě chráněných území jako evropsky významné lokality a ptačí oblasti (dále EVL) (Flousek; Vaněk, 2012).

Ramsarská konvence

V seznamu přeshraničních mokřadů mezinárodního významu při Ramsarských konvencích jsou uvedena subarktická rašeliniště nacházející se na území KRNAP (Flousek; Vaněk, 2012).

IBA

Česká část Krkonoš se nachází na seznamu významných ornitologických území v Evropě (IBA) (Flousek; Vaněk, 2012).

Ochrana jednotlivých ohrožených druhů

Za další ochranu ohrožených druhů lze považovat například ochranu a rozšiřování mravenišť, hnízdní budky pro sovy a dutinové ptáky a záchranný chov tetřeva hlušce (Flousek; Vaněk, 2012).

Tab. č. 10 – Vhodnost krajiny pro pozorování rostlin a živočichů

Obec	Stupeň významnosti	Body
Harrachov	3	276
Rokytnice nad Jizerou	3	276
Špindlerův Mlýn	3	276
Pec pod Sněžkou	3	276
Janské Lázně	3	276
Ø potenciál / maximum bodů	3/3	276/276

Zdroj: Vlastní zpracování

5.4.11 Vhodnost krajiny pro geocaching

Kritéria Plškové (2014) pro hodnocení geocachingu se řídí žebříčkem hustoty rozmístění geokeší v jednotlivých krajích. Tento žebříček je třeba aktualizovat, protože počty geokeší se neustále mění. Tabulka č. 11 zobrazuje aktuální hustotu rozmístění geokeší v krajích České republiky.

Tab. č. 11 – Hustota rozmístění geokeší v jednotlivých krajích

Kraj	Rozloha v km² (2013)	Počet geokeší (k 8.9.2015)	Hustota geokeší na km²
Praha	496	2 490	5,02
Liberecký	3 163	3 308	1,05
Královéhradecký	4 759	3 417	0,72
Ústecký	5 335	3 526	0,66
Moravskoslezský	5 427	3 338	0,62
Jihomoravský	7 195	4 367	0,61
Středočeský	11 016	6 695	0,61
Zlínský	3 963	2 298	0,58
Karlovarský	3 314	1 893	0,57
Pardubický	4 519	2 245	0,50
Olomoucký	5 267	2 581	0,49
Plzeňský	7 561	3 390	0,45
Jihočeský	10 057	3 807	0,38
Vysočina	6 796	2 488	0,37

Zdroj: Vlastní zpracování

Podle výše uvedeného žebříčku bylo provedeno nové rozložení hodnocení:

- 1. stupeň je tvořen obcemi na území Zlínského, Karlovarského, Pardubického, Olomouckého a Plzeňského kraje.
- 2. stupeň jsou obce na území Ústeckého, Jihomoravského, Středočeského a Moravskoslezského kraje.
- 3. stupeň tvoří obce, které se nacházejí v Královéhradeckém kraji, Libereckém kraji a Praha.

Obce, nacházející se v Jihočeském kraji a na Vysočině, obdrží 0 bodů.

Území krkonošských středisek patří z části do Královéhradeckého, z části do Libereckého kraje. Oba tyto kraje se umístily na prvních třech příčkách výše uvedeného hodnocení, proto všechny obce krkonošských středisek obdrží plný počet bodů a nejvyšší stupeň významnosti potenciálu geocachingu.

Tab. č. 12 – Vhodnost krajiny pro geocaching

Obec	Stupeň významnosti	Body
Harrachov	3	252
Rokytnice nad Jizerou	3	252
Špindlerův Mlýn	3	252
Pec pod Sněžkou	3	252
Janské Lázně	3	252
Ø potenciál / maximum bodů	3/3	252/252

Zdroj: Vlastní zpracování

5.5 Výpočet potenciálu – kulturně historická složka potenciálu udržitelného cestovního ruchu

5.5.1 Kulturně historické památky a soubory

Harrachov

V Harrachově se nachází 5 kulturních památek a 1 národní kulturní památka – Brusírna Harrachovské sklárny (NPÚ, 2015 [online]). Sklářskou tradici zmiňuje a vyzdvihuje mezinárodní průvodce Baedeker (Kolektiv autorů, 2009); s jistotou lze tedy Harrachov zařadit do 3. stupně významnosti.

Rokytnice nad Jizerou

Rokytnice nad Jizerou disponuje 6 kulturními památkami (NPÚ, 2015 [online]). O některých kulturních památkách hovoří národní průvodci. Česká republika od A do Z (Kidlesová; Špaček, 2009) a Turistický lexikon ČR (Kolektiv autorů, 2011) zmiňují kostel sv. Archanděla Michaela. Rokytnici je tudíž možné zařadit do 2. stupně významnosti.

Špindlerův Mlýn

Celkem 4 kulturní památky jsou k nalezení ve Špindlerově Mlýně (NPÚ, 2015 [online]). Národní průvodci zmiňují kulturní památku kostel sv. Petra a Pavla (Kidlesová; Špaček, 2009); (Kolektiv autorů, 2011) a most přes Labe (Kidlesová; Špaček, 2009). Udělit lze 2. stupeň významnosti.

Pec pod Sněžkou

Pec pod Sněžkou má na svém území 16 kulturních památek (NPÚ, 2015 [online]). Národní průvodci uvádějí kulturní památku horská bouda Severka, Richterovy boudy a Vlčí hranu (Kolektiv autorů, 2011). Pec pod Sněžkou obdrží 2. stupeň významnosti.

Janské Lázně

V Janských Lázních se nachází 23 kulturních památek (NPÚ, 2015 [online]). Čeští průvodci zmiňují kulturní památku Kolonáda a kostel sv. Jana Křtitele (Kidlesová; Špaček, 2009); (Kolektiv autorů, 2011). Podle uvedeného se jedná o 2. stupeň významnosti.

Tab. č. 13 – Kulturně historické památky a soubory

Obec	Stupeň významnosti	Body
Harrachov	3	372
Rokytnice nad Jizerou	2	248
Špindlerův Mlýn	2	248
Pec pod Sněžkou	2	248
Janské Lázně	2	248
Ø potenciál / maximum bodů	2,2/3	272,8/372

Zdroj: Vlastní zpracování

5.5.2 Skanzeny a muzea

Harrachov

Jedinou obcí ze zkoumané oblasti s muzei zmiňovanými v národních či mezinárodních průvodcích je Harrachov. V Harrachově se nachází Muzeum skla, které je vyzdviženo v průvodci Baedeker (Kolektiv autorů, 2009). Světový průvodce National Geographic (Brook, 2009) hovoří o lyžařském muzeu. Čeští průvodci zmiňují ski muzeum, muzeum skla a hornické muzeum (Kidlesová; Špaček, 2009) (Kolektiv autorů, 2011).

Tab. č. 14 – Skanzeny a muzea

Obec	Stupeň významnosti	Body
Harrachov	3	303
Rokytnice nad Jizerou	0	0
Špindlerův Mlýn	0	0
Pec pod Sněžkou	0	0
Janské Lázně	0	0
Ø potenciál / maximum bodů	0,6/3	60,6/303

Zdroj: Vlastní zpracování

5.5.3 Místní produkty

Harrachov

Světový průvodce Baedeker (Kolektiv autorů, 2009) vyzdvihuje sklářskou tradici Harrachova a jeho kvalitní skleněné výrobky. V Harrachově také sídlí výroba regionálně známých drátovaných produktů (As. reg. značek, 2014 [online]).

Rokytnice nad Jizerou

Rokytnice nad Jizerou je regionálně známá výrobou keramiky (As. reg. značek, 2014 [online]).

Špindlerův Mlýn

Ve Špindlerově Mlýně se vyrábí regionálně známé vinuté skleněné perle (As. reg. značek, 2014 [online]).

Pec pod Sněžkou

Regionálně známý pivovar Luční Bouda se nachází v Peci pod Sněžkou (Kr. kraj, 2015b [online]).

Janské Lázně

V Janských Lázních nebyl zjištěn žádný známý tradiční místní produkt.

Tab. č. 15 – Místní produkty

Obec	Stupeň významnosti	Body
Harrachov	3	360
Rokytnice nad Jizerou	2	240
Špindlerův Mlýn	2	240
Pec pod Sněžkou	2	240
Janské Lázně	0	0
Ø potenciál / maximum bodů	1,8/3	216/360

Zdroj: Vlastní zpracování

5.6 Výpočet potenciálu – znaky snižující udržitelnost cestovního ruchu

5.6.1 Přílišná a nevhodná zástavba

Harrachov

V územním plánu města Harrachov s účinností od 13. 3. 2015 bylo vyznačeno několik změn, které zasahují do přírodně cenných lokalit.

Územním plánem byla schválena nová zástavba v ochranném pásmu KRNAP, které je přechodem mezi 3. zónou a volnou krajinou. Dále byl zaznamenán nový lyžařský vlek, který zasahuje do 3. zóny KRNAP a EVL Krkonoše. Tyto změny nebyly doprovázeny námitkami nebo připomínkami (M. Harrachov, 2011 [online]).

S připomínkou a námitkou se setkala vymezení zastavěné plochy „ZO4-BI“, u níž podle podatele námitky a připomínky vzniká riziko v ohrožení porostů podél vodoteče, riziko záplav a zásah do druhově bohaté louky. Tato plocha se nachází v KRNAP a EVL Krkonoše. Námitce ani připomínce nebylo vyhověno (M. Harrachov, 2011 [online]).

Rokytnice nad Jizerou

Rokytnice nad Jizerou vydala územní plán v srpnu 2008. V následujícím období byla provedena Změna č. 1 a Změna č. 2. V územním plánu je obsaženo několik záborů půdy v přírodně cenných lokalitách, jakými jsou například všechny zóny KRNAP, včetně té nejcitlivější – 1. zóny. Jedná se o vymezení koridoru pro sjezdové lyžování (M. Rokytnice n.J., 2014a [online]).

V územním plánu se taktéž vyskytly připomínky a námitky. Občané Dolní Rokytnice nesouhlasili s komunikací 4013, vedoucí směrem ke Studenovu, z důvodu stávajících pramenišť. Komunikace 4013 se týkalo několik dalších námitek. Žádné z nich nebylo vyhověno (M. Rokytnice n.J., 2014a [online]).

Více námitek se vzneslo proti rozšíření koridoru sjezdového lyžování, který byl v územním plánu zakreslen. Též nebylo vyhověno (M. Rokytnice n.J., 2014a [online]).

Dále byla uplatněna připomínka k zařazení lokality č. 434 do ploch k výstavbě z důvodu existence krasových jevů pod povrchem pozemku, které by mohly být případnou stavbou nevratně poškozeny. K připomínce nebylo přihlédnuto (M. Rokytnice n.J., 2014a [online]).

Ve Změně č. 1 dochází ke střetu zájmů s ochranou přírody, zejména s územím NATURA 2000, KRNAP a místním biokoridorem. S těmito střety zájmů nikdo neprojevil nesouhlas (M. Rokytnice n.J., 2014a [online]).

Špindlerův Mlýn

Územní plán obce Špindlerův Mlýn s účinností od 1.12.2011 obsahuje vícero nesouhlasů ke změnám, které na základě plánu proběhnou. Jedna z námitek se týkala například vedení účelové cesty WU-41, která by způsobila narušení krajínotvorných prvků a luk. Tato námitka byla zamítnuta (M. Špindler. Mlýn, 2012 [online]).

Další nesouhlas byl projeven ohledně přemostění cesty v trase sjezdovky, která by narušila krajinný ráz. K námitce nebylo přihlédnuto, jelikož by to znamenalo nemožnost chystaného propojení lyžařských areálů, které mají přitáhnout návštěvníky cestovního ruchu (M. Špindler. Mlýn, 2012 [online]).

Podatel další námitky projevil nesouhlas s novou lyžařskou trasou. Úprava rolbou může při malé sněhové pokrývce poškodit louku a historické mezní zídky. Námitka byla zamítnuta (M. Špindler. Mlýn, 2012 [online]).

Jiná námitka se týkala nových lyžařských cest a terminálů, které znamenají zásah do dosud nedotčené přírody. K námitce nebylo přihlédnuto (M. Špindler. Mlýn, 2012 [online]).

V další námitce bylo mimo jiné konstatováno, že v obci stále přetrvává snaha realizovat výstavbu velkokapacitních ubytovacích objektů nad 60 lůžek. Tento trend nemá pozitivní dopad na péči a údržbu pozemků a celkově negativně ovlivňuje estetické vnímání. Námitka dále zmiňuje, že chybí návrh na regulaci dopravy, například alternativní způsoby dopravy sledující snížení hluku, prašnost a průjezdnost motorových vozidel. K námitce nebylo přihlédnuto (M. Špindler. Mlýn, 2012 [online]).

Jiná námitka upozorňuje, že územní plán Špindlerova Mlýna nenaplnuje požadavky udržitelného rozvoje území. Územní plán znevýhodňuje trvale žijící obyvatelé na úkor rekreačního využití a vytváří předpoklady a podmínky pro realizaci záměrů úzké skupiny osob – podnikatelů (M. Špindler. Mlýn, 2012 [online]).

Občané Špindlerova Mlýna v minulosti protestovali nejen proti územnímu plánu, ale též proti nevhodným stavebním povolením. Příkladem je velký komplex apartmánového domu Medvědín, který postavila pražská společnost Metrostav. Původní stavební povolení bylo uděleno pro výstavbu penzionu. Z komplexu město nezískává žádné finanční prostředky, které by dostalo, pokud by se jednalo o penzion (např. denní poplatky za rekreační lůžka); veškerý zisk jde do rukou soukromých podnikatelů. Kvůli neohledupné výstavbě apartmánů na území Špindlerova Mlýna je v obci více bytů než místních obyvatel (Robinson, 2015 [online]).

Pec pod Sněžkou

Územní plán Pece pod Sněžkou ze dne 16.12.2011 zahrnuje zábor půdy na území Krkonošského národního parku o rozloze 0,21 hektarů. Je zde také několik záborů v ochranném pásmu KRNAP určených k plnění funkcí lesa, na nichž je plánována výstavba parkovacího domu nebo lanové dráhy (Pec pod Sněžkou, 2015a [online]).

V územním plánu obce Pec pod Sněžkou jsou zaznamenány nesouhlasy týkající se narušení ekologicky citlivých území. Podatel jedné z námitek nesouhlasí s výstavbou

sjezdovky. Zmiňuje, že chystané vodovodní řady systému zasnežování stáhnou vodu z pramenů na pozemku dotčeného. Výstavbou sjezdovky budou poničeny kamenné snosy, neboli hrázky, které slouží jako úkryt chráněných živočichů a brání erozi svahu. Budoucí hluk ze strojovny lanovky a z roleb bude mít neblahý vliv na živočichy v klidové lokalitě v systému NATURA 2000 „Javoří Důl“. Dotčený shrnuje, že nelze z celých Krkonoš udělat lyžařské středisko. Námitka byla zamítnuta (Pec pod Sněžkou, 2015a [online]).

Janské Lázně

Jedna z připomínek územního plánu Janských Lázní, s účinností dne 25.12.2011, konstatuje, že v územním plánu obce Janské Lázně je zcela opomíjena občanská vybavenost trvale žijících obyvatel na úkor developerů, což způsobuje úbytek rezidentů. To lze taktéž brát v potaz při zhodnocení přílišné a nevhodné zástavby, neboť se jedná o necitlivý zásah, který odporuje principům udržitelného rozvoje turismu v přírodně cenném území Krkonoš. Připomínka nebyla brána v potaz (Janské Lázně, 2015 [online]).

Tab. č. 16 – Přílišná a nevhodná zástavba

Obec	Stupeň závažnosti	Body
Harrachov	3	-378
Rokytnice nad Jizerou	3	-378
Špindlerův Mlýn	3	-378
Pec pod Sněžkou	3	-378
Janské Lázně	3	-378
Ø potenciál / maximum bodů	3/3	-378/-378

Zdroj: Vlastní zpracování

5.6.2 Neprofesionální přístup destinačního managementu

Tento atribut ponižující bodové hodnocení potenciálu udržitelného rozvoje turismu je podle Plškové (2014) výsledovatelný skrze výsledky soutěže o evropskou excelentní destinaci (dále EDEN), která hodnotí kvalitu destinačního managementu v rámci evropské a národní úrovně. Pokud obec nenáleží pod správu některého destinačního managementu nebo se tento management neuchází o zařazení do soutěže EDEN, znamená to, že

sledovaná obec je ochuzena o možnosti, které skýtá dobře organizovaný a vedený udržitelný cestovní ruch.

Všechny obce regionu Krkonošská střediska spadají pod organizaci destinačního managementu Krkonoše. V ročníku 2012/2013 byly Krkonoše zařazeny mezi finalisty soutěže EDEN. Zmíněný ročník byl věnován cestování bez bariér. Úplným vítězem se stala destinace Lipno (CzechTourism, 2015 [online]).

Tab. č. 17 – Neprofesionální přístup destinačního managementu

Obec	Stupeň závažnosti	Body
Harrachov	0	0
Rokytnice nad Jizerou	0	0
Špindlerův Mlýn	0	0
Pec pod Sněžkou	0	0
Janské Lázně	0	0
Ø potenciál / maximum bodů	0/3	0/-318

Zdroj: Vlastní zpracování

5.6.3 Nedostatečná environmentální osvěta

Harrachov

Na území obce Harrachov se nachází instituce poskytující environmentální osvětu. Jedná se o turistické informační centrum, které náleží správě KRNP. Toto turistické informační středisko nabízí podrobné informace o Krkonošském národním parku, či možnosti přednášek o nejrůznějších problematice včetně problematiky životního prostředí. Informační centrum dále poskytuje možnost promítání filmů o ekologii. V budově centra se nachází stálá expozice o vegetačních stupních (KRNP, 2010b [online]).

Rokytnice nad Jizerou

V Rokytnici nad Jizerou se též nachází turistické informační středisko. Toto informační centrum nicméně nenabízí žádné služby týkající se environmentální výchovy (M. Rokytnice n. J, 2014b [online]).

Špindlerův Mlýn

Ve Špindlerově Mlýně je k nalezení turistické informační centrum správy KRNAP. Stejně jako v Harrachově, toto centrum nabízí videoprojekce a přednášky s tematikou ochrany životního prostředí (KRNAP, 2010b [online]).

Pec pod Sněžkou

Chata Richtrovy boudy v Peci pod Sněžkou poskytuje svým hostům přednášky Horské služby o ekologii (Pec pod Sněžkou, 2015b [online]). Na území Pece pod Sněžkou se dále nachází turistické informační centrum správy KRNAP, které nabízí identické služby spojené s osvětou o ochraně životního prostředí jako výše zmíněná informační centra KRNAP (KRNAP, 2010b [online]).

Janské Lázně

V Janských Lázních se dle dostupných zdrojů nenachází žádná instituce poskytující environmentální osvětu.

Tab. č. 18 – Nedostatečná environmentální osvěta

Obec	Stupeň závažnosti	Body
Harrachov	0	0
Rokytnice nad Jizerou	3	-306
Špindlerův Mlýn	0	0
Pec pod Sněžkou	0	0
Janské Lázně	3	-306
Ø potenciál / maximum bodů	1,2/3	-122,4/-306

Zdroj: Vlastní zpracování

5.6.4 Nedostatečná environmentální a památkářská legislativa

Legislativa České republiky obecně má celostátní působnost, což znamená, že hodnocení nelze členit regionálně, ani místně. Jedná se o sumární vyhodnocení legislativního zázemí České republiky.

Pro co nejvíce objektivní hodnocení by bylo vhodné rozčlenit státy na takové, co mají léty prověřenou a téměř bezchybnou environmentální a památkářskou legislativu (těmto státům by nebyly odečteny žádné body), dále na státy s legislativou nejvíce odpovídající prvnímu stupni, druhému a třetímu stupni, a na základě toho určit, do jaké skupiny patří Česká republika.

V současné době bohužel nejsou dostupná potřebná data poskytující údaje o vyspělosti států z hlediska památkářské legislativy a legislativy životního prostředí. Vzhledem k tomu, že primární výzkum by znamenal využití vícero lidských zdrojů a vysokého množství „člověkohodin“, v kontextu diplomové práce se jedná o téměř nereálný krok.

Nutnost improvizace ve zjišťování dostatečnosti stávající environmentální a památkářské legislativy znamená zkreslení výsledků, které je tedy třeba brát s určitým nadhledem. Jako alternativa ke zmíněnému výzkumu byly dle dostupných zdrojů v části „Teoretická východiska“ shrnuty nejproblematictější aspekty české památkářské a environmentální legislativy. Z teoretických východisek vyplynulo následující:

Památková legislativa před první polovinou devatenáctého století a legislativa životního prostředí před rokem 1989 by odpovídala třetímu stupni závažnosti hodnocení.

V devadesátých letech dvacátého století se v České republice jednalo o environmentální legislativu v počátcích – byl by přiřazen druhý stupeň závažnosti hodnocení.

Před rokem 1989 byla památkářská legislativa v počátcích (druhý stupeň hodnocení).

V návaznosti na vstup České republiky do Evropské unie se environmentální legislativa transponovala na téměř rozvinutou. Přesto se v české legislativě životního prostředí projevují nedostatky způsobené především příliš rychlým vývojem. Českou republiku lze tedy zařadit do prvního stupně závažnosti hodnocení, tedy stupně, který odpovídá státu s rozvinutou legislativou, která má méně závažné nedostatky.

I památkářská legislativa do dnešní doby nedospěla k téměř bezchybnému stavu. Proto ji lze též ohodnotit body prvního stupně závažnosti hodnocení.

Tab. č. 19 – Nedostatečná environmentální a památkářská legislativa

Obec	Stupeň závažnosti	Body
Harrachov	1	-100
Rokytnice nad Jizerou	1	-100
Špindlerův Mlýn	1	-100
Pec pod Sněžkou	1	-100
Janské Lázně	1	-100
Ø potenciál / maximum bodů	1/3	-100/-300

Zdroj: Vlastní zpracování

5.7 Výsledný potenciál udržitelného rozvoje cestovního ruchu

Příloha č. 4. zobrazuje tabulku výsledného potenciálu udržitelného rozvoje cestovního ruchu v krkonošských střediscích. Celkově zkoumaný region obdržel 2332,6 bodů. Maximální možný potenciál činí 4080 bodů (pokud se neodečítají body za negativní atributy). Krkonošská střediska tedy disponují lehce nadpolovičním počtem bodů potenciálu udržitelného rozvoje turismu.

Nejvyšší potenciál z obcí krkonošských středisek má Harrachov s 2984 body, dále následují obce Špindlerův Mlýn a Pec pod Sněžkou se shodnými 2371 body, a Janské Lázně s 2079 body. Poslední příčku obsadila Rokytnice nad Jizerou, která dosáhla 1958 bodů.

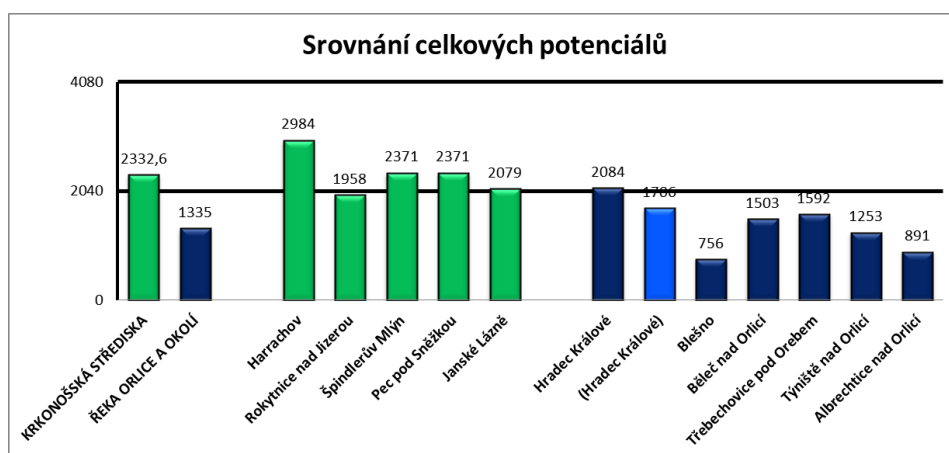
5.8 Komparace výsledného potenciálu krkonošských středisek s územím řeky Orlice a okolí

Samotné bodové ohodnocení potenciálu určité oblasti je bez možnosti porovnání výsledku s potenciálem jiného srovnatelného území nic neříkající. Proto bylo přistoupeno ke komparaci výsledků potenciálu udržitelného rozvoje cestovního ruchu krkonošských středisek s územím řeky Orlice a okolí, které hodnotila stejnou metodikou Plšková (2014) ve své bakalářské práci. Tabulka, která podrobně zobrazuje dosažené bodové hodnocení Orlice a okolí, je zobrazena v příloze č. 5.

5.8.1 Srovnání celkových potenciálů regionů

Graf č. 1 zobrazuje výši celkového potenciálu krkonošských středisek a obcí kolem spojené Orlice. Nejvyšší bod vertikální osy, číslo 4080, naznačuje maximální možnou výši potenciálu udržitelného rozvoje turismu, kterou lze při jeho výpočtu dosáhnout. Číslo 2040 je pak polovina z maxima.

Graf č. 1 – Srovnání celkových potenciálů

Zdroj: Vlastní zpracování

Sumární potenciál území řeky Orlice a jejího okolí činí 1335 bodů. Krkonošská střediska obdržela 2332,6 bodů. Krkonošská střediska tedy dosáhla 57% z maximálního možného potenciálu. Orlice a okolí oproti tomu nedisponuje ani polovinou z maxima; konkrétně její naměřený potenciál pokrývá 33% nejlepšího možného výsledku.

V porovnání s krkonošskými středisky lze říci, že Orlice a okolní obce dosahují 57% výsledku Krkonoš, což je tolik, co mají krkonošská střediska v komparaci s nejvyšším možným potenciálem udržitelného rozvoje cestovního ruchu.

5.8.2 Srovnání celkových potenciálů obcí

Graf č. 1 dále zaznamenává výše sumárních potenciálů jednotlivých obcí krkonošských středisek a Orlice a okolí. Patrné je především značné převýšení všech potenciálů potenciálem obce Harrachov. Tato krkonošská obec v měření obdržela 2984 bodů. V převodu na procenta Harrachov docílil téměř tři čtvrtin maxima – 73%. Důvodem tohoto

převýšení je překvapivě značná výše kulturně-historického potenciálu. Výše přírodního potenciálu a atributů byla v porovnání s ostatními obcemi krkonošských středisek zhruba stejná.

Nejvyššího potenciálu Orlice a okolí dosáhlo krajské město Hradec Králové. Zde je však výše bodů relativního charakteru, neboť u něj nebyly vyhodnoceny všechny složky udržitelného potenciálu. V době výpočtů totiž nebyl schválen nový územní plán Hradce Králové, dle kterého se hodnotí atribut přílišná a nevhodná zástavba. Starý územní plán obsahoval stovky změn, což jej činilo nemožným k vyhodnocení. Z tohoto důvodu je v grafu č. 1 Hradec Králové zaznamenán dvakrát; vyšší sloupec charakterizuje Hradec Králové jako obec s nulovou závažností atributu přílišná a nevhodná infrastruktura a zástavba, kdežto nižší ze sloupců bere Hradec Králové jako obec s nejvyšším stupněm závažnosti zástavby. V tomto rozmezí se Hradec Králové pohybuje.

V prvním z případů (2084 bodů) obec Hradec Králové cílí lehce nad polovinu maximální výše potenciálu – 51%. I v druhém případě (1706 bodů) má Hradec Králové nejvyšší udržitelný potenciál z Orlicka a okolí. Tentokrát však sahá pouze ke 42% maxima. V porovnání s Harrachovem má buď 70% nebo 57% výše jeho potenciálu.

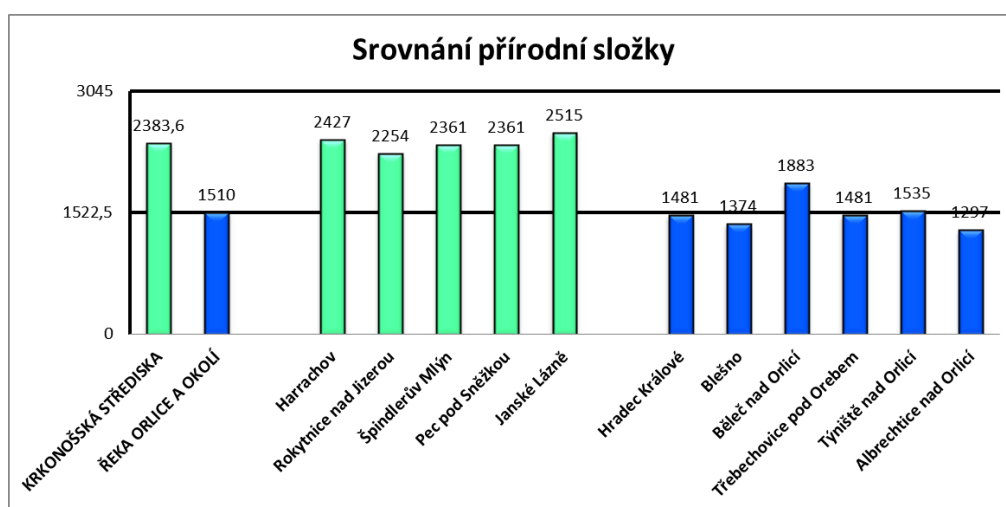
Nejnižší udržitelný potenciál obcí krkonošských středisek má Rokytnice nad Jizerou. Důvodem je především nižší poměr lesů na výměru obce a nedostatečnost environmentální osvěty. Zajímavé zjištění je, že výše nejhůře hodnocené obce krkonošských středisek dosahuje zhruba stejné výše potenciálu, jako nejlépe hodnocená obec území řeky Orlice a okolí. Hradec Králové buď lehce převyšuje (o 3%) nebo má o něco výrazněji (o 6%) nižší potenciál, než Rokytnice nad Jizerou.

Vůbec nejnižšího potenciálu ze všech obcí dociluje Blešno (19% maxima a 756 bodů). Blešno má oproti zbytku obcí spojené Orlice nízké procento zalesnění a nulový kulturně-historický potenciál. Jeho atributy snižující udržitelnost turismu jsou závažné především v nedostatečné environmentální osvětě. Příznivým jevem, ve kterém Blešno předčilo i obce krkonošských středisek, je nulová závažnost nevhodné zástavby, která tak nenarušuje přírodní park Orlice.

5.8.3 Srovnání přírodní složky udržitelného potenciálu cestovního ruchu regionů

Graf č. 2 vizuálně zaznamenává výši naměřeného potenciálu přírodní části v rámci obcí i regionů celkem. Opět je zde naznačen nejvyšší počet bodů, kterého je možné dosáhnout při hodnocení přírodního potenciálu (3045 bodů). Číslo 1522,5 pak znamená poloviční počet získatelných bodů.

Graf č. 2 – Srovnání přírodní složky udržitelného potenciálu

Zdroj: Vlastní zpracování

Při srovnání grafu č. 1 a 2 je viditelné vyšší procento dosažení maximálního možného potenciálu přírodní složky oproti potenciálu všech složek dohromady. V tomto případě dosahují krkonošská střediska 78% nejvyššího možného počtu bodů (2383,6 ze 3045). Řeka Orlice a okolí má výrazně nižší procento; necelých 50% maxima (1510 bodů ze 3045). I přesto je to výše, než při porovnání s maximem celkového udržitelného potenciálu, kdy Orlice a okolí dosáhla 33%. Orlice a okolí v případě přírodní složky sahá na 63% výsledku krkonošských středisek.

5.8.4 Srovnání přírodní složky udržitelného potenciálu cestovního ruchu obcí

Graf č. 2 dále zkoumá dílčí přírodní potenciály obcí regionů krkonošská střediska a okolí Orlice. Potenciály přírodní složky jsou poměrně vyrovnané a nejsou znatelné přílišné výkyvy.

Všechny obce krkonošských středisek se pohybují ve druhé polovině grafu č. 2 a převyšují tak polovinu z maximálního možného potenciálu. Nejvíce bodů bylo naměřeno v obci Janské Lázně, která pokrývá 83% nejvýše dosažitelného bodového hodnocení (2515 bodů). Nezanedbatelný počet bodů však mají i zbývající obce. Janské Lázně následuje Harrachov. Harrachov následuje se shodným výsledkem Špindlerův Mlýn a Pec pod Sněžkou. Nejméně bodů bylo naměřeno v Rokytnici nad Jizerou; i tak se jedná o téměř tři čtvrtiny maximálního hodnocení (74%).

Prvenství Janských Lázní v přírodním subsystému zajistila hipoturistika. Janské Lázně jako jediné z obcí krkonošských středisek návštěvníkům cestovního ruchu nabízejí možnost turistiky na regionálních hipostezkách.

Harrachov převyšuje ostatní obce díky existenci možnosti vyžití v rámci montanistiky. Poslední příčku obsadila Rokytnice nad Jizerou z důvodu nižší hustoty zalesnění. V ostatních případech jsou obce naprosto vyrovnané, tudíž naměřený průměrný přírodní potenciál krkonošských středisek je v podobné výši.

Obce Orlice a okolí převyšuje Běleč nad Orlicí, který má 1883 bodů a 62% maximální možné výše. Je to způsobeno především výraznější zalesněností oproti zbytku obcí spojené Orlice. Běleč nad Orlicí, se svými 80% lesů na výměru obce, se vyrovnal obcím krkonošských středisek. Dokonce předčil lesnatostí i Rokytnici nad Jizerou. Významná je v Bělči nad Orlicí též cykloturistika, za níž jako jediný z obcí řeky Orlice získal 3. stupeň významnosti.

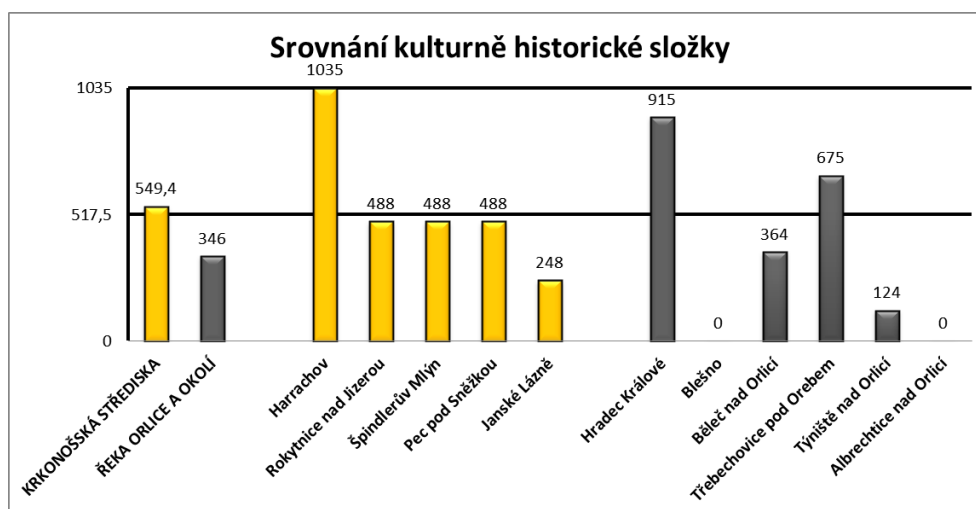
Nejnižšího hodnocení v rámci přírodního subsystému dosáhly Albrechtice nad Orlicí (1297 bodů), které má oproti zbylým Orlickým obcím nula bodů za přírodní pozoruhodnosti. Albrechtice nad Orlicí jsou následovány Blešnem, které jako jediné neobdrželo body za silvoturistiku a získalo tak 1374 bodů. Týniště nad Orlicí obdrželo 1535 bodů. Shodného bodového hodnocení dosáhl Hradec Králové a Třebechovice pod Orebem (1481 bodů).

Kromě Blešna a Bělče nad Orlicí a Albrechtic nad Orlicí se obce procentuálně pohybují okolo 50% z maxima. Blešno disponuje 45% a Albrechtice nad Orlicí získaly 43%.

5.8.5 Srovnání kulturní složky udržitelného potenciálu cestovního ruchu regionů

Na grafu č. 3, který zobrazuje srovnání kulturně-historické složky udržitelného turismu, jsou vidět značné výkyvy v naměřených potenciálech oproti přírodnímu subsystému. Průměrná hodnota krkonošských středisek se pohybuje okolo poloviny nejvyššího možného skóre, jež je na grafu č. 3 zaznamenáno spolu s maximem (517,5 a 1035 bodů). Konkrétně krkonošská střediska dosáhla na 53% z maximálního možného počtu bodů (549,4). Řeka Orlice a její okolí má v průměru za obce 33% z nejvyššího skóre, čili 346 bodů. Při srovnání s krkonošskými středisky má okolí Orlice 63% jejich bodů.

Graf č. 3 – Srovnání kulturně historické složky

Zdroj: Vlastní zpracování

5.8.6 Srovnání kulturní složky udržitelného potenciálu cestovního ruchu obcí

Obce obou fyzicko geografických regionů jsou z pohledu kulturního subsystému značně nesourodé, jak je vidět na grafu č. 3. Vyskytuje se zde jak naplnění nejvyššího možné získatelného hodnocení, tak nulové obodování.

Velice překvapivým zjištěním hodnocení udržitelného potenciálu je získání maxima bodů z kulturního subsystému obcí Harrachov, náležící do krkonošských středisek. Svou výší dokonce předčila historicky významné věnné město Hradec Králové, které obdrželo „pouze“ 915 bodů z 1035 (88%). Tato skutečnost nastala kvůli existenci mezinárodně známého místního produktu – Harrachovského skla. Hradec Králové má pouze regionálně známé tradiční produkty.

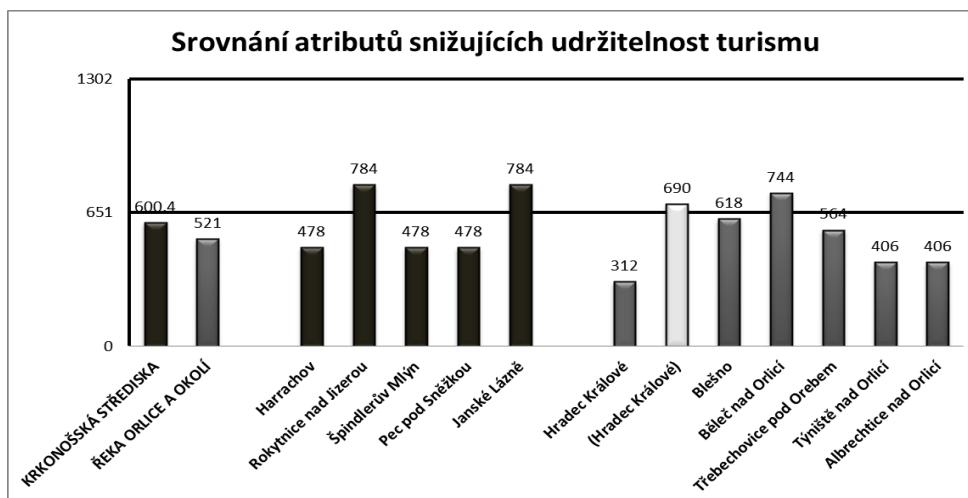
Stejného počtu kulturně-historického potenciálu dosáhly v krkonošských střediscích Rokytnice nad Jizerou, Špindlerův Mlýn a Pec pod Sněžkou (488 bodů, 47% z maxima). Nejslabším článkem krkonošských středisek jsou v rámci kulturní složky Janské Lázně, s 248 body a 24% nejvyššího možného skóre. Janské Lázně na svém území nemají známý tradiční místní produkt.

Nejvíce bodů získala Orlice a okolí za město Hradec Králové. Kromě Harrachova a Hradce Králové dosáhlo více, než poloviny z nejvyššího skóre též město Třebechovice, s 675 body a 65% maxima. Nižšího počtu bodů oproti Hradci Králové docílily Třebechovice pod Orebem kvůli neexistenci známého místního produktu. Výši průměrného kulturního potenciálu Orlice a okolí ponížily obce Blešno a Albrechtice nad Orlicí, které nemají žádný kulturně-historický potenciál cestovního ruchu.

5.8.7 Srovnání atributů snižujících udržitelnost turismu u regionů

Graf č. 4 ukazuje porovnání znaků snižujících udržitelný rozvoj turismu mezi regiony krkonošská střediska a okolí Orlice. Číslo 1302, respektive -1302, zaznamenané na vertikální ose, reprezentuje, kolik záporných bodů lze nejvíce získat při hodnocení atributů.

Graf č. 4 – Srovnání atributů snižujících udržitelnost turismu

Zdroj: Vlastní zpracování

Z grafu č. 4 je možné vyčíst, že ani krkonošská střediska, ani Orlice a okolí nedosahují poloviny z maxima záporných bodů. O něco méně záporných bodů dosáhl region spojené Orlice, a to 521 bodů (40% maxima). -600,4 bodů mají krkonošská střediska, která tak sahají na 46% maxima.

5.8.8 Srovnání atributů snižujících udržitelnost turismu u obcí

Na grafu č. 4 lze vyzorovat přesáhnutí poloviny maximální závažnosti u dvou obcí krkonošských středisek, a to Rokytnice nad Jizerou a Janské Lázně. Zmíněné obce obdržely -784 bodů a pokrývají tak nejzávažnější možné hodnocení z 60%. Vyšší zatížení atributy oproti ostatním obcím krkonošských středisek je způsobeno nedostatečně intenzivní environmentální osvětou. Zbylé obce mají shodných -478 bodů a 37% z maxima.

Jako nejzávažnější atribut krkonošských středisek se však ukázala být nepřiměřená zástavba a infrastruktura. Za tu byl odečten nejvyšší počet bodů kompletně všem obcím krkonošských středisek.

Řeka Orlice a okolí má členitější rozložení odečtených bodů za atributy snižující udržitelný rozvoj turismu. Nejhůře na tom je Bělč nad Orlicí, který tak ztratil 744 bodů na hodnocení celkového potenciálu. Svým bodovým hodnocením pokrývá 57% nejhoršího možného

výsledku. Město Hradec Králové může mít buď druhé nejzávažnější, nebo vůbec nejnižší ohodnocení atributů; záleželo by na bodech, které by získalo za nevhodnou zástavbu.

Co do počtu záporných bodů převyšuje nejnižší body krkonošských středisek Běleč nad Orlicí, Blešno, Třebechovice pod Orebem a Hradec Králové (při závažné nepřiměřené zástavbě). Naopak lepšího výsledku se dostalo obcím Týniště nad Orlicí a Albrechtice nad Orlicí, s -406 body a 31% z maxima. Důvodem jejich lepšího výsledku oproti zbytku Orlice a okolí je, že tyto dvě obce spadají pod kompetenci úspěšnějšího destinačního managementu, který byl finalistou soutěže EDEN v ročníku 2012/13.

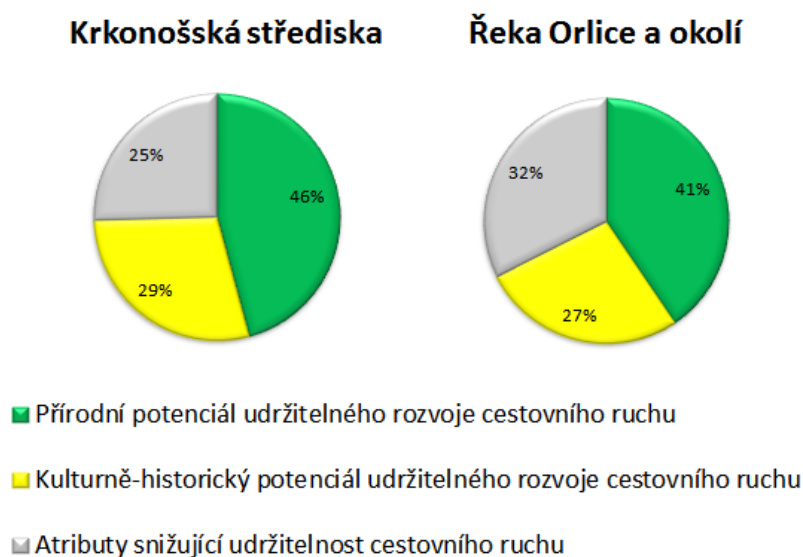
Při srovnání atributů snižujících udržitelnost turismu jsou vidět rozdíly mezi krkonošskými středisky a okolím Orlice. Pro krkonošská střediska je nejzávažnějším atributem přílišná a nevhodná infrastruktura a zástavba, kdežto pro Orlici a okolí to je spíše neprofesionální přístup destinačního managementu a nedostatečná environmentální osvěta. Shodného bodového hodnocení se regionům dostalo u nedostatečné environmentální a památkářské legislativy, která byla hodnocena na národní úrovni.

5.8.9 Srovnání převažujících složek udržitelného potenciálu regionů

Graf č. 5 porovnává procentuální rozložení složek potenciálu pro udržitelný rozvoj cestovního ruchu regionů krkonošská střediska a okolí řeky Orlice. Jelikož se přírodní a kulturní subsystém a atributy skládají z různého množství měřitelných hledisek (např. přírodní subsystém se skládá z 11 částí, kulturní pouze ze 3 částí), bylo třeba výsledky převést na shodně měřitelné hodnoty.

Toho bylo docíleno pomocí průměrných známek, které regiony obdržely za jednotlivé části subsystémů. Vzhledem k tomu, že každá část má jinou významnost, kterou vyjadřuje výše bodů, byl za každý subsystém vypočítán vážený aritmetický průměr známek (např. za přírodní pozoruhodnosti je možné získat nejvíce bodů, proto dostanou váhu 18 z 18). Díky tomuto přepočtu šlo získat za každý subsystém odpovídající známku 1 až 3.

Graf č. 5 – Srovnání převažujících složek udržitelného potenciálu regionů

Zdroj: Vlastní zpracování

Z výšečových grafů č. 5 je patrná dominance přírodní složky udržitelného potenciálu cestovního ruchu u obou regionů. Vyšší podíl přírodního subsystému mají krkonošská střediska s 46%. Kulturní subsystém má 29% prostor v celkovém udržitelném potenciálu krkonošských středisek. Nejméně se na krkonošském potenciálu podílejí atributy snižující udržitelnost cestovního ruchu, a to 25%.

Negativní jev se objevil u vyhodnocení poměru složek na celkovém udržitelném potenciálu řeky Orlice a okolí. Převažuje sice též přírodní složka, a to ze 41%, nicméně je následována atributy snižujícími udržitelný turismus, které se na celkovém potenciálu podílejí z 32%. 27% tvoří kulturně-historický potenciál.

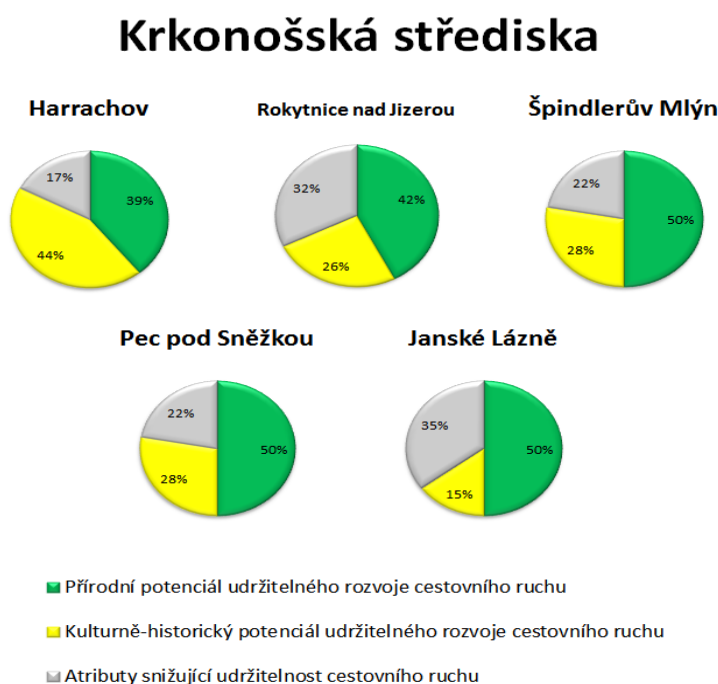
5.8.10 Srovnání převažujících složek udržitelného potenciálu obcí

Na grafu č. 6, který reprezentuje převažující potenciál u obcí krkonošských středisek, je zaznamenán nečekaný jev, kdy převažujícím potenciálem v přírodně založeném území krkonošských středisek není ve všech případech ten přírodní. V obci Harrachov si vydobyl primární postavení kulturně-historický potenciál, a to ze 44%. 39% ho následuje přírodní subsystém. 17% část zabírají v celkovém potenciálu Harrachova negativní atributy.

Největší procentuální část přírodního subsystému mají shodně Špindlerův Mlýn, Pec pod Sněžkou a Janské Lázně, a to 50%, přičemž Pec pod Sněžkou a Špindlerův Mlýn mají jako druhý převažující kulturní potenciál (28%) a zbytek, 22%, tvoří atributy. Janské Lázně mají vyšší poměr znaků snižujících udržitelnost cestovního ruchu (35%). Rokytnice nad Jizerou má, stejně jako Janské Lázně, převažující atributy nad kulturním hlediskem. Přírodní potenciál obce Rokytnice nad Jizerou činí 42%, atributy 32% a kulturně-historický potenciál 26%.

Obec, která má nejmenší poměr atributů snižujících udržitelný rozvoj turismu, je Harrachov, následovaná shodně Špindlerovým Mlýnem a Pecí pod Sněžkou, dále Rokytnice nad Jizerou a Janské Lázně. V posledních dvou zmíněných obcích převážily atributy kulturně-historický potenciál.

Graf č. 6 – Srovnání převažujících složek potenciálu obcí krkonošských středisek

Zdroj: Vlastní zpracování

Převažující potenciály obcí Orlice a okolí jsou markantně rozdílné oproti rozvržení potenciálu krkonošských středisek, jak ukazuje graf č. 7. U 4 obcí z 6 je opět převažujícím potenciálem ten přírodní. Největší podíl přírodní složky mají Albrechtice nad Orlicí, na jejichž poměru se přírodní subsystém podílí 57%. 55% přírodní složky má Týniště nad

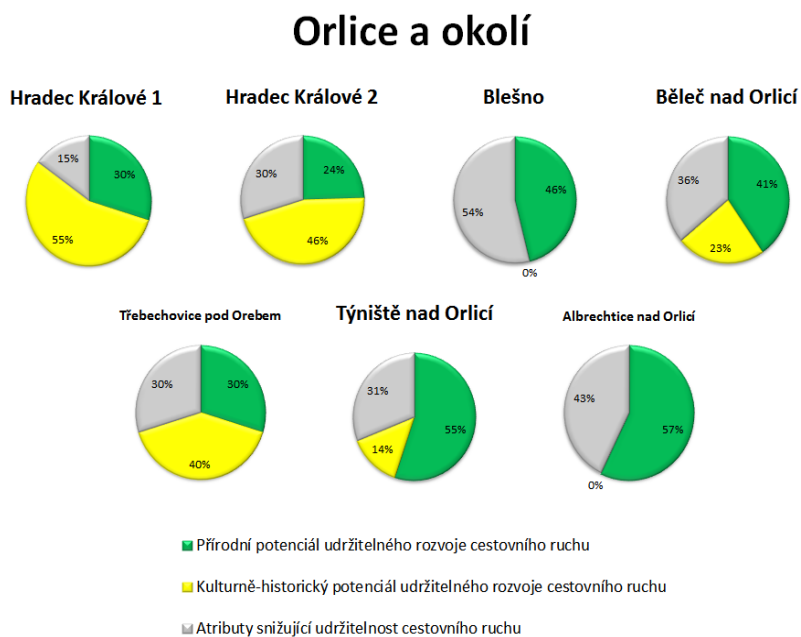
Orlicí, následované Bělčem nad Orlicí (41%). Převaha kulturně-historického potenciálu se projevuje u měst Hradec Králové (od 46% do 55%) a Třebechovice pod Orebem (40%).

U jedné obce území řeky Orlice a okolí se objevuje dominance atributů snižujících udržitelný rozvoj turismu, což je nevídaným zjištěním: Blešno je obec s 54% převahou atributů. Potenciál Blešna a Albrechtic nad Orlicí se skládá pouze ze dvou částí, kulturně-historický subsystem má 0% podíl.

Nejnižší poměr atributů snižujících udržitelnost má při nulové přílišné a nevhodné zástavbě Hradec Králové, a to 15%. Pokud by Hradci Králové byly odečteny za zástavbu body 3. stupně závažnosti, dělil by se o prvenství s Třebechovicemi pod Orebem, které mají 30% podíl atributů. Zmíněná města následuje Týniště nad Orlicí s 31%, Běleč nad Orlicí s 31%, a dále obce s převahou atributů Albrechtice nad Orlicí a Blešno.

Při srovnání nejnižšího podílu negativních atributů mezi oběma územími je pořadí následující: (Hradec Králové 15%), Harrachov 17%, Pec pod Sněžkou 22%, Špindlerův Mlýn 22%, Třebechovice pod Orebem 30% (Hradec Králové 30%), Týniště nad Orlicí 31%, Rokytnice nad Jizerou 32%, Janské Lázně 35%, Běleč nad Orlicí 36%, Albrechtice nad Orlicí 43% a Blešno 54%.

Graf č. 7 – Srovnání převažujících složek udržitelného potenciálu obcí Orlice a okolí

Zdroj: Vlastní zpracování

6 SHRnutí A DISKUZE VÝSLEDKŮ

Při šetření se objevily dva zásadní aspekty, které mohly ovlivnit validitu výsledků. Prvním z nich byla nutnost improvizace, která vyplývala z nekonkrétnosti metodiky měření od Plškové (2014). Zdroje informací pro zjištění hodnot nebyly vždy specifikovány a sjednoceny. Například podklady evidující hipostezky nejsou k dispozici pro všechny kraje České republiky.

Druhým nedostatkem, který vyplynul z průběhu hodnocení, je, že metodika nebere v potaz četnost výskytu jevů. Konkrétně se tento nedostatek projevil při hodnocení kulturně-historického potenciálu. Hradec Králové, jakožto historicky významné město, bylo pokořeno výšší kulturně-historického potenciálu Harrachova i přesto, že se na území Hradce Králové nachází mnohem více kulturních památek či muzeí. Zmíněný jev se vyskytl i u nepřiměřené zástavby, kdy například Janské Lázně neevidovaly tolik připomínek k územnímu plánu, co Špindlerův Mlýn, a přesto obdržely stejný počet záporných bodů.

6.1 Zodpovězení výzkumných otázek

Otázka č. 1 „Převažuje v krkonošských střediscích přírodní složka nad ostatními složkami udržitelného potenciálu?“ byla v rámci území jako celku potvrzena. Ne všechny obce krkonošských středisek však mají dominující přírodní složku. V Harrachově převažuje kulturně historický potenciál.

Převaha přírodní složky v krkonošských střediscích vyplývá z literární rešerše. Zjištění, že podle vyhodnoceného udržitelného potenciálu nedisponují všechny obce krkonošských středisek dominantním přírodním subsystémem, znamená, že došlo ke zkreslení reality, které je třeba v budoucích hodnoceních napravit. Na ovlivnění výsledku se podílela částečná improvizace při získávání dat. Hlavním důvodem zkreslení však bylo nezahrnutí četnosti výskytu jevů do metodiky.

Otázka č. 2 „Mají krkonošská střediska, jakožto region, jehož významná část příjmů do místní ekonomiky plyne z cestovního ruchu, vyšší bodové hodnocení potenciálu v rámci lokalizačních předpokladů v porovnání s územím řeky Orlice a okolí, které je méně závislé na příjmech z cestovního ruchu?“ byla zodpovězena kladně. Krkonošská střediska získala za lokalizační faktory celkem 2933 bodů, kdežto okolí Orlice obdrželo 1856 bodů.

Ze zodpovězení otázky č. 2 plyne, že pro regiony s vysokým potenciálem turismu v rámci lokalizačních podmínek je cestovní ruch důležitým odvětvím ekonomiky a značným zdrojem příjmů.

Otázka č. 3 „Má řeka Orlice a okolí, jakožto region méně závislý na příjmech z cestovního ruchu, v porovnání s krkonošskými středisky méně záporných bodů u atributů snižujících udržitelnost cestovního ruchu?“ byla zodpovězena kladně. Řeka Orlice a okolí získala o 79,4 méně záporných bodů za atributy snižující udržitelnost turismu. Z výpočtu bodů za celé území Orlice a okolí v rámci přílišné a nevhodné zástavby byl vyjmut Hradec Králové, aby vyšlo absolutní číslo.

Výsledky otázky č. 4 „Souvisí převaha záporných atributů snižujících udržitelnost turismu se závislostí regionu na příjmech z cestovního ruchu?“ nenaznačují souvislost. Převaha atributů byla naměřena u obce Orlice a okolí (Blešno), která je méně zatížena cestovním ruchem.

Z vyhodnocení otázky č. 4 lze vyvodit, že nezáleží na významu cestovního ruchu v regionální ekonomice, pokud jde o závažnost zastoupení atributů snižujících udržitelnost turismu na zkoumaném území. Hojně, či málo zastoupené záporné atributy může mít stejně tak území, jehož značná část příjmů do ekonomiky jde z cestovního ruchu, jako území s méně zastoupeným cestovním ruchem.

6.2 Ověření pracovních hypotéz

6.3 Ověření hypotézy č. 1

H0: Mezi zkoumanými proměnnými neexistuje statisticky významná závislost.

H1: Mezi regionem závislým na příjmech z cestovního ruchu a méně závislým na příjmech z cestovního ruchu existuje statisticky významný rozdíl ve výši lokalizačních předpokladů.

Ověření hypotéz

Krkonošská střediska, jakožto první proměnná, jsou považována za území závislé na příjmech z cestovního ruchu. Orlice a okolí, jakožto srovnávaná proměnná, je územím méně závislým na příjmech z cestovního ruchu. Tabulka č. 20 zobrazuje naměřené hodnoty přírodního a kulturního subsystému, které jsou lokalizačními faktory cestovního ruchu.

Tab. č. 20 – Srovnání lokalizačních faktorů

Lokalizační faktory krkonošských středisek		Lokalizační faktory Orlice a okolí	
Harrachov	3462	Hradec Králové	2396
Rokytnice nad Jizerou	2742	Blešno	1374
Špindlerův Mlýn	2849	Běleč nad Orlicí	2247
Pec pod Sněžkou	2849	Třebechovice pod Orebem	2156
Janské Lázně	2763	Týniště nad Orlicí	1659
		Albrechtice nad Orlicí	1297
Průměr	2933	Průměr	1854,83333
Medián	2849	Medián	1907,5
Odhad normality	1,029484029	Odhad normality	0,972389688

Zdroj: Vlastní zpracování

Pro ověření hypotézy je vhodný nepárový dvouvýběrový T-test. Předpoklady T-testu jsou normalita rozdělení a shodnost rozptylů. Normalitu lze ověřit vícero způsoby. Jako výchozí způsob byl vybrán hrubý odhad pomocí výpočtu rozdílu aritmetického průměru a mediánu. Pokud se průměr dělený mediánem nachází mezi hodnotou 0,9 a 1,1 znamená to, že proměnná má normální rozdělení (Kasal, Hladíková; 1995). Z výše uvedené tabulky vyplývá, že u obou proměnných se jedná o normální rozdělení.

Dále je třeba ověřit shodnost rozptylů. Dle výpočtů v programu STATISTICA CZ je p hodnota rozptylu:

- p-hodnota $0,397656 > \alpha 0,05$

Nezamítá se nulová hypotéza o homogenitě rozptylu – rozptyly se neliší.

Výsledky T-testu

Dle výpočtů v programu STATISTICA CZ je p hodnota:

p-hodnota $0,001734 < \alpha 0,05$

Zamítá se nulová hypotéza o shodě mezi dvěma soubory – existuje významný rozdíl.

H₀ byla zamítnuta, jelikož mezi závislým a nezávislým územím na příjmech z cestovního ruchu existuje statisticky významný rozdíl výše lokalizačních předpokladů. Hypotéza č. 1 platí. Statistické ověření hypotézy č. 1 zároveň rozvíjí a potvrzuje výzkumnou otázku č. 2, která zkoumala, zda uvedená spojitost platí v krkonošských střediscích v porovnání s Orlicí a okolím.

6.3.1 Ověření hypotézy č. 2

H0: Mezi zkoumanými proměnnými neexistuje statisticky významná závislost.

H2: Mezi regionem závislým na příjmech z cestovního ruchu a regionem méně závislým na příjmech z cestovního ruchu existuje statisticky významný rozdíl ve výši atributů snižujících udržitelný rozvoj turismu.

Ověření hypotéz

Necht' proměnné z předchozí kapitoly zůstávají totožné. Dojde však ke změně dat. V tabulce č. 21 jsou znázorněny naměřené atributy krkonošských středisek a Orlice a okolí. Ze statistického ověření byl vyjmut výsledek Hradce Králové, který nebyl vyčíslen absolutní hodnotou.

Tab. č. 21 – Srovnání atributů snižujících udržitelný rozvoj turismu

Záporné atributy krkonošských středisek		Záporné atributy Orlice a okolí	
Harrachov	-478	Blešno	-618
Rokytnice nad Jizerou	-784	Běleč nad Orlicí	-744
Špindlerův Mlýn	-478	Třebechovice pod Orebem	-564
Pec pod Sněžkou	-478	Týniště nad Orlicí	-406
Janské Lázně	-784	Albrechtice nad Orlicí	-406
Průměr	-600,4	Průměr	-547,6
Medián	-478	Medián	-564
Odhad normality	1,256066946	Odhad normality	1,018794326

Zdroj: Vlastní zpracování

Pro ověření této hypotézy je vhodný nepárový dvouvýběrový T-test, pokud jsou ověřeny předpoklady normality a shodnosti rozptylů. Z výše uvedené tabulky vyplývá, že u proměnné krkonošská střediska se nejedná o normální rozdělení. Z tohoto důvodu bylo přistoupeno k ověření hypotézy za pomoci tzv. Man Whitneyova U-testu.

Výsledky U-testu

Dle výpočtů v programu STATISTICA CZ je p hodnota:

p-hodnota $0,530870 > \alpha 0,05$

Nezamítá se nulová hypotéza o shodě mezi dvěma soubory – neexistuje významný rozdíl.

H0 nebyla zamítnuta, jelikož mezi regionem závislým na příjmech z cestovního ruchu a regionem méně závislým na příjmech z cestovního ruchu neexistuje statisticky významný rozdíl výše atributů snižujících udržitelný rozvoj turismu. Hypotéza č. 2 neplatí. Hypotéza č. 2 zároveň rozvíjí otázku č. 3, která se zabývala srovnáním výše atributů Orlice a okolí a krkonošských středisek. Z vyhodnocení plyne, že území závislé na příjmech z cestovního ruchu může, ale také nemusí, mít vyšší počet záporných bodů za atributy snižující udržitelnost turismu.

6.3.2 Ověření hypotézy č. 3

H0: Mezi zkoumanými proměnnými neexistuje statisticky významná závislost.

H3: Mezi regionem závislým na příjmech z cestovního ruchu a regionem méně závislým na příjmech z cestovního ruchu existuje statisticky významný rozdíl v převaze atributů snižujících udržitelný rozvoj turismu.

Ověření hypotéz

U hypotézy č. 3 jsou proměnnými opět krkonošská střediska, jakožto území závislé na příjmech z turismu a Orlice a okolí, které je území méně závislé na příjmech z turismu. Tabulka č. 22 zobrazuje zkoumaná data, kterými jsou absolutní hodnoty poměrné části atributů snižujících udržitelný turismus na celkovém potenciálu obcí. Hradec Králové byl z měření vyjmut.

Tab. č. 22 – Srovnání poměru atributů snižujících udržitelný rozvoj turismu

Záporné atributy krkonošských středisek		Záporné atributy Orlice a okolí	
Harrachov	0,17	Blešno	0,54
Rokytnice nad Jizerou	0,32	Běleč nad Orlicí	0,36
Špindlerův Mlýn	0,22	Třebechovice pod Orebem	0,3
Pec pod Sněžkou	0,22	Týniště nad Orlicí	0,31
Janské Lázně	0,35	Albrechtice nad Orlicí	0,43
Průměr	0,256	Průměr	0,388
Medián	0,22	Medián	0,36
Odhad normality	1,163636364	Odhad normality	1,077777778

Zdroj: Vlastní zpracování

Z výše uvedené tabulky vyplývá, že krkonošská střediska nemají normální rozdělení. Pro ověření hypotézy č. 3 je v tom případě vhodný Man Whitneyův U-test.

Výsledky U-testu

Dle výpočtů v programu STATISTICA CZ je p hodnota:

p-hodnota $0,094694 > \alpha 0,05$

Nezamítá se nulová hypotéza o shodě mezi dvěma soubory – neexistuje významný rozdíl.

H₀ nebyla zamítnuta, jelikož mezi územím závislým a nezávislým na příjmech z cestovního ruchu neexistuje statisticky významný rozdíl převahy atributů snižujících udržitelný rozvoj turismu nad ostatními složkami potenciálu. Hypotéza č. 3 neplatí. Hypotéza č. 3 zároveň potvrzuje a rozvíjí vyhodnocení otázky č. 4, která zkoumala, zda souvisí převaha atributů snižujících udržitelnost turismu se závislostí regionu na příjmech z cestovního ruchu. Ze získaných údajů plyne, že tato spojitost neplatí, čili převažující záporné atributy oproti ostatním složkám udržitelného potenciálu může mít stejně tak region nezávislý na ekonomice turismu, jako region závislý na příjmech z turismu.

6.4 Návrhy a doporučení

Výše naměřeného udržitelného potenciálu krkonošských středisek, která činí 2332,6 bodů, se při srovnání s výsledkem podobného území ukázala být významná. Proto je více, než alarmující potvrzení, že i u takto významného regionu z pohledu cestovního ruchu dochází k narušování jeho kvalit lidským faktorem.

Jako nejzávažnější atribut se ukázala být přílišná a nevhodná infrastruktura a zástavba, která ve většině případů vzniká z důvodů podnikatelských tlaků. Tyto tlaky nejsou vyvíjeny udržitelným způsobem výhodným pro regionální ekonomiku. Ve výzkumné části bylo zjištěno více případů tohoto jednání. Prvním příkladem je stavba apartmánového komplexu Medvědíň ve Špindlerově Mlýně, z jehož výnosů nepoplyne nic do obecního rozpočtu, jako by tomu bylo v případě stavby penzionu. Dochází tak k odlivu příjmů z místní ekonomiky.

Dalším příkladem je námitka občana Špindlerova Mlýna, že územní plán znevýhodňuje trvale žijící obyvatele na úkor rekreačního využití a vytváří tak předpoklady pro realizaci záměrů úzké skupiny osob – podnikatelů. Znamená to tedy, že investice nevycházejí

z potřeb obyvatel obce, což způsobuje snižování kvality jejich života. Občané Janských Lázní v této souvislosti zmiňují úbytek rezidentů z důvodu opomíjení jejich zájmů na úkor ekonomických záměrů developerů.

Je důležité podotknout, že dle výsledků práce nelze považovat podnikatelské snahy provozované na území krkonošských středisek za přirozený jev, kterému není možné zamezit. Území závislé na příjmech z cestovního ruchu může mít zároveň nízké atributy snižující udržitelnost turismu, což znamená, že se chová v rámci pravidel udržitelného rozvoje.

Z výše uvedeného vyplývá, že není možné tyto podnikatelské tlaky vyvíjet do nekonečna. Je potřeba udělat kompromis mezi zájmy developerů a zbytku území. Jednou z variant řešení je navázání větší spolupráce, která je doporučována pro jednání v kontextu udržitelného rozvoje území. Té lze dosáhnout sdružováním a sjednocováním, například formou dobrovolných svazků měst a obcí nebo v rámci organizace destinačního managementu. Synergický efekt skupiny způsobí vyrovnání se síle vlivu podnikatelských subjektů. Z tvrzení lze odvodit, že kvalitní destinační management, jenž spravuje obce krkonošských středisek, je faktorem, který naopak pozitivně ovlivňuje udržitelný rozvoj regionu.

Pro organizaci destinačního managementu Krkonoše je tato práce vodítkem k zaměření se na silné stránky těch udržitelných aktivit cestovního ruchu, které se ukázaly být vhodné k provozování udržitelným způsobem na území krkonošských středisek. Práce dále poukázala na atributy, jež území škodí, a kterým je třeba zamezit. Jejich zamezení je též v silách destinačního managementu, jehož výhoda tkví v synergickém efektu z jednoty.

Díky vhodné aktivaci udržitelného potenciálu je možné posílit zdraví krkonošských středisek a udržet ekonomický přínos uvnitř destinace.

7 ZÁVĚR

Hlavním cílem této práce bylo zhodnotit udržitelný potenciál cestovního ruchu krkonošských středisek s následnou komparací potenciálu s územím řeky Orlice a okolí. Výstupem komparace bylo zjištění, zda mají krkonošská střediska vyšší udržitelný potenciál, což bylo potvrzeno.

Z práce vyplynulo, co jsou klady krkonošských středisek, na které je vhodné se zaměřit. Krkonošská střediska se skládají z obcí, patřících k místům s nejvyšší intenzitou a zatížením cestovním ruchem v České republice. Jde o horské oblasti, disponující vysokým podílem lesů, který se pohybuje okolo 90%. Z pohledu trvale žijících obyvatel se jedná o řídké osídlenou oblast. Na území krkonošských středisek se nachází hustá síť turistických značených stezek. Krkonošská střediska jsou místem s významnými přírodními cennostmi a značnou biodiverzitou. Je to území vhodné pro udržitelné formy cestovního ruchu, jako je pěší a horská turistika, cykloturistika, turistika na běžkách, venkovská turistika, lesní turistika, pozorování rostlin a živočichů a geocaching. Poměrně velká příležitost krkonošských středisek tkví v rozvíjení kulturně-historického potenciálu, k němuž má vlohy především Harrachov. Krkonošská střediska naopak nejsou vhodná pro provozování vodní turistiky, hipoturistiky, či montanistiky.

Práce dále poukázala na aspekty, které v krkonošských střediscích nejvíce zabraňují správnému rozvoji cestovního ruchu v rámci principů udržitelného rozvoje. Nejzávažnějším problémem se ukázala být nepřiměřená infrastruktura a zástavba, která je v krkonošských střediscích prováděna neregulovaným způsobem. Krkonošská střediska by dále uvítala rozvinutí možností pro environmentální vzdělávání ve všech obcích. Silná stránka krkonošských středisek byla podchycena v kvalitním destinačním managementu. Ten dává území příležitost v hájení zájmů regionu v boji proti nekalým ziskuchtivým praktikám developerů. Organizace destinačního managementu je též institucí vhodnou k propagování těch udržitelných forem cestovního ruchu, které byly v práci identifikovány jako zásadní pro krkonošská střediska.

Na konci diplomové práce byly zodpovězeny výzkumné otázky a pracovní hypotézy, které napomohly k úplnému dosažení všech vytýčených cílů, včetně zjištění, zda je možné spojit dohromady zajištění dlouhodobé hospodářské prosperity regionu plynoucí z příjmů z cestovního ruchu a zabránění rozvoji atributů snižujících udržitelnost turismu.

Otázka č. 1, která zkoumala převahu přírodní složky v krkonošských střediscích, nebyla potvrzena. Tento výsledek, jež popírají zdroje zmíněné v teoretické části, byl následkem nezahrnutí četnosti výskytu jevů do metodiky, jako faktoru podílejícího se na tvorbě potenciálu cestovního ruchu.

Zodpovězení výzkumných otázek dále ukázalo, že pro krkonošská střediska je přínosem vysoký počet bodů za lokalizační faktory, kdežto pro Orlici a okolí je přínosem nižší zatížení atributy snižujícími udržitelný rozvoj cestovního ruchu. Spojitost mezi závislostí na příjmech z cestovního ruchu a podílem atributů však nebyla ve výzkumných otázkách potvrzena.

Souvislosti mezi závislostí území na příjmech z cestovního ruchu a podílem/výší složek potenciálu byly dále statisticky ověřovány. Hypotéza č. 1, že existuje statisticky významný rozdíl ve výši lokalizačních předpokladů a závislostí území na příjmech z turismu, byla jako jediná ze zkoumaných hypotéz potvrzena. Z toho vyplývá, že čím vyšší potenciál v rámci lokalizačních faktorů destinace cestovního ruchu má, tím více je ekonomika regionu závislá na příjmech z turismu. Výše a poměr atributů však neukládá spojitost se závislostí regionu na příjmech z turismu, což znamená, že i vytížená turistická destinace může provozovat udržitelný cestovní ruch.

Z výše uvedeného lze usoudit, že úspěšnost destinace cestovního ruchu je založena na kompromisu mezi příjmy z turismu, které jsou ekonomickým přínosem a zamezení těch jevů a efektů, jež působí negativně na životní prostředí destinace. Spojení těchto dvou na první pohled protikladných vlastností napomáhá území dlouhodobě udržovat ekonomické, environmentální a sociálně kulturní zdraví destinace cestovního ruchu.

8 SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

8.1 Tištěné zdroje

ANGELEVSKA-NADJESKA, Katerina; RAKICEVIK, Gabriela. Planning of Sustainable Tourism Development. *Procedia – Social and Behavioral Sciences*. 2012, vol. 44, p. 210-220. ISSN 1877-0428.

ANGELKOVA, Tanja; KOTESKI, Cane; JAKOVLEV, Zlatko; MITREVSKA, Elizabeta. Sustainability and Competitiveness of Tourism. *Procedia – Social and Behavioral Sciences*. 2012, vol. 44, p. 221-227. Vlastní překlad. ISSN 1877-0428.

BÍNA, Jan. *Aktualizace potenciálu cestovního ruchu*. Brno: Ústav územního rozvoje, 2010. Závěrečná zpráva úkolu B10/CR.

BÍNA, Jan. Hodnocení potenciálu cestovního ruchu v obcích České republiky. *Časopis Urbanismus a územní rozvoj*. 2002, roč.5, č.1, s.2-11.

BROOK, Stephen. *Praha a Česká republika*. 1. vyd. Brno: Computer Press, 2009. ISBN 978-80-251-2602-8.

BUJALSKÝ, Luděk; BŘEZINA, Stanislav; MATĚJÍČEK, Luboš; FROUZ, Jan. Světelné znečištění způsobené umělým osvětlením sjezdovek v Krkonošském národním parku. *Opera Corcontica*. 51/2014. s. 109-124. ISBN 978-80-87706-66.

CHLAPEK, Jindřich; HUŠEK, Jiří; JASKULA, František; LEHKÝ, Jiří. Lyžování ve světle ochrany přírody. *Ochrana přírody*. 2009, roč. 2009, č. 1, s. 22-24.

DEMEK, Jaromír. *Zeměpisný lexikon ČSR: Hory a nížiny*. 1. vyd. Praha: Academia, 1987.

FLOUSEK, Jiří; VANĚK, Jan. *Zvířena Krkonoš*. Vrchlabí: Správa Krkonošského národního parku, 2012. ISBN 978-80-86418-84-1.

HASMAN, Milan; ŠÍP, Jiří. Potenciál území k rekreaci. *Život. Prostr.* 2001, vol. 35, no.5, s.248-252.

- HRUBEŠOVÁ, Marika. *Hodnocení potenciálu cestovního ruchu ve vybraném regionu*. Brno, 2007. Diplomová práce na Ekonomicko-správní fakultě Masarykovy univerzity na katedře regionální ekonomie a správy. Vedoucí diplomové práce Ing. Martin Šauer.
- IATU, Corneliu; BULAI, Mihai. New approach in evaluating tourism attractiveness in the region of Moldavia (Romania). *International Journal of Energy and Environment*. 2011, vol. 5, issue 2, s.165-174.
- JANUSZ, Grabara, K; BAJDOR, Paula. Towards to Sustainable Tourism – Framework, Activities and Dimensions. *Procedia Economics and Finance*. 2013, vol. 6, p. 523-529. ISSN 2212-5671.
- KASAL, Pavel; HLADÍKOVÁ, Marie. Koutek pro statistiky amatéry. *Akademický bulletin 2. LF UK*. Číslo 3, roč. 1995.
- KČT. *Krkonoše: Soubor turistických map*. 1:50 000. 9. vyd. Praha: TRASA, 2014. ISBN 978-80-7324-393-7.
- KLAPKA, Pavel. Krkonoše a udržitelný turismus. *Časopis Krkonoše – Jizerské hory*. 2008, roč. 2008, č. 3, s. 24-25.
- KOLEKTIV AUTORŮ. *Česká republika*. 1. vyd. Praha: Marco Polo, 2009. ISBN 978-3-8297-6650-0.
- KOLEKTIV KONSORCIA SPROR PLUS. *Cestovní ruch a udržitelný rozvoj*. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2007.
- KOPŠO, Emil. *Geografia cestovného ruchu*. 1. vyd. Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo, 1992. ISBN 80-08-00346-4.
- LEGIERSKÁ, Yvona. *Statistika v cestovním ruchu*. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2007.
- LINDEROVÁ, Ivica. *Cestovní ruch: Základy a právní úprava*. 1. vyd. Jihlava: Vysoká škola polytechnická Jihlava, 2013. ISBN 978-80-87035-82-5.

- MAMUN, Abdulla Al; MITRA, Soumen. A Methodology for Assessing Tourism Potential: Case Study Murshidabad District, West Bengal, India. *International Journal of Scientific and Research Publications*. 2012, vol. 2, issue 9. ISSN 2250-3153.
- MARIOT, Peter. *Geografia cestovného ruchu*. 1. vyd. Bratislava: Veda, 1983.
- MCKERCHER, Bob. Sustainable tourism development – Guiding principles for planning and management. *Presentation to the National Seminar on Sustainable Tourism Development*. Bishkek, Kyrgystan, November 5-9, 2003.
- MURUGADAS, Ramdas; BADARUDDIN, Mohamed. Impacts of Tourism on Environmental Attributes, Environmental Literacy and Willingness to Pay: A Conceptual and Theoretical Review. *Procedia – Social and Behavioral Sciences*. 2014, vol. 144, p. 378-391. ISSN 1877-0428.
- MŽP. *Aktualizace státního programu ochrany přírody a krajiny České republiky*. Praha: MŽP, 2009.
- NESTOROSKA, Ivanka. Identifying tourism potentials in Republic of Macedonia through regional approach. *Procedia – Social and Behavioral Sciences*. 2012, vol. 44, p. 95-103. ISSN 1877-0428.
- NOVOTNÁ, Marie. Ohodnocení geografického potenciálu pro cestovní ruch. In *Geografie, cestovní ruch a rekreace. Sborník referátů ze semináře pořádaného při příležitosti významného životního jubilea Doc. JUDr. Stanislavy Šprincové, CSc.* 1.vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2005. s.15-26. ISBN 80-244-1221-7.
- PÁSKOVÁ, Martina. Environmentalistika cestovního ruchu. *Czech Journal of Tourism*. 2012, roč. 1, č. 2, s. 77-113.
- PÁSKOVÁ, Martina. *Udržitelnost rozvoje cestovního ruchu*. 1. vyd. Hradec Králové: GAUDEAMUS, 2008. ISBN 978-80-7041-658-7.
- PLŠKOVÁ, Lenka. Hodnocení potenciálu Řeky Orlice a okolí pro udržitelný rozvoj cestovního ruchu. In *Dobrá praxe v udržitelnosti cestovního ruchu. Recenzovaný*

sborník 4. ročníku konference Hradec Králové 25.4.2014. 1. vyd. Hradec Králové: GAUDEAMUS, 2015. s. 18-25. ISBN 978-80-7435-408-3.

PLŠKOVÁ, Lenka. *Hodnocení potenciálu vybraného území pro udržitelný rozvoj cestovního ruchu: Území řeky Orlice a okolí.* Hradec Králové, 2014. Bakalářská práce na Fakultě informatiky a managementu Univerzity Hradec Králové na katedře rekreologie a cestovního ruchu. Vedoucí bakalářské práce Ing. Martina Pásková, Ph.D.

POTOCKI, Jacek. Pressure on natural environment in major tourist locations of the Karkonosze Mts in light of demographic trends and expansion of the tourist function of the region. *Opera Corcontica.* 47/2010 Suppl. 1. s.277-282. ISBN 978-80-86418-77-3.

SKALÍK, Jan. Pozměňovací návrh jako indikátor při přijímání české legislativy životního prostředí. *Sociální studia.* 2013, č. 1, s. 75-94. ISSN 1214-813X.

STOKLASA, Jaroslav. *Ekonomické a ekologické aspekty rekreace v Krkonoších: Dílčí studie PS2A.* 1. vyd. Praha: Ústav pro výzkum kultury Praha, 1979.

ŠIMÍČKOVÁ, Marcela. *Environmentální politika.* Ostrava: Pedagogická fakulta, Katedra technické a pracovní výchovy.

ŠPATENKOVÁ, Irena. Sledování vlivu sjezdového lyžování na vegetaci v subalpínském stupni Krkonoš. In *Monitoring, výzkum a management ekosystémů na území Krkonošského národního parku. Sborník příspěvků z mezinárodní konference konané u příležitosti 45 let Výzkumné stanice Opočno, 75. výročí lesnického výzkumu v Českých zemích a 100 let lesnického výzkumu v Krkonoších.* Opočno: VÚLHM, 1996. s.335-337. ISBN 80-902200-7-X.

ŠTURSA, Jan. *Květena Krkonoš.* Vrchlabí: Správa Krkonošského národního parku, 2012. ISBN 978-80-86418-88-9.

ŠTURSA, Jan. Labská a Luční bouda- Novodobé osudy bud na krkonošských hřebenech. *Časopis Krkonoše- Jizerské hory.* 2011, roč. 2011, č. 5, s. 22-24.

VEPŘEK, Karel. Hodnocení potenciálu cestovního ruchu a jeho využití v územních plánech VÚC. *Časopis Urbanismus a územní rozvoj.* 2002, roč. 5, č. 3, s. 17-28.

VYSTOUPIL, Jiří; ŠAUER, Martin a kol. *Geografie cestovního ruchu České republiky*. 1. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2011. ISBN 978-80-7380-340-7.

WTTC. *Travel & Tourism Economic Impact 2013: World*. London: WTTC, 2013.

WTTC. *Travel & Tourism Economic Impact 2014: World*. London: WTTC, 2014.

WTTC. *Travel & Tourism Economic Impact 2015: World*. London: WTTC, 2015.

ZELENKA, Josef; PÁSKOVÁ, Martina. *Výkladový slovník cestovního ruchu*. 2. vyd. Praha: Linde Praha, 2012. ISBN 978-80-7201-880-2.

8.2 Internetové zdroje

AOPK ČR. *Ústřední seznam ochrany přírody (ÚSOP)* [online]. Praha: AOPK ČR, 2003 [cit. 2015-9-20]. Vlastní úpravy. URL: < <http://drusop.nature.cz/index.php> >.

ARCHITEKTURA.KLENOT.CZ. *28-Vývoj památkové péče ve 2. pol. 20. století: Dějiny architektury* [online]. ©2008-2015 [cit. 2015-11-30]. URL: < <http://architektura.klenot.cz/dejiny-architektury/123-28-vyvoj-pamatkove-pece-ve-2-pol-20stoleti> >.

ASOCIACE REGIONÁLNÍCH ZNAČEK. *Katalog certifikovaných produktů* [online]. ©2010-2014 [cit. 2015-11-29]. URL: < <http://www.regionalni-znacky.cz/krkonose/cs/certifikovane-produkty/> >.

CZECHTOURISM. *Eden 2012/13 – „Cestování bez bariér“* [online]. ©2008-2015 [cit. 2015-11-30]. URL: < <http://www.eden-czechtourism.cz/predchozi-rocniky/eden-2012-13/> >.

CZECHTOURISM. *Mapa tur. regionů a oblastí, kontakty* [online]. ©2005-2013 [cit. 2015-11-28]. URL: < <http://www.czechtourism.cz/institut-turismu/podpora-subjektu-v-cestovnim-ruchu/spoluprace-s-regiony/mapa-turistickyh-regionu-a-oblasti,-kontakty/> >.

ČSÚ. *Demografická příručka 2014* [online]. Poslední úpravy 25.11.2015b [cit. 2015-11-28]. URL: < <https://www.czso.cz/csu/czso/demograficka-prirucka-2014> >.

ČSÚ. *V cestovním ruchu pracuje téměř čtvrt miliónu lidí* [online]. Poslední úpravy 17.2.2014 [cit 2015-4-24]. URL: <https://www.czso.cz/csu/czso/v_cestovnim_ruchu_pracuje_temer_ctvrt_milionu_lidi>.

ČSÚ. *Veřejná databáze (VDB)* [online]. Praha: ČSÚ [cit 2015a-11-28]. URL: <<https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=uziv-dotaz#k=5&pvokc=43&uroven=70&w=>>>. Sestavení vlastní tabulky. Kód: UD-1448707139649. Období: 31.12.2014.

ČÚZK; AOPK ČR; ARCDATA PRAHA; ČSÚ. *Mapové kompozice* [online]. 1:241 920. Praha [cit 2015-9-1]. URL: <<http://geoportal.gov.cz/web/guest/map?permalink=c428bd50ef4cc7ed3185df9d3ed2e26a>>.

EVROPSKÁ KOMISE. *Using Natural and Cultural Heritage for the Development of Sustainable Tourism in Non Traditional Tourism Destinations* [online]. Poslední úpravy 15.1.2014 [cit 2015-6-14]. URL: <<http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/1740/attachments/1/translations/en/renditions/pdf>>.

FINANCNINOVINY.CZ. *Studie: Největší kvalita života v ČR je v Hradci Králové* [online]. Poslední úpravy 15.9.2010 [cit 2015-6-14]. URL: <<http://www.finance.cz/zpravy/finance/280337-studie-nejvetsi-kvalita-zivota-v-cr-je-v-hradci-kralove/>>.

HOLANOVÁ, Tereza. *Kde se v Česku nejlip žije? Velké porovnání krajských měst* [online]. © 1999-2015, poslední úpravy 6.10.2014 [cit 2015-6-14]. URL: <<http://zpravy.aktualne.cz/ekonomika/kde-se-v-cesku-nejlip-zije-velke-porovnan-i-krajskych-mest/r~efd9ff484a4a11e494d7002590604f2e/>>.

TRUHLIČKA, Ivan, IDNES; MF DNES. *Krkonoše: Příroda, nebo obří sídliště?* [online]. © 1999-2015. Poslední úpravy 4. listopadu 2007 [cit 2015-4-28]. URL: <http://cestovani.idnes.cz/krkonose-priroda-nebo-obri-sidliste-d7f-/po-cesku.aspx?c=A071104_130052_igcechy_tom>.

- JANSKÉ LÁZNĚ. *Územní plán* [online]. ©2015 [cit 2015-11-30]. URL: <<http://www.janske-lazne.cz/cs/mestsky-urad/dokumenty-mesta/uzemni-plan/>>.
- JANUŠ, Jan. *Česká legislativa je ovlivněna silnou lobby, říká podnikový právník roku 2014* [online]. ©1996-2015, poslední úpravy 19.5.2014 [cit 2015-11-30]. URL: <<http://ekonom.ihned.cz/c1-62188820-ceska-legislativa-je-ovlivnena-silnou-lobby-rika-podnikovy-pravnik-roku-2014>>.
- KLAPKA, Pavel; NOVÁKOVÁ, Eva; FRANTÁL, Bohumil. *Metodologické přístupy k hodnocení potenciálu cestovního ruchu území* [online]. [cit 2015-6-14]. URL:<<http://geography.upol.cz/soubory/lide/klapka/klapka-novakova-frantal.pdf>>.
- KRÁLOVÉHRADECKÝ KRAJ. *Mapy hipotezek* [online]. ©2000-2015a [cit 2015-11-29]. URL: <<http://www.hkregion.cz/dr-cs/103721-mapy-hipotezek.html>>.
- KRÁLOVÉHRADECKÝ KRAJ. *Venkov a tradice: Regionální výrobky/Regionální potraviny/ Krkonoše a podkrkonoší* [online]. ©2000-2015b [cit 2015-11-29]. URL:<http://www.hkregion.cz/dr-cs/k-venkov-a-tradice/#dr_view_style=full;skat=274,259;r=4;page=1>.
- KRNAP. *Bilaterální biosférická rezervace UNESCO* [online]. ©2010a [cit 2015-11-29]. URL: <<http://www.krnep.cz/biosfericka-rezervace-unesco/>>.
- KRNAP. *Informační centrum Správy KRNAP* [online]. ©2010b [cit 2015-11-30]. URL: <<http://www.krnep.cz/informacni-centra/>>.
- KROPÁČKOVÁ, Renata; ČIHÁK, Ondřej. *Nový památkový zákon? Od základu špatný, tvrdí památkářská asociace* [online] ©1997-2015, poslední úpravy 23.června 2015 [cit 2015-11-30]. URL: <http://www.rozhlas.cz/plus/ranniplus/_zprava/novy-pamatkovy-zakon-od-zakladu-spatny-tvrdi-pamatkarska-asociace--1504801>.
- MĚSTO HARRACHOV. *Územní plán Harrachov* [online]. ©2011 [cit 2015-11-30]. URL: <<http://mesto.harrachov.cz/uzemniplany-detail.asp>>.

- MĚSTO ROKYTNICE NAD JIZEROU. *Územní plan Rokytnice nad Jizerou* [online]. ©2014a [cit 2015-11-30]. URL: <<http://www.mesto-rokytnice.cz/mesto/uzemni-plany-a-studie/category/64-uzemni-plan-rokytnice-nad-jizerou>>.
- MĚSTO ROKYTNICE NAD JIZEROU. *Městské informační centrum* [online] ©2014b [cit 2015-11-30]. URL: <<http://www.mesto-rokytnice.cz/turisticke-info/mestske-informacni-centrum>>.
- MĚSTO ŠPINDLERŮV MLÝN. *Textová část* [online]. ©2009-2012 [cit 2015-11-30]. URL: <<http://www.spindleruvmlyn.org/mestsky-urad/uzemne-planovaci-dokumentace/uzemni-plan/textova-cast/#.VlxzDvkvfIU>>.
- MMR. *Počet zaměstnanců v cestovním ruchu ČR začal poprvé od roku 2009 narůstat* [online]. Poslední úpravy 9.3.2015a [cit 2015-6-14]. URL: <<http://www.mmr.cz/cs/Ministerstvo/Ministerstvo/Pro-media/Tiskove-zpravy/2015/Pocet-zamestnancu-v-cestovnim-ruchu-CR-zacal-poprve-od-roku-2009-narus>>.
- MMR. *Úvodní informace o udržitelném rozvoji* [online]. [cit 2015b-4-28]. URL: <<http://www.mmr.cz/cs/Microsites/PSUR/Uvodni-strana>>.
- NATURA 2000. *Orlice a Labe* [online]. © 2006. [cit. 2015-6-14]. URL.: <http://www.nature.cz/natura2000-design3/web_lokality.php?cast=1805&akce=karta&id=1000102182>.
- NPÚ. *Světové dědictví, NKP, chráněná území* [online]. Praha © 2003-15 [cit. 2015-11-29]. URL: <<http://monumnet.npu.cz/chruzemi/hledani.php>>.
- PEC POD SNĚŽKOU. *Územní plán* [online]. [cit 2015a-11-30]. URL: <<http://www.pecpodsnezkou.cz/uzemni-plan/>>.
- PEC POD SNĚŽKOU. *Richtrovy boudy* [online]. [cit 2015b-11-30]. URL: <<http://www.pecpodsnezkou.cz/sdruzeni-scrp/richtrovy-boudy/>>.
- PŘÍSPĚVATELÉ WIKIPEDIE. *Zákon o státní památkové péči* [online]. ©2015, poslední revize 23.11.2015 [cit 2015-11-30].

URL:<https://cs.wikipedia.org/wiki/Z%C3%A1kon_o_st%C3%A1tn%C3%AD_pam%C3%A1tkov%C3%A9_p%C3%A9C4%8Di>.

ROBINSON ROUP, Jiří. *Město duchů zvané Špindlerův Mlýn* [online]. ©2015 Poslední úpravy 28.10.2015 [cit 2015-11-30]. URL: <<http://www.trutnovak.cz/mesto-duchu-zvane-spindleruv-mlyn/3281>>.

SVOBODA, Václav. *Krkonoše- ráj pro turisty? Spíš pro developery* [online]. ©1996-2015. Poslední úpravy 4.12.2012 [cit 2015-4-28]. URL: <<http://www.ceskatelevize.cz/ct24/regiony/206172-krkonose-raj-pro-turisty-spis-pro-developery/>>.

UNWTO. *Definition* [online]. [cit 2015-4-25]. Vlastní překlad. URL: <<http://sdt.unwto.org/content/about-us-5>>.

9 PŘÍLOHY

9.1 Příloha č. 1 – Tabulka hodnocení potenciálu cestovního ruchu dle Bíny (2002)

Složka potenciálu cestovního ruchu	Počet bodů pro kladný stupeň lokalizačních podmínek		
	1	2	3
Přírodní pozoruhodnosti	10	20	45
Vhodnost krajiny pro pěší a horskou turistiku	5	10	15
Vhodnost krajiny pro cykloturistiku	10	15	20
Vhodnost krajiny pro sjezdové zimní sporty	7	15	30
Vhodnost krajiny pro lyžařskou turistiku	3	7	10
Vhodnost krajiny pro rekreaci u vody	10	20	40
Vhodnost krajiny pro rekreaci typu lesy / hory	7	12	20
Vhodnost krajiny pro venkovskou turistiku	3	7	10
Vhodnost krajiny pro vodní turistiku	3	7	15
Vhodnost krajiny pro horolezectví			2
Vhodnost krajiny pro závěsné létání			2
Vhodnost krajiny pro sportovní myslivost			2
Vhodnost krajiny pro sportovní rybolov			2
Vhodnost krajiny pro pozorování vodních ptáků			1
Kulturně historické památky a soubory	10	25	50
Skanzeny a muzea	5	15	35
Lázeňské funkce	5	15	35
Kongresy a konference	2	10	20
Kulturní akce	10	20	40
Sportovní akce	2	7	20
Církevní akce	2	4	10
Veletrhy a tematické trhy	5	20	40
Místní produkty	5	10	25
Příhraniční specifika	2	5	10

Zdroj: Bína (2002), vlastní úpravy

9.2 Příloha č. 2 – Seznam expertů pro vytvoření metodiky hodnocení udržitelného potenciálu cestovního ruchu

Jméno experta	Uvedené pracoviště
Doc. Ing. Ida Vajčnerová, Ph.D.	Mendelova univerzita v Brně
Doc. Ing. Jan Těšitel, CSc.	Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Zemědělská fakulta
Doc. PaedDr. Jiří Štyrský, CSc.	Univerzita Hradec Králové, Fakulta informatiky a managementu
Ing. Adam Záruba, Ph.D.	ZO ČSOP Orlice
Ing. Andrea Holešinská, Ph.D.	Mendelova univerzita v Brně, Ekonomicko-správní fakulta, Katedra regionální ekonomie a správy
Ing. Martin Šauer, Ph.D.	Mendelova univerzita v Brně, Ekonomicko-správní fakulta, Katedra regionální ekonomie a správy
Ing. Rostislav Hošek	Odbor cestovního ruchu Ministerstva pro místní rozvoj
Irena Zárubová	ZO ČSOP Orlice
Jitka Fatková	Lipensko, s.r.o.
Mgr. Marek Mráz	CzechTourism
Mgr. Markéta Chaloupková	CzechTourism
Mgr. Petra Šťastná, Ph.D.	Oddělení ochrany přírody, Správa Krkonošského národního parku
Petra Zárubová	Ekocentrum Orlice, ZO ČSOP Orlice
Prof. RNDr. Josef Zelenka, CSc.	Univerzita Hradec Králové, Fakulta informatiky a managementu
RNDr. Mgr. Stanislava Pachrová, Ph.D.	Vysoká škola polytechnická Jihlava

Zdroj: Plšková (2014)

9.3 Příloha č. 3 – Tabulka hodnocení potenciálu pro udržitelný rozvoj cestovního ruchu

Složka potenciálu cestovního ruchu	Počet bodů pro kladný stupeň lokalizačních podmínek		
	1	2	3
Přírodní pozoruhodnosti	131	262	393
Vhodnost krajiny pro pěší a horskou turistiku	116	232	348
Vhodnost krajiny pro cykloturistiku	87	174	261
Vhodnost krajiny pro turistiku na běžkách	69	138	207
Vhodnost krajiny pro venkovskou turistiku	101	202	303
Vhodnost krajiny pro vodní turistiku	85	170	255
Vhodnost krajiny pro silvoturistiku	107	214	321
Vhodnost krajiny pro hipoturistiku	77	154	231
Vhodnost krajiny pro montanistiku	66	132	198
Vhodnost krajiny pro pozorování zvířat, rostlin	276		
Vhodnost krajiny pro geocaching	84	168	252
Kulturně historické památky a soubory	124	248	372
Skanzeny a muzea	101	202	303
Místní produkty	120	240	360
Atributy snižující udržitelnost cestovního ruchu	Počet záporných bodů pro stupeň závažnosti		
	1	2	3
Přílišná a nevhodná infrastruktura (zástavba)	-126	-252	-378
Neprofesionální přístup destinačního	-106	-212	-318
Nedostatečná environmentální osvěta	-306		
Nedostatečná environmentální legislativa (včetně památkářské legislativy)	-100	-200	-300
CELKEM	936	1872	2778

Zdroj: Plšková (2014; 2015)

9.4 Příloha č. 4 – Výsledný potenciál krkonošských středisek pro udržitelný rozvoj cestovního ruchu

	Harrachov	Rokytnice nad Jizerou	Špindlerův Mlýn	Pec pod Sněžkou	Janské Lázně	Ø	Známka
Přírodní pozoruhodnosti	393	393	393	393	393	393	3
Vhodnost krajiny pro pěší a horskou turistiku	348	348	348	348	348	348	3
Vhodnost krajiny pro cykloturistiku	261	261	261	261	261	261	3
Vhodnost krajiny pro turistiku na běžkách	207	207	207	207	207	207	3
Vhodnost krajiny pro venkovskou turistiku	303	303	303	303	303	303	3
Vhodnost krajiny pro vodní turistiku	0	0	0	0	0	0	0
Vhodnost krajiny pro lesní turistiku	321	214	321	321	321	299,6	2,8
Vhodnost krajiny pro hipoturistiku	0	0	0	0	154	30,8	0,4
Vhodnost krajiny pro montanistiku	66	0	0	0	0	13,2	0,2
Vhodnost krajiny pro pozorování rostlin a živočichů	276	276	276	276	276	276	3
Vhodnost krajiny pro geocaching	252	252	252	252	252	252	3
Kulturně historické památky a soubory	372	248	248	248	248	272,8	2,2
Skanzeny a muzea	303	0	0	0	0	60,6	0,6
Místní produkty	360	240	240	240	0	216	1,8
Přílišná a nevhodná zástavba, infrastruktura	-378	-378	-378	-378	-378	-378	3
Neprofesionální přístup destinačního managementu	0	0	0	0	0	0	0
Nedostatečná environmentální osvěta	0	-306	0	0	-306	-122,4	1,2
Nedostatečná environmentální a památkářská legislativa	-100	-100	-100	-100	-100	-100	1
CELKEM	2984	1958	2371	2371	2079	2332,6	1,9

Zdroj: Vlastní zpracování

9.5 Příloha č. 5 – Výsledný potenciál řeky Orlice a okolí pro udržitelný rozvoj cestovního ruchu

	1	2	3	4	5	6	Ø	Známka
Přírodní pozoruhodnosti	131	131	131	131	131	0	109	0,8
Vhodnost krajiny pro pěší a horskou turistiku	116	116	116	116	116	116	116	1
Vhodnost krajiny pro cykloturistiku	174	174	261	174	174	174	189	2,2
Vhodnost krajiny pro turistiku na běžkách	0	0	0	0	0	0	0	0
Vhodnost krajiny pro venkovskou turistiku	101	101	202	101	202	202	152	1,5
Vhodnost krajiny pro vodní turistiku	170	170	170	170	170	170	170	2
Vhodnost krajiny pro silvoturistiku	107	0	321	107	214	107	143	1,3
Vhodnost krajiny pro hipoturistiku	154	154	154	154	0	0	103	1,3
Vhodnost krajiny pro montanistiku	0	0	0	0	0	0	0	0
Vhodnost krajiny pro pozorování zvířat a rostlin	276	276	276	276	276	276	276	3
Vhodnost krajiny pro geocaching	252	252	252	252	252	252	252	3
Kulturně historické památky a soubory	372	0	124	372	124	0	165	1,3
Skanzeny a muzea	303	0	0	303	0	0	101	1
Místní produkty	240	0	240	0	0	0	80	0,7
Přílišná a nevhodná infrastruktura (zástavba)	-	0	-126	-252	0	0	-76	0,6
Neprofesionální přístup destinačního managementu	-212	-212	-212	-212	0	0	-141	1,3
Nedostatečná environmentální osvěta	0	-306	-306	0	-306	-306	-204	2
Nedostatečná environmentální legislativa (včetně památkářské legislativy)	-100	-100	-100	-100	-100	-100	-100	1
CEKLEM	2084	756	1503	1592	1253	891	1335	1,33

Vysvětlivky: 1 – Hradec Králové, 2 – Blešno, 3 – Běleč nad Orlicí, 4 – Třebechovice pod Orebem, 5 – Týniště nad Orlicí, 6 – Albrechtice nad Orlicí

Zdroj: Plšková (2014) Vlastní úpravy.